

Täna tusedam leht!

KESKNAÄDAL

Ilmub aastast 1999

Hind
9 krooni

ISSN 1406-9083

Nr 14 (693) 14. aprill 2010

RAHVA POLIITIKALEHT

Rita Makarova
viitab digi-
retseptiriskile
Lk 5

Juhan Kivirähk:
Rahvas hindas
Savisaare
valitsust Lk 9

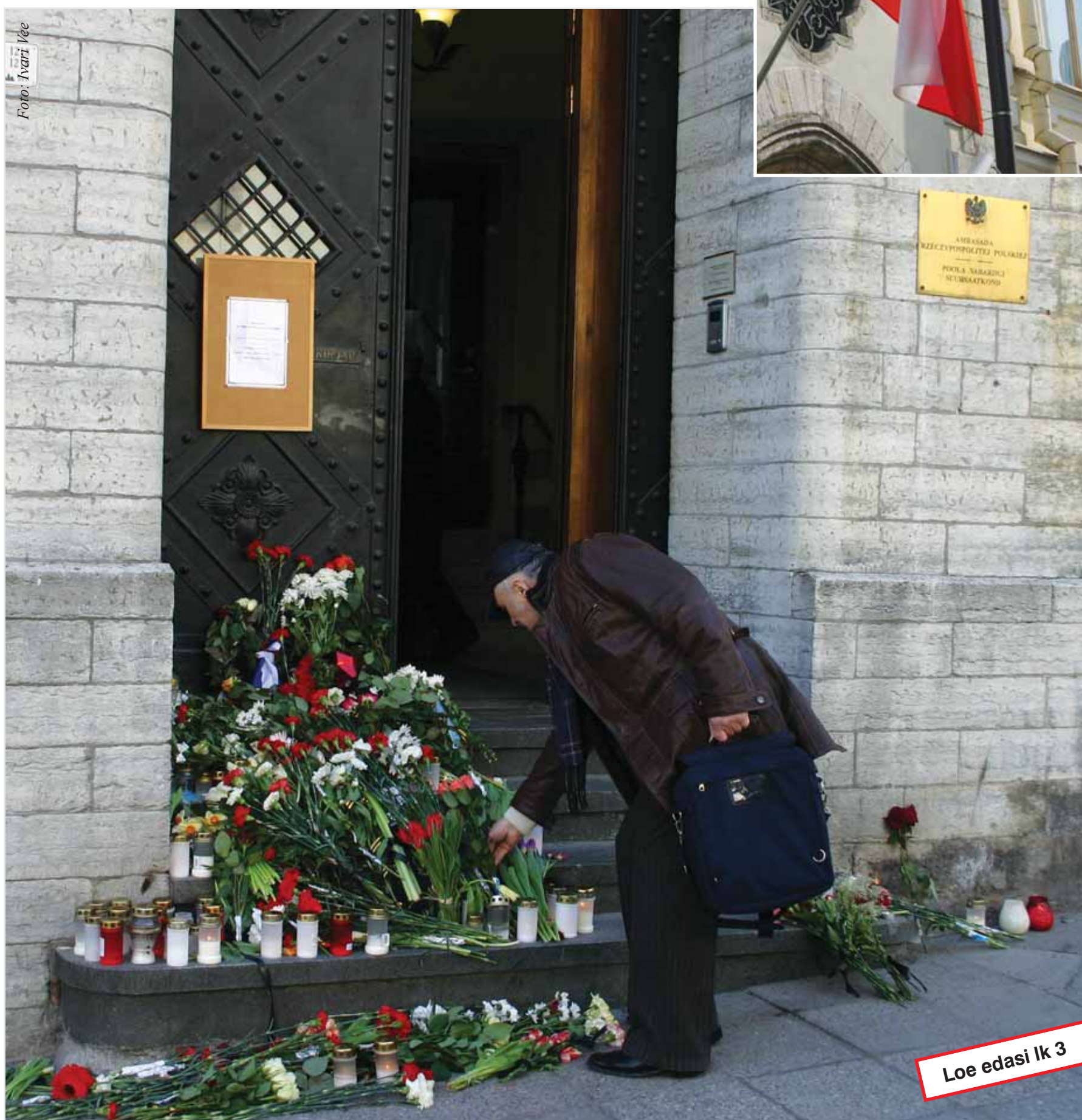

Rafik Grigorjan:
Armeenlaste vas-
tast genotsiidi ei
tohi unustada
Lk 10

Ajakirjanik
Inno Tähismaa
saab 40
Lk 16

Katõni needus ja lunastus

Loe edasi lk 3

Laupäevahommikul vapustas maailma pretsedenditu tragöödia – Venemaal Smolenski lähistel hukkus lennuõnnetuses peaaegu kogu Poola Vabariigi eliit eesotsas presidendipaariga. Poolal oleks nagu pea maha raiutud – riik kaotas presidendid, kolm Seimi aseesimeest ja terve rea parlamendiliikmeid, ühiskonna- ja kirikutegelasi, aga ka mitu Poola sõjaväe tippjuhti. Fotol eesti leinajate kaastundeavaldused Poola saatkonna juures Tallinna vanalinnas.

Juhtkiri

Kaupmeestel pole müügitmaksupaani põhjust

LEONID MIHHAILOV
Tallinna linnavolikogu liige
Tallinna Kaupmeeste Seltsi liige

Tänaseks on selge, et Tallinna plaan kehtendada tänava 1. juunist müügitmaks ei ole üksnes jutt, vaid reaalsus. Linn on käesoleva aasta eelarvet koostades märkinud, et praeguses keerulises majandusolukorras tuleb kõigile linnaelanikele tagada nende teenuste kättesaadavus, mida linn on siiani pakkunud. Jõudumööda tuleb jätkata ka linna arengut ning senisest enam abistada vähekindlustatud isikuid ja töötuid. Olukorras, kus vahendeid napib, tuleb linlastele teenuste osutamise tagamiseks ning linna arengueesmärkide täitmiseks leida võimalusi eelkõige sisemiste ressursside optimeerimise kaudu, sest riik vähendas kohalikele omavalitsustele eraldatavat tulumaksuosa, kuid tõstis kogu riigis aktsiisi- ja käibemaksu.

Ettevõtjana saan linna olukorras aru. Samamoodi kui linnaeelarvesse, pistaks riik käe ka minu kui ettevõtja taskusse. Selletõttu pean ka mina üle vaatama oma tegevuskulud ning olen sunnitud ellujäämiseks tegema siin seal teatud muudatusi.

Pole enam mõtet vaielda selle üle, mida toob kaasa üheprotsendine müügitmaks. Meie tarbimiskultuuri arvestades on vähetõenäoline, et inimesed hakkaksid ainuüksi müügitmaksu pärast vähem tarbima. Veel vähem sõitma sellest maksust hoidumiseks poodlema naabervalda, sest kes majanduslikult mõtleb, arvestab ju ka kütusekulu (või bussipiletit) naabrite kaubanduskeskusesse sõitmiseks – kokkuvõttes ju mingit hinnavõitu siiski ei saavutata. Just seepärast teebki enamik ääremaal elavaid inimesi oma sisseostud kohalikus maapoes, kus hinnad linna kaupluskettidega võrreldes küll palju kallimad, ent kus ostukorv kujuneb ikkagi odavamaks, kui lähima linna ostukeskuses, sinna edasi-tagasi sõites.

Tallinnas kehtima hakkava müügitmaksu puhul lisanduks näiteks 4000-kroonise pesumasina või mõne muu samas hinnaklassis kodumasina hinnale üks protsent ehk 40 krooni müügitmaksu. Tõesti vaevu usutav, et mai lõpul näeme 40-kroonise hinnavõidu nimel sellist tunglemist kodutehnikapoe või mõne muu kaupluse ukse taga, nagu see hiljuti taas juhtus pealinnas vastavat jalatsipoe ees. 15-kroonise kauba puhul lisanduks 15 senti, 100-kroonisel üks kroon ja 500-kroonisel tootel viis krooni müügitmaksu jne. Tuleb tõdeda, et üheprotsendine müügitmaks ei ole märkimisväärselt suur summa.

Küll aga teeb mind murelikuks mõnede ajalehtede ja ühingute poolt ettevõtjate ja kaup-

meeste seas alustatud paanikakülvamine seoses müügitmaksu kehtestamise, maksmise ja kogumise protseduuridega. Ilmselgelt on mis tahes maksutõusud ettevõtja seisukohalt koormavad ja negatiivsed. Kui tarbijale võib müügitmaks avalduda kauba hinnas, siis ettevõtjale selle maksu arveldamises ja deklaratsioonides – see toob kaasa lisatööd. Aga paanikaks pole minu arvates põhjust. Juba eelmise aasta lõpul, pärast linnaeelarve vastuvõtmist, tuli sõnum, et linn on arvestanud asjaoluga, et seoses uue kohaliku maksu kehtestamisega on maksukohustuslastel vajalik teha mitmeid ümberkorraldusi. Selleks on aga ette nähtud piisav aeg, sest määrus jõustub 1. juunil 2010. Mõõdunud nädalal esitas linnavalitsus volikogule müügitmaksu määruse täiendused ning Tallinna linna ning Maksu- ja Tolliameti vahel sõlmitava halduslepingu projekti – linn volitab maksuametit koguma peagi kehtima hakkavat müügitmaksu.

Kui seni ajani on tekitanud vastakaid arvamusi ja kriitikat lisaks maksule endale ka maksukogumisprotsess, müügitmaksu haldamine ja kogumisega kaasnevad kulutused, siis just seesama haldusleping kätkeb endas vastust neile küsimustele. Muudatuste eesmärk on täiendada määrust selliselt, et see reguleeriks Tallinnas kehtima hakkavat müügitmaksu piisava põhjalikkusega, olles arusaadav ja üheselt mõistetav nii maksuhaldurite kui ka maksuandjate jaoks. Seega saab linn halduslepingu sõlmimisega peagi lahendanud müügitmaksu kogumisega seotud ülesanded kohustused ja võib ootama jääda üksnes müügitmaksu määruse muutmise jõustumist.

Ma usun, et veelgi kergendavam on nende üldiste valguses asjaolu, et müügitmaksu kogumine volitatakse maksuametile, kel kompetents maksude kogumise alal ja kellele ettevõtjad harjunud igapäevaselt oma deklaratsioonide esitamise – mitte linnale endale. Pärast seda, kui linnavolikogu on aprillis kinnitanud lepingu maksuametiga, saab iga ettevõtja informatsiooni, kas ta on müügitmaksukohustuslane, milliste teenustele ja kaupadele müügitmaks lisandub ning kuidas hakkab toimuma maksukogumisprotsess. Mullu suvel kiirkorras kehtestatud käibemaksutõusu valguses tuleb kaupmehena ilmselt tänuväärne olla nii pika etteteatamisaja üle. Ja tarbijatel selle üle, et müügitmaks kõiki kaupu ei puuduta.

nädala nupud

SORA leping – mitte ühinemine, vaid noppimine

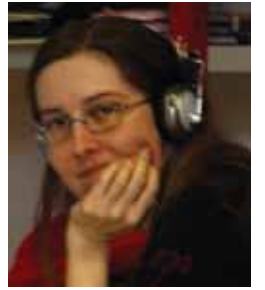
Sotsiaaldemokraatide ja Rahvaliidu vahelist suhet ei saa kuidagi nimetada ühinemiseks, vaid pigem noppimiseks. SDE nopib endale vaid neid rahvaliidlasi, keda tahab. Keda ei taha, seda ei võta. Mida peaks mõtlema RL vallavanem kusagil Kagu-Eestis? Ootab: kas mind valitakse, kas mind võetakse SDE-sse, või ma ei kõlba sinna? Rahvaliidlastest kiputakse tegema lausa oinaid – mitte nemad ei otsusta, kas ühineda sotsidega, vaid sotsid valivad neid välja nagu laadal loomi?

Inetu, Karel Rütli, väga inetu! Esimees on pannud oma erakonna avalikku väljamüüki – kusjuures Rahvaliidu riigikogulase Mai Treiali sõnul ei otsustanud seda ka erakonna kongress. Esmaspäevane volikogu, mida Aktuaalses Kaameras kiitis RL aseesimees Kajar Lember, ei näinud ju ka sedamoodi välja, et oleks tulnud mingi vettpidav "otsus". RL volikogu rohkem kui 60 liikmest oli kohal 55, kellest pooled tõusid Arnold Rütli algatusel püsti ja lahkusid enne hääletamist saalist. Ei kõlanud küll hüüdeid "Poisid, meie omi pekstakse, päästku end, kes saab!", vaid: "Rahvaliidlased, lähme minema, siin on sotsid!" Saali jäänud 28 häält "otsustasid" SDE-ga liitumiseks moodustada läbirääkimisdelegatsiooni. Seda fakti kuulutati siis kirikus (loe: meedias) tüütuseni maha. Kogu sellest SORA-lepingust võidab Kesknädala hinnangul enim meie tubli Reformierakond, kes näeb heameelega, kuidas mõlemad potentsiaalsed alternatiivpoliitika pakkujad naeruväärstava kuvandiga nõrgenevad. Kesknädala trükkimineku hetkeks selgus, et rahvaliidlaste siselistis käib äge diskussioon, kus nõutakse ka erakonna esimehe Karel Rütli tagasiastumist ja erakorralise kongressi kokkukutsumist.

Eesti Päevaleht koondab ajakirjanikke

Majanduslanguse tõttu juba varem töötajate palku korduvalt kärpinud ning personali vähendanud Eesti Päevaleht koondas eelmisel nädalal meedia andmeil veel kümnekond ajakirjanikku. Väljaande peadirektor Mihkel Reinsalu kinnitas ajalehe omaniku Jaan Manitski sõnu, et struktuurimuudatused Eesti Päevalehes ei ole seotud lehe püsivuse või mittepüsivusega. „Muutsime sisu ja töökorraldust laupäevase väljaande juures ning lugejate jaoks ei lähe midagi seejuures kaduma,“ kinnitas Reinsalu. Ekspress Gruppi, kes on Manitski kõrval teine Eesti Päevalehe suuromanik, kurnab tehing 2007. aastast, kui börsifirma ostis ligemale 850 miljoni krooniga ära Delfi.

Kesknädal ei välista, et Ekspressi Grupi omaniku Hans H. Luige viimastel aastatel tehtud valel majandusotsused tuleb nüüd omal nahal kinni maksta EPL-i praegustel ja endistel ajakirjanikel. Kurb, et suurte kärbetega ja võimeka ajupotentsiaali alandamisega kaotab EPL oma sisu ja loetavust, muutudes puiseks ja veelgi aeglasemaks väljaandeks. EPL-i tuntumatest ajakirjanikest on viimati töö kaotanud Piret Peensoo (pildil) ja Ott Heinapuu. Kesknädalal on sellisest „arendamisest“ kahju, sest see ajaleht on aastaid pakkunud teatud alternatiivse reformierakondlikele propagandalehele Postimees.

Pärnu: linnapea Kivimägi valetas Eesti TV-s

6. aprillil põhjendas Pärnu linnapea Toomas Kivimägi ETV otsesaates „Vabariigi kodanikud“ endale ametiauto liisimist sellega, et eelmise linnapea Mart Viisitamme kasutuses olnud sõiduauto oli juuriidilisel väga keeruline üle võtta. „See oli Keskerakonna auto lausa, nii et see oli väga keeruline kombinatsioon, ja ma arvan, et mitte ühelgi tingimisel ei oleks Keskerakond olnud nõus mulle seda autot edasi liisima,“ vastas Kivimägi saatejuhi Arne Rannamäe küsimusele, miks Pärnu uus linnapea juba ametisoleku esimestel kuudel kalli sõiduauto Volvo S80 rentis.

Kivimägi otsus soetada endale ametiauto on pärvinud kriitikat, sest sõiduki renditasu koos kütusega ulatub 9000 kroonini kuus, samas kui eelmisele linnapeale Viisitammele kompenseeriti isikliku sõiduauto kasutamist kuni 6000 krooni kuus.

Pärnu endine linnapea, praegune Pärnu linnavolikogu Keskerakonna fraktsiooni esimees Mart Viisitamm on ametijärglase avaldusest üllatunud. „Selles mõttes ei saanud Kivimägi tõesti minu kasutuses olnud autot endale võtta, et auto ei kuulunud Pärnu linnale, vaid liisingufirmale, kellelt mina seda eraisikuna liisisin,“ kommenteeris Viisitamm Kivimägi väidet.

Viisitamme sõnul tekitas Kivimägi poolt otse-eetris väljaõeldu Pärnu linnavolikogu Keskfraktsiooni liikmete seas elava diskussiooni. „Kuna ma tõesti ei tea, miks Kivimägi nii väidab, siis otsustas üks meie fraktsiooni liige teha linnapeale arupärimise. Ehk siis selgub ka põhjus, miks praegune linnapea järjekordselt avalikkusele valetas?“ sõnas Viisitamm.

Pärnu keskerakondlaste juhi sõnul on kontrollimata faktide ajakirjandusele esitamine Kivimägi jaoks peaaegu tavapärane – pärast valimisi, veel maavanemana, esines ta korduvalt veidrate avaldustega Pärnu linna finantsseisu teemal, tõlgendades järgmise aasta esialgse, tasakaalustamata ja kinnitamata eelarve projektis olevate tulude ja kulude vahet kui reaalselt olemas olevat eelarvedefitsiiti. KE Pärnu osakonna pressiteatest

HIIBUSE NÄDAL

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn,
Toom-Rüütli 3/5

Tellimine ja levik: 6 177 717
Toimetajad: 6 274 573
6 274 571
6 274 583

Toimetuse käsikirju ei tagasta.
Kesknädalas ilmunud artiklid
väljendavad nende autorite arvamust,
mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Peatoimetaja: Urmi Reinde
urmi@kesknadal.ee
Poliitikatoimetaja: Ivri Vee
ivari@kesknadal.ee
Uudistejuht: Indrek Veiserik
indrek@kesknadal.ee
Toimetaja: Tiit Maksim
tiit@kesknadal.ee

Algus esilehel

Katõni needus ja lunastus

Lennukatastroofides on kõrgeid riigitegelasi hukkunud varemgi, kuid veel mitte kunagi pole õnnetustes elu kaotanud nii suur hulk ühe riigi kõrgeid poliitika- ja ühiskonnategelasi ühekorraga.

1940. aastal hävitati NSV Liidus Smolenski oblastis Katõnis enamik poolakate eliidist. Nüüd hukkusid Poola liidrid teel Katõni, mälestama 70 aastat tagasi hukkunuid.

Kui 70 aastat tagasi toimunu lõi parandamatu haava kahe riigi, Poola ja Vene suhetesse, siis nüüdne tragöödia võib saada lepitajaks. Lepitajaks kahe naaberriigi vahel, lepitajaks poliitikas ja ajaloos.

Pahatihti suudavad inimesed liituda ning üksteisele käe ulatada koos üle elatud traagiliste sündmuste järel ning vanad meelekibedused ja poliitilised erimeelsused peaksid siis tagaplaanile taanduma.

Sellisel juhul on ülimalt küüniline, kui keegi kasutab teiste rahvaste tragöödiat oma poliitiliste ambitsioonide elluviimiseks, vaenukiilu löömiseks rahvaste, maailmavaadete ja religioonide vahele. Sellist käitumist võib võrrelda marodöörilusega.

Kesknädal liitub poola rahva leinaga rängas kaotuses.

Text ja fotod
IVARI VEE

EESTLASTE TOETUS POOLAKATELE: Leinaraamatusse Poola saatkonnas kirjutab peaminister Andrus Ansip...

... ja poolakeelse kaastundeavalduse lisab Edgar Savisaar.

Miks sa kingid oma sada tuhat krooni riigile?

Eelmisel nädalal otsustas Riigikogu 50 poolt- ja 40 vastuhäälega pensioniea tõusu 63-lt 65-le eluaastale. Mingeid muid ümberkorraldusi pensioniea tõusuga seoses (näiteks diferentseerida erinevaid pensionile mineku aegu vastavalt töö iseloomule ja raskusastmele või inimese tervislikule seisundile) valitsus ei ole kavandanud teha. Kahe aasta jooksul kingib töötav inimene riigile praeguses suurusjärgus üle saja tuhande krooni saamata jääva pensioni eest.

Keskerakond reageeris valitsuse jätkuval teerullipoliitikal erakorralise juhatare istungiga, kus võeti vastu avaldus, milles märgitakse, et pärast 2011. aasta parlamendivalimisi eelistatakse koostööd teha nende erakondadega, kes toetavad pensioniea taastamist endisel tasemel.

Keskerakondlased väljendavad kindlat tahet taastada pärast 2011. aasta Riigikogu valimisi pensioniea senisel tasemel ja pöörata tagasi Riigikogu 7. aprilli otsus kui põhiseaduse vaimuga vastutolu olev. „Keskerakond seab senise pensioniea taastamise 2011. aasta parlamendivalimiste keskmesse ja käsib talle valijate poolt antavaid hääli kui mandaati pöörata tagasi pensioniea tõstmise,“ märgitakse avalduses.

Keskerakonna hinnangul eeldab pensioniea tõstmise konsensus, mistõttu ei tohi nii laia avalikkust mõjutavat otsust langetada kiirustades. Pensioniea tõstmisele pidanuks eelnema põhjalik analüüs ja avalik arutelu.

Keskerakond ei pea võimalikuks tõsta pensioniea ajal, mil Eesti rahva keskmine eluiga ja tervelt elatud eluaastad on Euroopa Liidu madalaimad, tööta on üle 100 000 inimese ning vaid 35 protsendil 63- ja 64-aastasest on töökoht.

Pensioniea tõstmine ei suurenda maksumaksjate hulka, vaid selle tagajärjel suureneb sotsiaalteenuste vajajate ring.

„Reformierakond ning Isamaa ja Res Publica Liit eksitavad avalikkust, kui väidavad, et pensioniea tõusust saavad suurimat kasu

tänased pensionärid, sest nende pension tulevikus kasvavat,“ leiab juhatus. „Pensioniea tõstmise tähendab sisuliselt pensionide vähendamist, kus valitsuskolitsioon püüab kokku hoida eakate inimeste arvelt. Pensioniea tõstmisega kahe aasta võrra kaotab inimene üle saja tuhande krooni,“ märgib juhatus.

Samalaadse avalduse tegi ka Tallinna linnavolikogu. Keskerakonna juhatus toetab ka teiste omavalitsuste ja omavalitsusliitude algatust kokku kutsuda volikogude erakorralised istungid Riigikogu otsuse läbi pingestunud poliitilise olukorra arutamiseks ja oma seisukoha kujundamiseks.

Kolm erakonda pöördusid presidendi poole

Keskerakond, Sotsiaaldemokraatlik Erakond ja Rahvaliid pöördusid president Ilvese poole taotlusega jätta pensioniea tõstmise seadus välja kuulutamata, kuna opositsiooni hinnangul kaldus seaduse menetlemise käigus parlamentaarne enamik kõrvale demokraatlike otsustusreeglitest ja heast parlamentaarsest tavast. Kirjas põhjendavad allakirjutanud erakondade fraktsioonide juhid Kadri Simson (KE), Eiki Nestor (SDE) ja Karel Rüütli (RL), et seaduse aruteluks täiendava istungi kokkukutsumisest on Riigikogu esimees kohustatud Riigikogu liikmetele teatama masiteabevahendite kaudu vähemalt kolm päeva enne täiendava istungi toimumist. Seekord aga teatati Riigikogu liikmetele istungi toimumisest ette vaid umbes 5 tundi.

Kuna valitsuse poolt algatatud riikliku pensionikindlustuse seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu menetlemise käigus Riigikogus ei järgitud Riigikogu kodus ja töökorra seaduses sätestatud menetlusreegleid, ei ole allkirjutajate väitel tagatud otsustamise legitiimsus. Seega on opositsiooni kinnitusele nimetatud eelnõu Riigikogus vastu võetud seadusevastaselt, mistõttu palutaksegi presidenti jätta seadus välja kuulutamata. **KE pressiteated, Kn**

SAHINAD

Res Publica korraldab Riigikogu ametnikepoliitikat

10. märtsi Kesknädal kirjutas „Sahinate“ rubriigis, et Res Publica teeb Riigikogu esimehe büroost oma valimisstaabi. Alust seliseks imelooks andis Kn Riigikogu allikalt sahistatud info, mille järgi Riigikogu esimehe Ene Ergma kontorisse marssinud sisse respublikaan Ken-Marti Vaher ja teatanud eesruumis töötanud sekretäreile, et 25. märtsil lõpetatakse temaga tööleping ja naine koondatakse.

Korralik ametnik ehmatanud muidugi ära ja püüdnud selgusele jõuda, milles asi. Ergma oli seni olnud lähemate kaastöötajatega üsna sõbralikes suhetes, aga nüüd allus ta vastu vaidlemata Vaherile.

Lähenevad 2011. aasta valimised mõjutavad ka Riigikogu personalipoliitikat. Küllap ei olnud senine Riigikogu esimehe kantselei töötaja siis küllalt usaldusväärne Res Publica jaoks – jätkavad ju respublikaanid parteisisest isamaalastele koti pähe tõmbamist. Küllap võeti nüüd, pärast Ene Ergma tagasivalimist Riigikogu esimehe positsioonile (tõsi, kõvasti vähenenud usaldusega, mida näitas kasin hääle ülekaal) tööle Res Publicale lähemaid ametnikke.

Hämmastav on ka Ergma allaheitlikkus, mis tõendab, et ta reaalselt enam Riigikogu ei juhi. Ken-Marti Vaher on selle ameti juba üle võtnud ja jagab Toompea rahvale korraldusi – missugust ametnikku maksumaksja palgale võtta ja keda lahti lasta.

Alates 1. aprillist 2010 töötab Riigikogu esimehe Ene Ergma sekretäri ametikohal Kädli Riitsaar. Ta on lõpetanud Märjamaa gümnaasiumi ja õpib Tallinna Ülikoolis klassiõpetaja erialal. Riigikogu esimehe eelmine sekretär Riina Renser oli eriharidusega kauaaegne sekretär – tema kogemus tippjuhtide abina ja väärikus on nüüd vahetatud kogematu algaja vastu. Riigis teise inimese (spiiker on sisuliselt ka presidendi asetäitja) lähim abiline võiks Kn hinnangul olla siiski ka vastava nõuetekohase kogemusega inimene.

Euroga liitumine nõuab üheksa korda mõõtmist

Kui rootslastel tuleks täna hääletada eurole ülemineku poolt või vastu, siis ütleks 55% selge ei, vahendab Äripäev-online. 37% on euro käibelevõtu poolt ning 8% ei tea, mida asjast arvata, selgub SEB tellimisel valminud Demoskopi arvamusuuringust.

Rootslaste arvamus on muutunud väga lühikese aja jooksul. 18 protsendipunkti suurune vahe euro pooldajate ja vastaste vahel on suurim 2007. aastast. Veel kunagi pole eurovastaste osakaal Rootsis nii kõrge olnud. „Euroala viimaste kuude finants- ja majandusprobleemid on rootslaste arvamust muutnud ning pannud nad eurole eelistama Rootsi krooni,“ kommenteeris uudisteagentuurile *Direkt* SEB peaökonomist Robert Bergqvist.

Teda ei üllata, et eurovastatus rootslaste seas kasvab. Rootslased mäletavad veel hästi oma riigi eelarvekriisi 1990. aastatel. „Paljude euroala riikide rahaasjad on väga kehvad ja tõsisel olukorras. Edasise

poliitika osas valitseb suur ebakindlus ning probleemid võivad levida ka teistesse riikidesse. Viimase kahe aasta kriis on päevavalgele toonud süsteemi nõrgad kohad, mis tuleb kõrvaldada, et euro usaldusväärsus ja stabiilsus taastuks,“ ütles Bergqvist.

Mäletatavasti on mitu Eesti valitsuse liiget ja majandus-eksperdi rõhutanud, et Eesti liitumine euroga muudab meie majanduskeskkonna võimalike uute välisinvestorite silmis usaldusväärsemaks. Aga mis juhtub, kui euro enda usaldusväärsus suurte eurosooni riikide, nt Saksamaa ja Prantsusmaa jaoks langeb? Hiljuti nõustus Saksamaa küll euro stabiilsuse tagamise nimel toetama Kreekat.

Indrek Veiserik

Head Keskerakonna liikmed, toetajad ja valijad! Kallid Kesknädala lugejad! Tulge appi!

Räpinas tabas eelmisel nädalal tublit keskerakondlast ja tema perekonda ränk tuleõnnetus. Nende loomakasvatustalu laudapõlengus hukkus suurem osa lüpsikarjast. Hoonest jäi järele ahervare.

Selliseid õnnetusi juhtub viimasel ajal Eestis liiga tihti. Kuid antud juhul kutsume Teid toetama just seda peret, kus on kasvamas 9 last. Laudast tulev piim oli perel ainus sissetulekuallikas. Tules hävis suurpere igakuine sissetulek. Lapsed olid isale laudatöödel igal sammul suureks abiks. Rasket tööd ei põlanud ka pere nooremad liikmed. Paberimajanduse hoidis korras pereema.

Perekond plaanib hoone taastamist. Osa ehitusmaterjali on neil endil juba varutud. Puudu on veel katusekate.

Kui on võimalik, palume Teilt rahalist abi ehitusmaterjali soetamiseks.

Pereema **Malle Avarmaa** nõusolekul avaldame tema kontaktandmed:

Swedbank a/a 1100169028

Selgituses võiks olla **märgusõna „aitan suurperet“**

Iga pisemgi summa on suureks abiks!

Ette tänades, **Virge Mastik**, Räpina vallavolikogu liige, Keskerakond
Inara Luigas, Riigikogu liige, Keskerakond

USA kaitseminister peaks tagasi astuma

Terve maailm võis eelmisel nädalal jälgida, kuidas veebileht Wikileaks avaldas aastaid peidus olnud video, millest võib näha, kuidas USA sõjaväekopter avas tule Reutersi fotograafi, reporteri ja nende autojuhi pihta. Selles 2007. aastal Bagdadis aset leidnud intsidendis hukkus ka linnaelanikke, kes tulid haavata saanud ajakirjanikele appi. Õnnetuspaigal peatunud auto, kuhu haavatud ja surnukehad tõsteti, võeti samuti kuulirahe alla. Haavata sai ka kaks autos olnud last.

INDREK VEISERIK
reporter

Pentagon väitis tollal, et tule alla jäänute tegevus tundus kopteris olnud sõdurite ohtlik. Mõõda tänavat jalutanud ajakirjanikel arvati käes olevat relv ja raketilaskja, kuigi hiljem selgus, et tegemist oli kaameraga. Ametivõimude sõnul vahejuhtumit 2007. aastal uuriti, kuid USA sõjaväelaste käitumine leiti olevat õigustatud.

Robert Gates New Yorgis West Pointi sõjaväeakadeemia lõpetajate tseremoonial 23. mail 2009.

Videot vaadates hämmastavad kõige enam intsidendis osalenud USA sõdurite omavahelised repliigid, milles kajastub totaalne viha ja põlgus, soov tänaval rahumeelselt viibinuile kätte maksta, neid igati mõnitades. Sõdurite suust kostev annab tunnistust, et nende võime olukorda kainelt hinnata oli ilmselgelt pärsitud. Tänapäeva militaartehnika kõrget taset arvestades oluks sõduritel eelnevalt kerge kindlaks teha, et tule alla võetud kannavad relvade asemel kaamerat. Kuid ometi hakati neid sõelapõhjaks tulistama.

Olles elanud ja töötanud poolteist aastat Inglismaal, oli mul võimalusi vestelda tosina britiga, kes noorte meestena sõdisid Teises maailmasõjas Saksamaa diktaatori Adolf Hitleri armee vastu. Mitte ükski neist ei väljendanud oma minevikku meenutades isiklikku põlgust, viha ega muud ülemotsionaalsust vastaste suhtes. Sõdimine oli neile töö, mida tehes jäid nad meeleliselt kaineks, suutes teha vahet vaenlaste ja tavaliste tsiviilisikute vahel.

Sõjandusteoreetik Carl von Clausewitz on väitnud, et rasket olukorrast saab väärikalt väljuda vaid see, kelle sõdurid selgesti teavad, kuidas kujunenud olukorras käituda ja miks just nii tuleb käituda.

Nähtud videode põhjal julgen väita, et USA sõdurid ei ole osanud Iraagis ja ilmselt ka Afganistanis rasketes olukordades õigesti käituda. Lääne meedia on viimastel aastatel korduvalt vahendanud uudiseid, kuidas USA militaaroperatsioonid Iraagis ja Afganistanis on põhjustanud kaotusi tsiviilelanike seas. Mille alusel eeldab USA, et moslemirahvad peaksid veel teda austama? Missuguse argumentatsiooni põhjal peaks ülejäänud maailm USA-d pärast kõike seda tänapäeval tunnustama moraalset liidrina?

USA välispoliitikas kohtab tänapäeval üha vähem väärtusi, mille eest seisid selle suurriigi kunagised presidendid Thomas Jefferson, George Washington, Abraham Lincoln. Vabariiklasest presidendi George W. Bushi valitsemisajal USA välispoliitikat juhtinud soov ülejäänud maailmale „koht kätte näidata“ loodetavasti muutub oluliselt praeguse demokraadist presidendi Barack Obama ajal. Erineb ju Obama eelkäijast oluliselt moraalsete hoiakute poolest.

Paraku juhib USA kaitseministeeriumi ka praegu üks eelmise presidendi lähikondseid, vabariiklane Robert Gates. Pentagoni ametnike õigustused USA sõjaväelaste poolt Iraagis toime pandud ebainimlikkuste puhul aga sisuliselt nullivad Obama püüdlusi parandada jänkide mainet moslemirahvaste ja kogu ülejäänud maailma silmis. Ainus positiivne lahendus selles olukorras oleks, kui USA kaitseminister võtab vastutuse oma sõdurite vägivallategude eest ja paneb ameti maha.

Täname

Täname **Mikk Pikkmeisa** põhjaliku ja sisuka loengu eest 3. aprilli teabepäeval „Elu pärast eurot“

Keskerakonna Saaremaa piirkonna nimel
Elo Naaber

Lukase koolireform muudab gümnaasiumid

Juba aastaid haridusvaldkonna eest vastutava Tallinna abilinnapeana tunnen suurt muret seni edukalt toimunud haridussüsteemi lõhkumise pärast Eestis. Haridus- ja teadusministri Tõnis Lukase kavandatav ning juba eos kurikuulsaks saanud põhikooli- ja gümnaasiumiseadus suleks ligi pooled Eesti gümnaasiumid ning muudaks allesjäävad suurteks „õppekombinaatideks“.

KAIA JÄPPINEN
Tallinna abilinnapea

Ühinen kõigi mõttekaaslastega ja nende avaldustega, kes on väitnud ja väidavad, et plaanitav koolireform mõjuks meie haridussüsteemile ja maapiirkondadele laastavalt. On küll paratamatu, et Eesti demograafilist olukorda arvestades väheneb õpilaste arv enamikes omavalitsustes ning seepärast tuleks liita nii mitmedki koolid, ent arvestada tuleks ka asjaoluga, et elu maapiirkondades jätkuks.

Maal on haridus aina vähem kättesaadav

Haridusminister on toonud põhiki- ja gümnaasiumiseaduse eelnõu ette valmistades paralleel meie esivanematega ning ilmestanud seda näidetega Oskar Lutsu „Kevadest“, kus

vanemad saatsid lapsi moonakottidega kodust kaugele kooli. Paraku just nii see meil võibki minna – ent siinjuures võinuks minister ka meenutada, milline koolivõrgustik ja mitme klassiga koolid olid toonases Eestis. Kui paljudel esivanematel lõppeski haridustee näiteks 4- või 6-klassilise kooliga, mis selleaegsetes oludes oligi suur saavutus, siis seda praegusel ajal kuidagi väita ei saaks. Paraku võib kavandatav koolireform nii mõnelegi lapsele jääda kättesaamatuks või poolikuks – põhjused, nagu muistegi, majanduslikud. Ent kui esivanematel ei olnud võimalusi koolitada suurperes kõiki lapsi, liitati oli töökäsi tarvis kodustes maatöödes, siis nüüd ja tulevikus võib tekkida raskusi ka väikeses peres ühtkahtki last koolitada. Ehe maaelu on nagunii aastaid

tagasi lastud hääbuda ning seega pole kellelgi põhjust talutööde pärast loobuda põhikoolist gümnaasiumisse või kutsekooli või edasi kõrgkooli pürgimast. Seega võib haridus osutada kättesaadavaks aina vähematele. Juba praegu ei täida koolikohustust enam kui tuhat kooliealist last. Oleks äärmiselt kahetsusväärne ja kohusetundetu seda arvu kasvatada.

Ehitamist peaks alustama vundamendist, mitte katusest

Eesti haridussüsteem on üle elanud mitmed reformitormid ehk poliitikute äärmuslikud kinnisideed. Arvamus, et väikestes maagümnaasiumides pole võimalik anda kvaliteetset haridust, on kitsarinnaline ja väär, sest kasvõi vaadates linna- ja vallagümnaasiumide riieksamite tulemusi, pole vahe üldsegi suur. Kindlasti ei saa hariduses, nagu mis tahes teiseski eluvaldkonnas kõike ühe mõõdupuuga võtta. Seda enam, kui soovime säilitada normaalse ja tänapäeva tingimustele vastava elukeskonna ka maapiirkondades.

Eesti on liiga väike, et lubada endale ääremaid, ning selleks, et toimuks ühtlane areng kogu riigis, tuleks esmalt tegelda regionaalpoliitikaga.

Liati jääb arusaamatuks, miks alustatakse koolivõrgu reformimisega enne, kui pole toimunud haldusreform. Ka majaehitust ei alustata ju katusest, vaid ikka vundamendist. Seega tuleks enim, kui hakata aktiivselt ehitama/sulgema spordihalle, lasteaedu, koole või teisi avalikke asutusi, alustada omavalitsuste piiride ja keskuste kindlaksmääramisest, ning seejärel analüüsida koolivõrgu jt struktuuriüksuste vajadusi. Vastasel korral toovad ennatlikud otsused pigem kahju kui kasu ning meie haridussüsteem teeks hoopis vähikäiku. Seda enam, et juba praegu on meie õppurite tase kehtiva õppekava alusel maailmatasemel ning Eesti on PISA tabelis teisel kohal.

Kui koolireformi põhieesmärk on ainult tekitada maakonnakeskustes hüüelgümnaasiumid, mis õpilaste arvult sarnanevad kõrgkooli-

Töötü Mari

Suhtekorraldaja Janek Mäggi kommenteeris Delfis töötuse probleemi nii: „Ma olen nõus, et see on probleem. Kuid lahendada saavad seda probleemi siiski kõige kergemini need inimesed ise, mitte Edgar Savisaar või Andrus Ansip.“ Samuti: „Ma olen veendunud, et enamikule neist 100 000 inimesest töökoha loomiseks ei pea ega tohi riik mitte midagi teha.“ Tegemist on tõeliselt künilise avaldusega.

PRIIT TOOBAL
Keskerakonna peasekretär

Janek Mäggi on viimastel aastatel saanud miljoneid kroone ettevõtlustulu, ja seega ta võib endale sellist suhtumist lubada. Aga enamikul töötutel on tõsised probleemid. Isegi juhtivad majandusteadlased on nõustunud, et 100 000 töötü probleemi lahendamine on riigi ülesanne.

Sedavõrd kõrge töötustase ohustab juba majanduse jätkusuutlikkust. Eesti formaalselt on küll osa Maastrichti kriteeriume täitnud, kuid küsimus on just pikaajalises jätkusuutlikkuses, mis on pigem hinnanguline. Siin on suur tööpüüdis silmatorkav probleem.

Mari ei saa ausalt kliente leida

Mõni aeg tagasi jagas ka valit-

sus Janek Mäggi seisukohta. Täna on jutt muutunud: vähemalt oma avaldustes tööpüüdis tunnistatakse, kuigi praktilisi ja käegakatsutavaid lahendusi välja pakutud ei ole. Viimati ägestus Ansip pressikonverentsil, kus ta proovis tõestada, et riik ikka teeb küll midagi töötuse probleemi vähendamiseks. Kuid faktid räägivad teist keelt. Toon mõne näite.

Eesti Päevalehe arvamus- toimetuse juhataja Külli-Riin Tigasson kirjutas hiljuti töötü Mari kui ka kõik teided ettevõtlikumad töötud, ning lõppkokkuvõttes ka riik ise. Kuid seadust muutama valitsus ei tõtta. Selle asemel muudetakse omaenda palga kroonid eurodeks, saades niisuguse enneaegse seadusloomelise „tubliduse“ eest Euroopa Komisjonilt sageda.

Valitsus ei toeta algatusi. Veel enam! Valitsus on nõus kiirkorras ümber tegema pooled seadused, et ette valmistada eurole üleminekut, mis pole üldse kindel, ja teiseks

Tigassonil on õigus, kui ta ütleb: „Eesti toetuste süsteem muudab inimesi passiivseks. Ja see on ohtlik. Töötus tekitab ühiskonnas niigi apaatiat.“ Selline seadus ei täida eesmärki ning on töötutel kujunenud murede lahendamisel jalus. Kannatajaiks on nii töötü Mari kui ka kõik teided ettevõtlikumad töötud, ning lõppkokkuvõttes ka riik ise. Kuid seadust muutama valitsus ei tõtta. Selle asemel muudetakse omaenda palga kroonid eurodeks, saades niisuguse enneaegse seadusloomelise „tubliduse“ eest Euroopa Komisjonilt sageda.

Valitsus ei toeta algatusi

Veel enam! Valitsus on nõus kiirkorras ümber tegema pooled seadused, et ette valmistada eurole üleminekut, mis pole üldse kindel, ja teiseks

Töökohtade loomise toetamine läheb välisinvestoritele ju samuti korda. Miks valitsus siis eurot peale surub, selle asemel, et tegelda tööpüüdis? Sellele küsimusele ei oska seni keegi vastata.

ei aita tõenäoliselt kuidagi kaasa praeguse hetke majandusmured lahendamisele, millele on tähelepanu juhtinud ka IMF.

Peale selle, et valitsus otseselt ei tegele töötute tööturule

tagasi toomisega, ei toeta ta ka teiste algatusi. Nii jättis valitsus rahuldumata elukestva õppe arendamise sihtasutuse Innove taotluse Tallinna sotsiaal- ja tervishoiuameti tööharrutuskeskuse projektile.

Tööharrutuskeskused on kohad, kus töötud saavad osaleda koolitustel, käia nõustamisel, taastada tööharrumust jne. Hetkel on tööharrutuskeskuse tegevus peatatud rahapuudusel. Varem rahastas seda Töötukassa, kuid nüüd ei ole asutus uut riigihanget välja kuulutanud, ning seega pole ka raha, millega tööharrutuskeskust ülal pidada.

Projekt toetamisest äraütlemise kirjast tõstis SA Innove esile, et „projekti sihtgrupp võiks kulused arvestades olla suurem, tehtud riskianalüüs oli pinnapealne ja tegevuskava piisavalt lahti kirjutamata“. Selline põhjendus on ilmselgelt bürokraatlik. Linn võiks projekti kui tahes detailselt lahti kirjutada, kuid et see midagi muudaks, on väheusutav.

Pevkur eelkõige poliitiline tegija

Jääb nõustuda Põhja-Tallinna linnaosavanema Karin Tammemägi arvamusel, et ju siis ei kuulu tööharrutusteenus enam Sotsiaalministeeriumi ega Töötukassa prioriteetide hulka. Sotsiaalminister Pevkur blokeerib Keskerakonna algatusi puht poliitilistel kaalutlustel. Või siis isiklikel: projektile kuluva 8,2 miljoni krooni eest võiks ju mõni Töötukassa juhi lähisugulane uute töötute tarvis helkureid, pastapliiat-

aasiumid „õppekombinaatideks“

KATUS JA VUNDAMENT: Tallinna haridus- ja kultuuriala abilinnapea Kaia Jäppinen küsib, miks alustatakse koolivõrgu reformimisega enne haldusreformi. Ka majahitust ei alustata ju katusest, vaid ikka vundamendist! Arhiivifoto

dega, ilma et sellega kaasneks oluline riigipoolne investeerimine, võivad õppetöö tulemused jääda keskpäraseks. Sellega langeks haridussüsteemi kvaliteet, mitte aga ei paraneks hariduse edendamine.

Haridusreform laastaks maapiirkonnad täielikult

Regionaalpoliitiliselt tähendaks koolireform praegusel kujul paljude maapiirkondade n-õ ääremaastumist, rahva haridustaseme veelgi suuremat lõhestumist, väikepiirkondade konkurentsivõimetust jne. Juba praegu on haridustaseme statistikat piirkonniti analüüsides näha märkimisväärne vahe suuremate linnade (Tallinn, Tartu, Pärnu, Viljandi) ning väikelinnade jm keskuste vahel. Näiteks kõrgharidusega inimeste osakaal on Tartumaal kõige kõrgem, sest piirkonnas on mitu kõrgkooli. Õppimiseks ja hariduse omandamiseks tuleb riigil luua säilitada-tagada vajalikud tingimused, alles seejärel saab vilju noppida. Olen veendunud, et koolireformi vastuvõtmine esitatud

kujul muudab haridustaseme piirkonniti veelgi ebavõrdsemaks ning maal elamine kujuneb tõeliseks ellujäämiskursuseks. Hoolimata sellest, et kavandatud reform mõjutab Tallinna kui suurlinna hariduselu vähem, valutab südant Eesti maapiirkondade pärast, Eesti hariduselu arengu pärast tervikuna.

Usun, et paljud mäletavad veel selgelt maaelu kurba käekäiku möödunud sajandi viimasel kümnendil. Jääb vaid loota, et vaatamata maaelu väljasuretamisele ei ole kadunud inimestes, sealhulgas riigitiiril oleval koalitsioonil, kaine talupojamõistus – taipamaks, et kavandatud koolireform on ennatlik ja kaalutlemata. Vastasel korral tähendaks see maapiirkondade hävimist ning meie tulevase põlvkonna võimaluste piiramist naasta oma esivanemate radadele, jätkata perekonnatraditsiooni ja edendada Eesti elu. Paremuse poole. Head Eesti omavalitsusjuhid, pangem seljad kokku ja ärgem andkem järele rumalustele! Koostöös peitub elujõud ja sellest sõltub meie tulevik.

Digiretsepti riskantne katsetus

Digiretsepti jõustumisega 2010. aasta alguses kaasnes õigustatult rida positiivseid ootusi edumeelsest, euroopalikust ja modernsest tervishoiust. Mõte oli ju iseenesest hea. Eriti mugav on aga perearstilt e-postiga retsept tellida, ise kodust lahkumata, ja samal teel teada saada, millal on aeg apteeki rohu järele minna. Reaalsus on aga kahjuks nukker. Arvukad häired digiretseptinduses on lausa igapäevased.

RITA MAKAROVA
farmaatsiamagister,
Keskerakonna volikogu sotsiaalkomisjoni liige

Digiretsepti väljatöötamist alustati juba 2004. aastal, tegelik töö jätkus 2007. aastal. Paraku ei saa selle toote kohta kinnitada: kaua tehtud – kaunike. Sobivam on võrdlus lähiminevikust: taheti parimat, aga läks nagu Vabadussambaga.

Vabatahtlik/sunniviisiline üleminek

2009. aasta novembris oli selge, et 1. jaanuarist digiretseptile üleminek pole reaalne, sest pilootapteekide katsetusel ebaõnnestus lausa 5% digitaliseeritud retseptidest. Süsteemi juurutamise käigus oli kokku lepitud vähemalt 12-nädalane ametlik testperiood, mis pidi algama pärast pilootprojekti käigus avastatud süsteemsete vigade kõrvaldamist.

Tõsiasi oli ka see, et 5. novembri seisuga olid vaid 90 arsti 4350-st ja 19 apteeki 496-st reaalselt vähemalt üht digiretsepti käidelnud. Kahjuks piisas Sotsiaalministeeriumi ja Haigekassa arvates sellest näitajast testperioodi käivitamiseks. Sai ka selgeks, et jaanuarist läheb digiretsept ikkagi pool-survemeetodiga käiku, ning Haigekassaga ei saa suhelda muidu, kui retsept peab olema digitaliseeritud. Sellest tulenes apteekrite kriitika kiirustamise üle ja konkreetset ettepanekud süsteemi paremaks käivitamiseks. Koostöö asemel pöörduti hoopiski apteekrite vastu ja kujundati avalik arvamus, et justkui apteekrid ise pole uueduseks piisavalt ette valmistatud ja on muidu saamatud.

Mõistlikke arste sunnitakse seadust rikkuma

Apteekritele selgitati käsumeetodil, et koos õigustega apteegiteenust osutada kaasnevad ka kohustused riigi nõudmisi täita. Seda, et riik pole apteekide digiretsepti käivitamisel finantsiliselt abistanud, ei peetud arutelu vääriliseks.

Arstid tundusid digiretsepti tulekusse suhtuvat rahulikult. Ütles ju mulle alles hiljuti üks lugupeetud tohter, et tema küll oma patsiente digiretseptiga vaevama ei hakka ning jätkab edukalt traditsioonilisel viisil retseptide kirjutamist. Mõistev ja inimlik lähenemine, kuigi tulenevalt ravimiseadusest on alates 01.01.2010 digiretsepti infosüsteemi kasutamine retsepti väljakirjutamisel kohustuslik kõikidele tervishoiuteenuste osutajatele. Seega – paberretsepti kirjutades rikuvad arstid üldjuhul seadust.

Digiretsepti kasutamist aeglustavad ka raviasutuste erinevad IT-süsteemide lahendused, mille koostöö retseptikeskusega oleks tulnud korrigeerida juba ettevalmistustööde algstaadiumis.

Sotsiaalministeeriumi innukust probleemi lahendamisel iseloomustab asutuse koduleheküljel olev e-tervise osakonna koosseis: kuuest ametikohast on täidetud ainult kolm, juhataja asemel töötab kohusetäitja ja kaks ametikohta on lausa täitmata. Suurepärase võimalus kohustustest kõrvale hiilimiseks!

Ametnikud segavad jälgi

Hämmastav on kõikide osapoolte, nii Sotsiaalministeeriumi ja arste kui ka apteekrite erinev lähenemine ja arusaam kujunenud olukorrast. Tundub, et selline koordineerimatus on taotluslik, hajutamaks tähelepanu ja hägustamaks ebaõnnestunud projekti süüdlaste leidmist.

Lubamatult sageli on viimastel kuudel abivalmis apteeker vaid patsiendi püüdliku kirjelduse põhjal pidanud aimama diagnoosi ja väljastama loodetavasti õige ravimi.

On tõenäoliselt aja küsimus, mil kurikuulsaks muutunud digiretsepti ennustamatu liikumiskiirus tõttu väljastamata jäänud ravim põhjustab patsiendile eluohtliku seisundi.

Vaatamata sellele, et digiretsepti alusel väljastatakse käesoleval hetkel vaid väevu pooled ravimid, tekib ikkagi digiretsepti infosüsteemis alataasa ülekoormatusest tingitud häireid. Kui aga kõik arstid muutuvad ühtäkki seadusekuulekateks ja väljastavad vaid digiretsepti, jookseb süsteem tõenäoliselt lõplikult kokku. Ehk olekski see parim lahendus, mis võimaldaks olemasolevate teadmistega uuesti otsast peale alata?

Üheks võimalikuks lahenduseks võiks olla seadusemuudatus, mis võimaldaks kasutada paralleelselt ka paberretsepti. Sellisel juhul peab aga ministeerium koos haigekassaga saavutama apteekritega kokkuleppe digitaliseerimiskulude hüvitamiseks. Praeguse seisuga on nii Sotsiaalministeeriumi kui ka Haigekassa tegevus patsiendivaenulik – abivajajad on sunniviisiliselt pandud IT-süsteemide katsejäänesteks.

suured mured

seid ja kaustu teha. Või Reformierakonna reklaamikaupmeeriaid ette valmistanud agentuur võiks saada veel mõne töötutele suunatud magusa kampaaniatellimuse. Kolmas on positiivne näide sellest, kuidas on võimalik töökohtade loomisele kaasa aidata. Sellegategeldakse mitte ainult Tallinnas, vaid ka teistes omavalitsustes, kus Keskerakond on võimul ja kus aetakse töökohtadega seoses põhimõtteliselt teistsugust poliitikat, kui seda teevad riigis parempoolsed.

Üks näide. Narvas otsustati toetada uute töökohtade loomist. Toetust saavad need ettevõtted, kes loovad enam kui 10 töökohta. Toetus pole sümbolne – ettevõtjaid toetatakse kuni kahe aasta vältel ning toetuse suurus ulatub kuni pooleni linnakassasse uute töökohtade loomise järgselt laekuvast tulumaksumust. Teisisõnu, linn annab olulise osa oma eelarvesse laekuvast tulumaksumust ettevõtjate kasutada. Olen kindel, et see skeem osutub Narva linnakodanikele märksa tulusamaks, kui nendesamade inimeste toetamine juhul, kui neist kujuneksid pikaajalised töötud. Võimalik, et võidab kogu linn.

On märkimisväärne, et töökohtade loomine on usaldatud erasektorile. Armastatakse ju rääkida, et Keskerakond loob töökohti maksumaksjate raha eest, ning eriti selliseid töökohti, mis lisaväärtust ei loo ning mida erasektor mõistlikuks ei pea. Erasektoriga koostöös leevendatakse tööpuudust nii

Narvas kui ka Tallinnas, ainult et sellest väga ei räägita.

Eurosuunaline hoogtöö

Mida siit välja lugeda? Esiteks, valitsus näeb endiselt mõtet vaid selles, mis on seotud eurole üleminekuga. Selle nimel tehakse hoogtööd Justiitsministeeriumis ja valitsuskabinetis, täistuuridel töötab hääletamismasin Riigikogus – vajadusel ootatakse koguni mõni rahvaliidlaste hääl juurde, kui omadest ei jätku või rohelised liiga palju nõuavad.

Samal ajal töötute olukord ei parane ja absurdsete seaduste muutmiseks ei paista vähimatki huvi. Täiesti süüdimatult aetakse juttu euro nimel tehtavate ohverduste õigustamiseks – see olevat ääretult tähtis välisinvestoritele.

Majandusanalüütik Raivo Vare selgitas hiljuti, et üleminek eurole on investeerimise ligimeelitamisel parimal juhul kuuenda järgu tähtsusega. Sama kinnitavad teisedki majandusteadlased.

Mis välisinvestoreid huvitaks? Sihtasutuse Narva Tööstuspark juhataja Vadim Orlov on rõhutanud, et linnapoolne toetus on tekitanud väga suurt huvi just Rootsi, Soome ja Saksa ettevõtjais. Seega on meil selge sõnum n-õ põllult, et tegelikult huvitab ka välisinvestoreid praegu eeskätt riigi töötute tööerakendamisel ja sellega Eesti inimressursi parimal ärakasutamisel. Nemaadki tahavad näha, et püüame oma majandust ka reaalselt, mitte vaid Rahandusministeeriumi

arvestuses, tasakaalustada ning kriisist välja tuua. Välisinvesteeringud toob toetus töökohtade loomisele. See paneb meie majanduse taas käima. Kahjuks ei piisa, kui pingutavad ainuüksi keskerakondlikud omavalitsused, kuigi sel on tõenäoliselt märksa

suurem mõju majanduse käekäigule kui arvatakse. Töökohtade loomise toetamine läheb välisinvestoritele ju samuti korda. Miks valitsus siis surub peale eurot, selle asemel, et tegelda tööpuudusega? Niisugusele küsimusele ei oska seni keegi vastata.

Kuhu töötute registris olijad kaovad?

Keskerakonna Harjumaa piirkonna aastakonverentsil arutati ka tööpuudusega seonduvat. Osalejad olid seisukohal, et sotsiaalminister Hanno Pevkur peab avalikkusele selgitama, miks Töötukassa registrist langeb välja peaaegu sama palju inimesi, kui leitakse uusi töökohti.

Märtsis sai tööle 3800 töötut. Samal ajal langes sanktsiooni tõttu Töötukassa ametlikust registrist välja ligi 2800 inimest. Neile lisandus veel 1000 inimest, kes on vabal tahtel lõpetanud töötuna arveloleku. Seega, kuigi statistika näitab registreeritud töötute hulga vähenemist, tegelikult töötute arv iga nädalaga suureneb.

"Viimastel nädalatel raporteerib sotsiaalminister võidukalt, et töötuna arvel olevate inimeste arv langeb," ütles Keskerakonna peasekretär Priit Toobal. Tema arvates on tegemist olukorra ilustamisega ja avalikkusele püütakse anda sõnum, justkui oleks olukord tööturul paranemas.

Toobal selgitas, et registreeritud töötute arv on küll vähenenud, kuid see on tingitud asjaolust, et üha enam inimesi langeb Töötukassa registrist välja. "Need on inimesed, kes ei saa riigilt vähimatki abi ja on riigi poolt hüljatud." Toobal rõhutas, et sotsiaalminister ei tohiks unustada, et iga numbri taga on inimene. **KE pressiteade**

Edgar Savisaare integratsioonimudeli fenomen

Niipalju kui on aega möödunud Eesti taasiseseisvumisest, on räägitud integratsioonist ning venelaste ja eestlaste läbisaamisest. See teema ei kao veel kuhugi lähema paarikümne aasta jooksul.

MARTIN GASMAN

Kristiine Linnaosa Valitsuse haldussekretär

Kõige rohkem ja sügavamalt on eestlaste ja venelaste vahelist suhet käsitlenud poliitikas. See on ka mõistetav, sest just poliitikutud on huvitatud ühiskonna erinevate gruppide huvide ja eesmärkide ühendamisest, mis toob kaasa ühtse valijaskonna ning tagab poliitikutele kindla seljataguse, väljendudes neile antud häälest.

IRL ega Reform venelastesse ei panusta

Kui vaadelda Eesti integratsioonipoliitikat praegu ja näiteks viimase kümne aasta jooksul, siis kõige tõsiseltvõetavam jõud selles valdkonnas on Keskerakond, mida juhivad Edgar Savisaar. Kindlasti on kõik meie tugevamad poliitikud ja parteide juhid mõelnud, kuidas ikkagi tegelda vene rahvusest inimestega ning millise hoiakuga neisse suhtuda. Kõigile on teada, et isamaaline IRL ja äriiline Reformierakond ei ole just väga palju venelaste peale panustanud. Samas ei ole ka venelaste endi erakondasid edu saanud.

Tekibki küsimus, et miks osa erakondi nagu ei olekski venelastest huvitatud ja seejuures venelased ise ei saa iseseisvalt üldse tegutseda. Küsimus on ilmselgelt keeruline ning sellele ei ole ühest vastust. Jõudes tagasi Savisaare ja Keskerakonnani, näeme, kuidas on moodustatud Eesti tugevaim poliitiline jõud, ning seda just koostöös eestlaste ja venelaste vahel. Siinkirjutaja arvates seisnebki Edgar Savisaare fenomen laiahaardelisuses ning võimes hoomata asju nii, nagu on kõige kasulik ja otstarbekam. Kõigile on teada, et Eestis elav vene kogukond moodustab kolmandiku kogu Eesti elanikkonnast. Iga parteiliider peaks otsima mooduseid venelaste kaasamiseks poliitilisse ellu, kuid vaid Edgar Savisaar on seda realselt teinud, ning tulemus on selgelt näha.

Savisaar kaasab võimekaid vene poliitikuid

Viimased kohaliku omavalitsuse valimised oli vaid üks näide Edgar Savisaare integratsioonimudeli filigraanset tööst, mis kindlustas Keskerakonnale ülekaaluka võidu Tallinnas. Lisaks on Keskerakonnas väga palju võimekaid vene rahvusest inimesi, kelle suur panus Eesti poliitika edendamisel on mänginud märkatavat rolli venelaste kaasamisel nii Eesti poliitikasse kui ka igapäevaellu.

Kogu nüüdismaailm liigub ühtlustumise suunas, mis väljendub erinevate huvigruppide, rahvuste, riikide jne koostöös ja harmoonias. Selle sügavaim põhjus peitub iga üksiku inimese vajaduses ja soovis elada hästi ning saada võimalikult palju osa meid ümbritseva elu väärtustest ja hüvedest.

Keskerakond on kõige efektiivsem koostöö nende inimeste jaoks, kes soovivad täide viia oma unistused ja plaanid, ning seda kõikides eluvaldkondades. Eesti elanikkond koosneb kahest suurest huvigrupist/rahvusest – eestlased ja venelased. Et kõik oleksid rahul, selleks peab mõistma mõlema poole soove ning aru saama nende vajadustest. Just seda teebki kõige paremini Edgar Savisaar.

Infopäev

Ülenurme vallas Uhtis

Keskerakonna omavalitsuskogu korraldab
reedel, 23. aprillil kell 12.00

Reola kultuurimajas

(Uhti küla, Ülenurme vald, Tartumaa) infopäeva

12:00-12:05	Avamine Jüri Ratas Keskerakonna omavalitsuskogu esimees
12:05-13:05	„Füüsilise isiku tulumaksu jaotus KOV-i ja riigieelarve vahel – mis on toimunud viimasel kümnendil?“ Viktor Trasberg Tartu Ülikooli dotsent
13:05-14:05	„Omavalitsusliitude ettepanekutest valitsusele 2011. aasta riigieelarve eelnõu kohta“ Jüri Võigemast Eesti Linnade Liidu tegev-direktor
	Jüri Landberg Eesti Maomavalitsuste Liidu esimees
14:05-15:00	Sõnavõttud

Osavõtust teatada hiljemalt 20. aprilliks e-postile
alla.poddubnjak@riigikogu.ee

Eesti: äraaetud hobuse

Vt ka 24. märtsi Kesknädalast toimetajate Urmi Reinde, Indrek Veiseriku ja Aleksandr Tšaplõgini vestlusringi ning 7. aprilli Kesknädalast politoloogide Anu Tootsi, Rein Toomla ja Tõnis Saartsi ning suhtekorraldaja Raimond Kaljulaidi arutlusi teemal „Mis hakkab Eestis juhtuma aasta pärast?“.

REIN RUUTSOO

Tallinna Ülikooli professor

Jürgen Ligi mõttekaaslaste lemmikfraas, et ettevõtjate toidab riiki, aga mitte riik ettevõtjat, on Eestis vähemalt poolik tõde. Eesti riigi maksupoliitika soosib täna rantjeestuvat eliiti, kes on juba müünud kõik, mis müüa annab, ja viib tulu sinna, kus see enam teenib.

Taaskord seisab Eesti (mitmendat korda??) valiku ees: kas jäädagi globaalkapitalismi tühjaksimetus allhankijariigiks või pöörata end eluvõimelise rahvusliku arengu teele?

Jätkusuutlik poliitika on pikaajaliste investeeringute poliitika, mille vilju lõikavad ka tulevased põlvkonnad. Jätkusuutlik poliitika investeerib eelkõige inimkapitalisse: lastesse, haridusse, tervisesse, eluea (s.t ka tööea) pikendamisse jne. Teiste sõnadega, investeeritakse ka teadusmahuka tootmise aluseidustesse. Vaid sedalaadi tootmine arendab riiklust, mitte ainult ei „toida“ teda.

Õhukese riigi majandusstrateegia tagajärg on juba näha: äraaetud hobused lastakse maha. Kuid viimastel valimistel on valitsuses juhtpositsiooni pidevalt haaranud need, kes on suutnud Eesti suunata jätkusuutmatu arengu teele.

Miks on see õnnestunud?

Peamine põhjus on ultraliberaalse panustamine inimese loomuliku individualismi ja egoismi poolt toidetavasse illusiooni. Turul oleks nagu tegemist kõigile võrdsete võimalustega ja võrdsete osapoolte vahel vabalt sõlmivatate lepingutega. Mängureeglina toimiks nagu võitja-võitja skeem (*win-win game*). Mitte keegi muidugi ei usu, et kõik rängalt võidavad. Enamasti usutakse vaikselt, et just nemed võidavad just selle, mille peale mäng tegelikult käib, s.t *jackpot*'i (müüt: ajalehepoisist miljonäriks).

Erinevalt õnnemängust suurendavad majandusmängud küll üldist rikkust, kuid liberaalne filosoofia on meritokraatlik. Võitja ei võta küll päris kõike, aga ega teistele palju ka jää. Illusioon toimib seni, kuni veidigi ümber jagatakse. Eriti tõhus on võitja võimaluste illusioon vaesest ühiskonnast tulnutel, kes usuvad, et nemadki on kord võitjad (ja et turule saab siseneda lõputu arv kordi). Mäng muutub avalikult jõhkraks, kui professionaalsete valemängijate (nt pankurid) ahnuse tõttu polegi nagu enam midagi jagada.

Nagu täna näeme, jääb Väike Peeter ühiselt mängitud ja talle peale surutud mängu kahjusid ainsana kinni maksma (kaotab

töö, korteri, säästus, sõbrad, ja ka elu...). Eesti kinnisvaraturu varisemine peegeldab üldmudeli – ultraliberaalse turu – üldisemat loogikat, mis sisuliselt on „püramiidskeem“. Normaalselt areneda saanud ühiskonnad (Põhjamaad) on sedalaadi mängud möödunud sajandil läbi mänginud ega luba neid muuta ühiskonnaelulastegevuseks. Ühistegevuses loodud vara piiranguteta kantimist isiklikuks *jackpot*'iks ei peeta õiglaseks. Eestis aga kiidab ajakirjandus selle õigluse tipuks.

Kas valimised võiksid muuta poliitilist kultuuri?

Eesti ühiskond on tänaseks veel suuresti säilitanud optimismi; iseenesest on see ju hea. Kuid selle põhjus on sama kui kukkumiseelisel „sisendatud“ optimismil. Nagu meil puudus kriisikogemus, nii puudub meil ka pikaajalise töötuse ja

Eriti tõhus on võitja võimaluste illusioon vaesest ühiskonnast tulnutel, kes usuvad, et nemadki on kord võitjad (ja et turule saab siseneda lõputu arv kordi).

depressiooniga toime tulemise kogemus. Sõnake „masu“ ise on hea näide keelelisest manipuleerimisest massiteadvusega. Nomenkatuurse taustaga parteijuhid näitavad taas sõnakunsti, mis kunagi sünnitas peitsõnad *isikukultus* (diktatuur), *repressioonid* (verine massiterror) ja *stagnatsioon* (allakäik). Kriisist sai „surutis“ ja sellest „masuke“, millega tullakse kohe-kohe toime!

Samas sisendatakse, et kohekohe jätkame seal, kus pooleli jäi. Jätkub sama *jackpot*'i võitmise tüüpi optimismi sisendamine. Aga üldrahvalik *jackpot* puudub! Vastupidi, sajad tuhanded (töötuil on ka pereliikmed) jäävad lootma õhukese rantjeederiigi armule. Kuid seda pole palju.

Vajadus poliitikat radikaalselt muuta on suurem kui kunagi varem. Hiiliva masu „peiteaeg“ lõpeb. Vinduv „tõus“, kui see ometi tuleks, kurnab välja eelkõige sotsiaalse kapitali – tervise, peresuhted, usaldussuhted (vastastikused laenu, ajutised toetused). Purunevad perekonnad, lagunevad sõpruskonnad (vanasõna „Kui

tahad sõpra kaotada, siis laena talle raha“), haridustee katkestanud lapsed, krooniliseks muutuvad haigused, hambutud suud jne annavad sotsiaalse HIV-iga sarnaseid metastaase juba mõne aasta pärast. Kasvab „getostuvate“ atomiseerunute osakaal.

Küsimus on selles, kas sotsiaalset protesti õnnestub veel pöörata „Säästva Eesti“ teele (strateegia, mille Riigikogu 2005. aastal heaks kiitis). Altpoolt tuleva surve tõhusus depressioonis ühiskonnas on küsitav. Töökaotuse hirm on „kaotajad“ taltsaks teinud. Reformierite poolt läbi surutud vallandamismehhanism töötab tõhusalt. Masendava surve alla sattunud võtmerühmad – lastega perekonnad (20 000 last elab alla vaesuspiiri) – ei kuluta viimaseid ressursse tänavatele tulemiseks.

Mitte-eestikeelne vähemus pigem parastab (nüüd on teie kord!), kui suudab leida adekvaatset protestiidentiteeti. Põhjamaise tüüpi omadused on paraku agressiooni pööramine enda vastu. Enesehävituslikkus, millest levinuim on suruksjoomine. Peamiseks ühiskonna „uuesti käima tõmbajaks“ võib olla veel võõrandumata eliit, kes suudaks poliitilist mütoloogiat murendada.

Millal võiks poliitika muutuda?

Eestis valitsev korporatiivne eliit keeldub midagi muutmast. Nad pole isegi valmis probleeme tunnustama. Võimuparteis ei tekita sotsiaal-teaduste suunal tulevad argumentid midagi peale ärrituse. Peaminister astub kasvõi isiklikult barrikaadidele tõendamaks: ühetaolise tulumaksuga, käibe süvamaksustamisega ja samas vähemalt 15-protsendise (registreeritud) töötusega riigis pole rahvatiku süvakihistumine probleem!

Edasi on võimalik minna vaid gravitatsiooniseaduse kallale. Europoliitiku Kristiina Ojulandi jaoks on eesti rahvas „hall mass“, millesse tema kuuluda ei taha.

Dialoogi mahasurumise teine pool on „imerelvade“ mütoloogia. Tulevaseks valimisrelvaks on eurost „ikoon“. See on kindlapiiriliselts käegakatsutav, positiivsete väärtustega seotud (Euroopa!) jne. Kuid täna on see juba müütilise *Sampo* rollis – hakkab meie rahvale Nokia asemel rikkust jahvatama.

Kasumimajanduslik meedia sisendab samas: „Eesti Nokiaks“ on rahva kannatlikkus! Kõrvalleheküljel manatakse Soome streikijaid, kes olevat lausa kahjurid...

Oleks aeg taibata, et streikijate Soome ja Nokia Soome on üks ja seesama Soome. Need on selle kaks, teineteist täiendavad osapoolt. Mõlemad esindavad eneseteadlike, haritud, kõrge poliitilise kultuuriga kodanike Soomet, nende

kodanike riiki, keda austatakse ja kes ei lase endal nahka üle kõrvade tõmmata.

Kulturieliidist kodanikuühiskonnaks?

Kui depressioonis oleva rahva manipuleerimine, serveerides talle söögi alla ja peale „vaenlasi“, kes ei lase meil õnnelikult elada, võib masu ajal olla isegi edukam kui muidu, siis haritlaskonnaga on see keerulisem. Kulturieliidi

d lastakse maha

ja manipuleerimisvõimeka uusnomenklatuuri kasti suhetes on mõningaid pragusid juba märgata. Nn sümبولipoliitikas suruti Vabadussammas selle tänasel kujul juba jõuga läbi. Tõnismäe monumendi äraviimisest Ansipi valimisratsu tegemise sise- ja välispoliitilist hinda (kümned miljardid pelgalt rahas!) surutakse maha räige „punaprofessorite” ja rahva-vaenlaste (Upa küla meeste!) vastase retoorikaga.

Riigi julgeolekustruktuuride keskendumine mõne oma-valitsuse jälitamisele (äärmiselt kesiste tulemustega) ei tõsta korrumppeeruva õiguskaitse mainet (vt Aivar Otsalti lugu jt).

Muidu valitsusmeelse ajakirjanduse ja ähvardava õigusvägivalla konflikt peegeldab uusi pragusid ka seni üksteisele „katet teinud” eliidi segmendis. Kohalike omavalitsuste juhid saavad üha enam aru, et vähendades nende tulusid, tugevdab riik oma poliitilist haaret („hea” keskvõimu kuvand!). Tallinna arengu takistamine (eurorahadest ilmajätmine näiteks trammiliikluse arendamisel), kultuuripealinna riigipoolse panustamise drastiline kärpimine jne on väliselt parteilisi vastuolusid juba transformeerimas riikliku poliitika ja eliitide konfliktiks (meedia taandab küll kõik probleemid isikuomadustele!).

Pealinna kultuuriavalikkus tunnetab valusalt „valimisvõiduks valmistumise nimel” loomata jäänud töökohtade, kitsendatud programmide jne survet. Hirm, et õiglaselt saavutatud edu premeerib pealinna juhte, viib jälle selleni, et rahvas, sealhulgas ka eliit, jäetakse ilma sellest, mis talle kuulub.

NO-teatri suurejooneline projekt „Ühtne Eesti” võiks olla märk kodanikuühiskonna laienevast ja massideni ulatuda püüdvast protestist poliitika monopoliseerimise vastu „halli massi” kohal kõrguva poliitikutekasti poolt. Naer on ikka see viis, kuidas ühiskond jätab jumalaga oma halvemate päevadega. Kas ka seekord?

Lõppsõna

Eestis ei muutu miski enne, kui poliitilise eliidi märgatavas osas ei saavutata konsensust selles, et ainus tõhus *rahvuslikke* huve esindav majanduspoliitika on sotsiaal- ja hariduspoliitika. Selles konsensuse saavutamisele on poliitilise hariduse ja kultuuri küsimus. Ilma haritlaskonna osalisegi taastpanustamiseta poliitikasse ei toimu arusaamades muutusi.

50-aastast poliitilise kultuuri arengupeatust, müütide valitsemist teadmiste üle, arutleva sõnavara puudulikkust jne on ka haritlastel keeruline ületada.

Ühiskonna adekvaatsem enesetunnetus eeldab parteideülese avaliku debati ja foorumide teket. Sellesse võiks ju panustada – algatuseks.

Meie elatustase ei vasta euro tulekule

1. jaanuar 2013 on üks imeline päev. Eesti on suutnud kriisi edasi lükata, majanduslangus on pidurdunud, arvukate töötute jaoks on loodud ümberõppekeskusi. Välditud on kõige hullemat stsenaariumi: töötud kogunevad massidesse, saba tööbörsi ukse taga avardub spontaanseks meelevalduseks, kujunedes lõpuks noorte lõhkumiskampaaniaks. Kusagil piiril provotseeritakse midagi, kütusetransiit katkeb, Muuga sadam streigib. Seda stsenaariumi on välditud. Kuid millise hinnaga?

AARNE RUBEN
kirjanik

Ennustan 1. jaanuari 2013 kui jätkuva euro-ootuse kuu-päeva. Euro-ootuse, aga mitte euro-saamise. Oleks ju loogiline, et kui viimasel ajal on igal aastal eurosooniga liitunud vähemalt üks väike-riik, siis pärast paariaastast vaagimist tuleks euro kasutuselevõtt 1. jaanuaril 2013 meil täiesti kõne alla. Kõrged euro-isad selgitavad meile küll, et ühtne raha tuleb ka Eestis kasutusele kohe, kuid infomürast on kasulik välja selekteerida nutikamaid ivasid. Maastrichti kriteeriumide formaalset täitmist peetakse meil vägagi primaarseks, kuid tegelikult on rahavahetuse juures tähtis muu: kuidas hindavad Euroopa suurriigid meie majandussüsteemi ja meie tööjõu hinda. Kui viimane säilib endiselt väga kõrge (Eestis on nimelt oskustööjõu suur defitsiit), siis ei tule euro kõne alla.

Riskantne ennustamine

Tuleviku ennustamine on riskantne asi, kuid seda riski on võimalik võtta, kui teame, et tulevik töötab juhusliku ekslemise mudeli $y = a * y(t-1) + u(t)$ abil, kus y on homne tase, $y(t-1)$ tänane tase ja u on juhuslikkuse koefitsient. Selleks et teada saada, mis väärtus on sellel $a-1$, tuleb välja arvutada, kui palju võiks süsteemis suhtarvuliselt olla paratamatusi ja kui palju juhuslikkusi, kusjuures dialektikast teame, et juhuslikkus on lihtsalt paratamatuse kõrgem edasiarendus (juhuslikkus tekib lõpmatu-aruvalt paratamatustest). Läbimõeldult kaalutledes oleks võimalik analüüsida ka tulevikku. Sünergeetikas on keedupoti-mudel: ajades vee keemistemperatuurini, näeme paljusid erinevaid mulle pinnale tõusmas. Milline on tõenäosus, et mull tekib just nimelt seal ja mitte siit? Sünergeetika vastab, et kui keeva vee anumad väljaspoolt miski ei mõjuta, siis me ei

saagi mulli põhjas tekkimise kohta põhimõtteliselt ette ennustada, sest tasakaalulistes süsteemides informatsiooni ei sünni. Keerulise-maks läheb asi juhul, kui käsitame anumad dunaamilise süsteemina, mis on välismaailmale siiski avatud ja juba pikemat aega sisemiselt liikunud just selliste meetoditega – nagu näiteks atraktor. Pott ise pole aga siinkohal just väga tähtis.

Mullitav ühiskond

Ühiskond on samasugune mullitav süsteem, mille kohta langetavad oma hinnanguid sotsiaalteadused. Need on nood kõige keerukamad, sest igale ennustusele võib leida vastuennustuse. Kõige parema tulemuse saab siis, kui sotsiaalteadusi ilusasti kombineerida reaalteadustega. On ju selge, et Eesti võttis 1990. aastal jalge alla väga riskantse tee. Kõik sellel teel sõltub meie tahtest ja sellest, mis meil on kõrvade vahel. Ja kuigi riigijuhtide poolt kostab kõmivaid hüüdlauseid, selgub meie elu lähemalt vaagides, et me ei ela sugugi hästi. Vahel on maal selline komme, et “sugulased maalt” saavad kõigile “linna omadele” jõulukaardid, kõik ühes ümbrikus. Siit peegeldub naiivne usk: ümbrik maksab liiga palju, las linna omad kannavad ise jõulu-

See on hullem kui Valgevene. Tekib küsimus: miks meie väikest ise-seisvust veel likvideeritud pole?

kaardid laiali. Sellisest asjast on allakirjutanu kuulnud: väikeses maakohas ja sotsiaalabast eemal olnud inimestel jääb margirahast puudu. See on hullem kui Valgevene. Tekib küsimus: miks meie väikest ise-seisvust veel likvideeritud pole? Sünergeetika, uhiuus teadus ja samas reaalteadus, annab vastuse: ehk on väike Eesti just ise selline dunaamiline süsteem, mis väga paljude tõmbluste ja pingutuste järel on jäänud tuima inertsaalsesse liikumisse, värisedes kas kaosesse või uude dunaamikasse, mis on palju karmim ja ettearvamatum kui eelmine. Eesti on kui atraktor. Miks ei

ole ühegi meie suurte naabrite raha üritanud meid endale osta või alistada? Tõsi, maksame kõik andmeid Rootsi pankadele, kuid oleme siiski säilitanud mingi formaalse ise-seisvuse. Rootsi ühiskonnas on isegi sisemine diskussioon teemal, kas meid “edasi pidada”.

Aga vahest on teatud jõududele üleüldse kasulik meid lõputult Nokia otsivana ja euro-muinasjutude kütkes olevana pidada? Lollidele pärismaalastele on ju hea rääkida: 1. jaanuarist 2011 saate euro. Aga kui me saaksime selleks ajaks euro, oleks siin elatustase natuke teine. Vähemalt üks globaalne suurtootmine oleks osaliselt siia toodud. Praegune valitsus vabastab välisinvestorid ettevõtte tulumaksud. Võiks arvata, et sellega tuleks siia mõni suurtegi. Aga ei tule! Isegi Wal Mart, kes Hiinas maksab oma tööliste sandikopikaid, ei tule. Siin on väikesearvuline turg ja vaesed maainimesed. Nii jätvad paljud tulemata. Aga Eesti ei saa rahvast tüh-jaks joosta, sest kui me ei suuda toita oma rahvast, siis peame toitma kedagi teist. Kardan, et tulevikus saabuvadki siia igasugused tootmised, aga siis ei ole enam meie rahvast. Siis vast tuleks siia tõeline teenindus-ühiskond.

Ilus maa ainult rikastele

Heitkem pilk Ida-Euroopale Pariisist (näiteks!). Rida väikesi ebastabiilseid maid moodustavad Süda-Euroopale puhvertsoonid. Neile oleme mull, mis tekib suvalises kohas. Nad võivad isegi imestada, et euro kasutuselevõttu taotleb üks pisike mittesolidaarse tulumaksusüsteemiga riik. Pealegi saab ju igaüks aru, et hinnatõus oleks väikesepalgalistel eurosooni minnes kolossaalne. Väikesepalgalistel puuduvad tagatised, ajaressursid, lisateenimise võimalused. Lennart Meri tegi valesti, kui kuulutas välja ühe suure ime järel käimise idee. Mis meid “oma Nokias” eraldab, on just ajaressursid: vaesemadelanikkonnakihid maksavad makse ühetasa jõukamatega, aga neil jääb innovatiivsemaks mõtlemiseks (kuidas näiteks korraldada oma tulevikku) füüsiliselt vähem aega.

Rikas on viis minutit peale tööpäeva lõppu juba ilusamal maal, aga vaene on järjega järgmises tööpäevas.

Kas parem vale või parem elu?

/1 osa/

Juba Platon kirjutas, et igas riigis, kus peamisteks liikumapanejateks on materiaalsed mured, on alati kaks vastastikku vaenulikku riiki: üks vaeste, teine rikaste oma, ning neil on üksteise suhtes salaplaanid. Rikaste ja vaeste vastuolu viib türanniani.

KARL LUST
Sotsiaaldemokraatlik
Erakond

Michel Foucault täiendab: „Igal inimesel on oma tõerezhiim, oma „üldine poliitika” tõe tarvis: see tähendab diskursused, mida ta tunnistab vastuvõetavaks ja paneb tõestena funktsioneerima.“ Eestis on ainulubatud „tõerezhiimiks” ja praktikaks enamasti igal pool läbi kukkunud äärmuslik neokonservatism ehk ultraliberalism. Kanadas elav väliseestlane Kalle Lasn leiab, et see on uus Saatan vana asemel. Ja meedia on nagu magus mürk. Kuid meil on lootust neist võitu saada (Kultuuritõkestus, 2005).

Alguses oli logos (Joh. 1:1)

Parempoolse politoloogi Iivi Masso väitel käivad sõna ja mõte kõigi tegude ees. Kõik, mida me teeme või loome, on esmalt olemas sõnadeks vormitud mõttena. Poliitikas on sõnad teod (PM 27.01.2010). See on klassikaline idealistlik seisukoht, millest järeldub, et muuta tuleb sõnu, mitte elu. Materialism ja realism väidavad, et mõttet ja sõnad on esile kutsunud materiaalne reaalsus selleks, et maailmas toime tulla. Johann Wolfgang von Goethe arvates oli alguses tegu. Georg Wilhelm Friedrich Hegel lähtub olemise ja mõtlemise ühtsusest.

Parempoolsed ei tõlgenda Johannese evangeeliumi algussõnu õigesti. Seal tähendab sõna Jumala Sõna, mis loob kõik, kutsub olematusest välja oleva, mõistab meie üle kohut, vahendab inimest ja Jumalat ning püsib ka siis, kui maa ja taevas kaovad. 600 aastat varem mõtisklenud Herakleitosele oli logos ainutarkus, kriitiline mõistus, tõde, sõna koostähehdusega, mõõtude poleemiline harmoonia. Juba Sokrates väitis, et kiri valmistab näivuse, mitte aga tõe, ega kirjutanud ise midagi. Igasugune ideoloogia ja massimeedia ei vahenda tegelikkust, vaid loob selle illusiooni. Selles ei kahtle tänapäeval ükski tähtsam filosoof ega intellektuaal.

Sõna, millest kirjutab I. Masso, on lõputu loba tõe varjamiseks ja pettekujutluste loomiseks ning südametunnistuse vaigistamiseks (vt M. Heidegger); õigustus, kui midagi on väga valesti tehtud. On iseloomulik, et Mart Kadastik, Peeter Kaldre, Arne Rannamäe ja paljud teised ajakirjanikke on kiitnud võimu igal ajal. Õilsad ja targad intelligendid, kellel nõukogude ajal lubati kirjutada (Juhan Aare, Mati Hint, Jaan Kaplinski, Rein Veidemann jpt) on meediat kadumas või kadunud. Üksikud erandid on kui simulaakrumid, mis var-

javad mõttevabaduse puudumist.

TV 3 saatejuht Märt Treier häbistas ja alandas „Äripäev” Eesti loomeinimesi, kes vaesuses viresid, sellepärast et nad tahavad riigilt raha saada. Enese müümine raha teenimiseks olla au. Raha on pimestav jõud, mis ei lase uskudagi esteetiliste väärtuste olemasolu. „Äripäev” müüb end paremini, kui mainib vaid möödaminnes uusi majandusteooriaid, mis lükkavad ümber Milton Friedmani seisukohti. Tõde pole aga see, mis müüb, vaid tuleneb loogiliselt faktidest ja on sageli ilmne. Tõde on see, mis töötab. Ideoloogia ja diskursus otsivad, loovad ja kombineerivad sõnu ja fakte. Iga riik on alati enda olemasolu ja oma poliitika õigustamiseks loonud võimsa „teadvuse tööstuse” (Th. Adorno) ehk ajupesu. Mis tahes riigi õukonna meedia loob valede kuningriigi, mis võimu toetab.

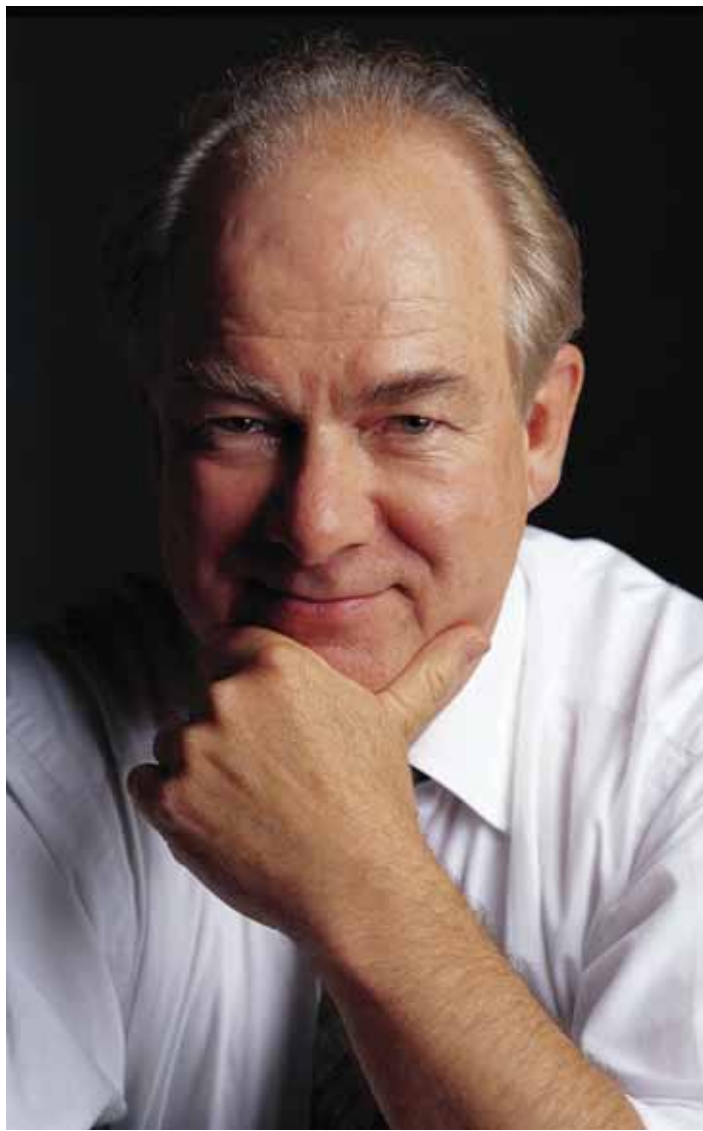
Demokraatia ja vabaduse

eelduseks on „tõdede turg” (J. S. Mill) või vähemalt opositsioonilise meedia olemasolu. Viimast, Andrus Saare väitel, meil pole. Kuidas saab vabalt mõelda, kui pole eri vaatekohti, eri diskursusi, mille vahel valida? Eesti poliitiline avalikkus on nagu jalgpallimäng, kus ainult üks pool tohib rünnata ja väravaid lüüa. Näiteks näitas ETV Liibanoni–Iisraeli sõjast ainult ühe poole surma, purustusi, kannatusi jm sõjakolelusi. Poliitilistest ideoloogiatest on Eestis juba 20 aastat põlu all sotsiaalne liberalism ning hoopis vaenulikult suhtutakse sotsialismisse, mis on Euroopa alustala. Konservatismi kui vastuseisu mis tahes uue, elus kontrollimatu idee elluviimisele, peetakse stagnatsiooni tagasiühkamiseks.

KARL LUST:

Igasugune ideoloogia ja massimeedia ei vahenda tegelikkust, vaid loob selle illusiooni.

Akadeemik Mihhail Bronštein küsinud kord õpingute ajal Siim Kallaselt, kus on neoliberalism ellu viidud, ja saanud vastuseks: „Mitte kusa-gil!” Nõukogude ajast on valitsev eliit üle võtnud ainult mõtte-stambi koos iganenud arusaama inimesest kui elu

LIBERALISMI KRIITIK: Kalle Lasn (sünd. 1942 Tallinnas), eestlasest ajakirjanik, tuntud globaliseerumise ja tarbimise kasvu kriitik. Ajakirja Adbusters ("Reklaamipurustajad") asutaja ning raamatute "Culture Jam" (ilmus 1999; eesti keeles "Kultuuritõkestus", 2005) ja "Design Anarchy" autor. Elab Vancouveris (Kanada). Kesknädala essee autor Karl Lust tsiteerib Lasni, kelle hinnangul ultraliberalism on kui uus Saatan vana asemel ja meedia on tema meelet magus nagu mürk.

Foto: businessmatters.net

keskmest ja alusest. Indrek Tarand lollitas Riigikogu, nagu ei saaks korraga olla õigus eri parteidel (16.03.2009).

Nõukogude ajal oli alati olemas mitteametlik tõde ja inimestel oli võime aru saada kapeidetud mõttest. See sundis ametlikku propagandat pingutama ja vastama. Vabas ühiskonnas peavad eri diskursused otsima üksteisest arusaamist, mitte taanduma domineeriva mõtteviisi ees. Siinkirjutaja sai meelde jääva kogemuse kümne aasta eest Jaan Tõnissoni Instituudi demokraatiakoolitusest ühiskonnaõpetuse õpetajatele. Rühmatöö korraldaja küsis muuseas: kas keegi on hääletanud Keskerakonna poolt? Inimesed kardavad seda tunnistada. Kui siinkirjutaja käe tõstis, ei soovitud ülejäänud enam temaga ühes rühmas töötada. Demokraatlikus riigis aga on iga inimese mõtteviis või parteivalik teistele võrd-selt hea.

Eesti meedia

ei saa olla demokraatia valvur ega diskussiooni eestvedaja, sest ta kannab ühte diskursust ning pole reaalsusega seotud, vaid ise loob seda (Raivo Palmaru). Tüüpiline näide on Vladimir Panovi käte raudu-

Rahvarinde (RR) juhtkonda kuulunud ja rahvusvaheliselt tuntud politoloog Rein Ruutsoo kirjutas sellest artikli kultuurilehte „Sirp”, seejuures artiklis targu ei mainitud suurütuse korraldaja Edgar Savisaare nime. Toimetaja Valle-Sten Maiste lükkas artikli tagasi. See näitab, et, rangelt võttes, Eestis kvaliteet-ajalehte pole.

ERSP ja „Isamaa”

tõid Eesti poliitikasse uue nähtusena opositsioonist teerulliga ülesõitmise ja „ära-tegemise”. Nii käitusid võimule tulles näiteks ka enamlased. Demokraatlikus ühiskonnas peab kehtima James Madisoni parandus USA põhiseadusesse: vähemuse demokraatlik kaits. Praegu on näha, kuidas Eesti riik ja Eesti valitsus kaitsevad töötute ja nende perekondade huve. Me elame massiühiskonnas, kus vaid väike protsent inimesi suudab kindlaks jääda vaadetele, mis teiste omadest erinevad. Kogu rahvas on murtud ning püüab seesmiselt olla ja mõelda nii, nagu temalt seda oodatakse. See on konformism, mis on palju rängem kui totalitarism, mis tekitab vastu-panu.

Kõigi inimeste kujundamise sõnaliste mehhanismide kohta kasutatakse mõistet „diskursus”. See on keel, milles me elame, mis meid kujundab ja mida meie kujundame. Levinud arusaama järgi loob diskursus reaalsuse. Ta garanteerib teadmise võimu teatud tüübistiku, „tõerezhiimi”, inimliku olemise reeglistiku, strateegiad ja tehnoloogiad, mis loovad antud ühiskonnaga kokku sobivad individuaalsuse tüübid (M. Foucault). Diskursus on võimu instrument ja võim ise. Diskursus räägib inimese kaudu nii, et inimene sellest ise aru ei saa (R. Ruutsoo).

Eestis on peaaegu et sunduslik neoliberalismi diskursus. Ühel teisel ühiskonnaõpetuse õpetajate täienduskursusel, pärides ja tuues ka ise arvandmeid Eesti ühiskonna kohta, võrrelduna teiste Euroopa maadega (sh maksusüsteem, sotsiaal- ja tervishoiukulud, Gini indeks jne), küsisin lõpuks: „Kas Eesti on erandlik või ebardlik?” Koolitaja oli kui ussist nõelatud ja ka kuulajaist ei vaadanud mitte keegi enam küsijale otsa, suhtlemisest rääkimata.

Nõukogude ajal tekkinuks diskussioon või vähemalt „eluvus saalis”. Nüüd mitte, sest kohustuslik on eduka reformi riigi diskursus. Eestis kehtiv arusaam inimesest, riigist ja ühiskonnast põhimõtteliselt erineb Lääne omast. Marju Lauristini järgi (2000) oli sel ajal Eestis leida veel ratsionaalne diskursus probleemidest ja valikutest; arusaam, et oleme pilvedest maa peale jõudnud; kurtmine, et õnnelik aeg on möödas ja see pole õige Eesti. See on üks paljudest või-

malikest diskursuste klassifikatsioonidest.

Siinkirjutaja kuulub sellesse põlvkonda, kellele tõotati Ameerikast majanduslikult mööda minemist ja elu kommunismi ajal. Andrus Ansip lubas meid viia Euroopa viie rikkama riigi hulka. Kas rahvas vajab tõesti ilmselt teostamatuid tulevikudiskursusi?

Nõukogude ajal

räägiti reaalsest elust; post-modernistliku arusaama järgi saab aga uurida mitte reaalsust, vaid keelt. Reaalne on sümbolite maailm, kus võitlus käib sõnade pärast. Selline vaateviis jätab inimesed materiaalsete argimurede koorma alla. Poliitikut tuleb hinnata tegude, mitte sõnade järgi. Tühjade sõnade aeg on ümber. Aitab ülepolitiseeritusest, nõukogude aeg on möödas. Aeg on asuda lahendama põletavaid sotsiaalprobleeme; neist mõne lahendamiseks (narkomaania ja AIDS-i levik) on õige aeg juba möödagi lastud. Kes kannab kulud? „Võitjad” peaksid „kaotajatele” osa raha tagasi maksma.

KARL LUST:

Me vajame uut eliiti, kes seab majanduse kõrvale (või – asemele?) inimese.

Eesti näiline edu tuli sotsiaalsüsteemi ohverdamise hinnaga. Rahvale lubati, et kui osa on juba rikkaks saanud, aidatakse ka teised järele. Nüüd on see aeg käes. Ka Eesti rekordilises majanduslanguses (vt CIA analüüsi PM 1.03.2010) ja tohutus töötuses on otseselt süüdi ettevõtjad ning „valged” poliitikud ning nende huve kajastav meedia.

Majanduse ülekuumenemise ajal kõeti edu tagant, praegu pidurdatakse tarbimist. Nüüd on ettevõtjate ülesanne töötud ümber õpetada, luua neile uued töökohad ja igale lapsele anda 1000 krooni (vt Isamaa 2002. aasta valimis lubadusi), et need sõpru ja elu mõtet ei kaotaks. Töötuse ja alkoholismi ohvrid kujunevad rängemaks kui Nõukogude vangilaagrite või küüditamise aegsed. Neil oli seal töö, leib, isetegevus, lootus.

Me vajame uut eliiti, kes seab majanduse kõrvale (või – asemele?) inimese. Üliberalne turumajandus on nagu Vana Testamendi ebajumal (2. Ms 20:4), kes muudab inimese tundetaks kujuks (Ps. 115, 3-8) ja siis hävitab. On aeg asendada raha võim rahva võimuga, nagu seda näeb ette Eesti Vabariigi põhiseaduse §1.

Järg Kesknädala kodulehel <http://www.kesknadal.ee>

Rahvas hindas üleminekuvalitsust kõrgelt

Viimase kolme aasta jooksul on Eesti iseseisvuse taastamises osalenutel olnud korduvalt põhjust kokku tulla, et meenutada sündmusi, mis leidsid aset 20 aastat tagasi. Augustis kolme aasta eest viibisin Teaduste Akadeemia saalis, et meenutada ajaloolist 1987. aasta Hirvepargi miitingut.

JUHAN KIVIRÄHK
sotsioloog

2008. aasta oli Rahvarinde aasta. Siis meenutati Rahvarinde loomise idee algatamist telesaates „Mõtlemine veel“ ja selle idee teokssaamist Rahvarinde asutamiskongressil. Öölaulupidude ja ürituse „Eestimaa laul“ meenutuseks korraldati „Märkamisaja“ laulupidu. Eelmisel aastal tähistasime Balti keti 20. aastapäeva. Sel kevadel jõudis juubelite järg Eesti Kongressi ning viimase Ülemnõukogu ja selle poolt ametisse nimetatud valitsuse kätte. Järgmise aasta augustis kulmineeruvad meenutusüritused 20 aasta möödumisega iseseisvuse taastamisest.

Kakskümmend aastat

on piisavalt pikk aeg, et aastate eest aset leidnud sündmusi meelde tuletada. Hiljuti Eesti Televisiooni poolt läbi viidud tänavaintervjuud näitasid, kui

vähe inimesed neist aegadest tegelikult mäletavad.

Pealiskaudse ajaloomälu tautal käib aga päevapoliitiline diskussioon teemal, kes ikkagi oli kõige õigem Eesti vabaduse tooja, kas Ülemnõukogu ja üleminekuaja valitsus või Eesti Kongress ja Eesti Komitee.

Arutatakse, kes oli Päike ja kes Maa ning keda võiks pidada hoopis Kuuks – ikka sel alusel, kelle roll oli määramine ja kes kelle ümber tiirles.

Loetlesin eelnevalt erinevaid sündmusi – loetelu on tegelikult palju pikem – just nimelt selleks, et toonitada: ei mina ega ülejäänud sajad tuhandet teised neile pöördelistele aegadele kaasa elanud ja osalenud ei mõelnud tookord sellele, kes on kellest tähtsam ja kes esimesena finišisse jõuab, vaid üksnes sellele, et iga panus, mis viib meid lähemale iseseisvuse taastamisele, on väärtuslik.

Sooviksin pakkuda meenutamiseks killukesi tollaegsest

ühiskondlikust õhustikust, kirjeldades trende toonastest Emori avaliku arvamuse uuringutest. Neis uuringutes peegeldus Eesti inimeste suhtumine erinevatesse poliitilistesse esinduskogudesse ning nende toetus erakondadele ja ühiskondlikele liikumistele. On väga tänuväärne, et mul on võimalik seda teha – s.t et sellised andmed on ülepea olemas. Nimelt tellis 20 aastat tagasi ametisse astunud valitsus pidevalt, s.t igakuiselt avaliku arvamuse küsitlusi. See ei ole valitsuste juures sugugi tavapärase praktika, ehkki austatud sotsiaalteaduste korfee Ülo Vooglaid on lakkamatult rääkinud vajadusest valitsuse tegevust edasi- ja tagasisidestada.

Et manada silme ette

tookordne ühiskond oma keerukate probleemidega, alustan pisut kaugemalt, arvamuskliimat pisut üldisemalt iseloomustava näitajaga – nimelt sellega, mida järjestikustel aastatel peeti peamiseks lahendamist vajavaks probleemideks ühiskonnas.

1988. aastal oli selleks probleemiks keskkonnakaitse, 1989. aastal – Isemajandava Eesti (IME) küsimused, 1990. aastal – poliitiline suveräänsus, 1991. aastal – majanduskriis, 1992. aastal – inimeste heaolu.

Need on Eesti elanikkonna arvamuste üldnäitajad.

Loomulikult ei olnud elanikkond nende probleemide teadvustamisel ühtne – oluline erinevus oli eesti- ja venekeelse elanikkonna arusaamades.

Eestlaste arusaamadesse jõudis fosforiidisõda ja IME pea aasta võrra varem ning jõuliselt, kui venekeelses arvamuses, ning viimases sajaprotsendilist toetust iseseisvuse taastamisele ei tekinudki.

Ent igatahes selleks ajaks, kui toimusid Eesti Kongressi ja Ülemnõukogu valimised, oli toetus Eesti omariikluse taas-

tamisele väga kiiresti kasvanud.

Kui veebruaris 1991 pakuti vastamiseks kaks varianti – iseseisev Eesti või ühinemine liidulepinguga –, siis oli juba 34% mitte-eestlastest Eesti iseseisvuse poolt, liidulepingut toetas 56%. Eestlastest toetas iseseisvust 97%.

Ent milline oli toetus poliitilistele jõududele?

Laulva revolutsiooni käigus oli esile kerkinud kolm suurt rahvaliikumist: Roheline Liikumine, Muinsuskaitse Selts ja Rahvarinne. Asutatud oli ka esimene alternatiivne erakond kompartei kõrvale – Eesti Rahvuliku Sõltumatuse Partei.

Kui veel 1989. aastal oli Rahvarinne kõigi teiste poliitiliste jõudude suhtes selgelt domineerival positsioonil – selle poolt oleks valimistel hääletanud pooled eestlastest, siis 1990. aastal oli Rahvarinne küll veel esikohal, ent pidi arvestama võimalusega teiste jõudude koostöö korral alla jääda.

Kuna Eesti Kongressi

20. aastapäev jõudis kätte varem kui Edgar Savisaare valitsusega seotud tähtpäev, siis on viimase kuu jooksul räägitud väga palju ka selle esinduskogu olulisusest.

Paljusid arvamused avaldusi kuulates ja eriti rezhissöör Jaan Kolbergi filmi „Rahva vabadus“ vaadates võib asjasse pühendamatu inimesel jääda mulje nagu olekski 20 aastat tagasi toimunud võitlus mitte Nõukogude Liidust lahkulöömise nimel, vaid võimujagamise kodanike komiteede ja Rahvarinde valitsuse vahel.

Hoopis on ära unustatud kolmas tol ajal üpriski mõjukas jõukeskus – Nõukogude Võimu ja Kodanikuõiguste Kaitse Komitee (Töökollektiivide Ühendnõukogu, Interrinde ning kompartei NLKP-meelse tiiva näol).

See jõud oli reaalselt olemas, seda toetas märkimisväärne

hulk venekeelseid elanikke. Selle asjaoluga pidi ka 1990. aasta märtsis valitud Ülemnõukogu ja aprillis ametisse astunud valitsus arvestama. Täna on öeldud, et iseseisvus oleks tulnud nii ehk naa. Võib-olla tõesti. Kuid et see tuli just nii ja ilma ohvriteta, on eelkõige väga ettevaatlikult ja vastutustundlikult tegutsenud Savisaare valitsuse teene.

Avalikus arvamuses

1990. aastal sellist vastuolu, nagu tänases poliitikute leeris, siiski ei olnud.

Oluliselt peeti nii Ülemnõukogu kui ka Eesti Kongressi valimisi. Ja kuidas see oleks saanudki teisiti olla? Ei olnud ju Rahvarindes osalenute hulk kindlasti mitte väiksem, kui ligi 800 000 kodanikekomiteede poolt registreeritud.

Ülemnõukogu uue koosseisuga olid rahul 70% eestlastest ja 35% mitte-eestlastest; rahul ei olnud vastavalt 4% ja 15%. Uue Ülemnõukogu esmaseks ülesandeks peeti Eesti poliitilise staatuse küsimuse lahendamist.

Pärast Ülemnõukogu ja Eesti Kongressi valimisi küsiti: milline esinduskogu või ühiskondlik liikumine suudab kõige enam ära teha Eestimaa heaks? Mais 1990 arvas 63% eestlastest, et selleks on Ülemnõukogu, 16% toetas Rahvarinnet ja 12% eelistas Eesti Kongressi.

Muidugi ei teadnud

1990. aasta kevadel veel keegi, kuidas iseseisvuse saavutamine tegelikult teoks võiks saada. Selle ülla eesmärgi kõrval oli valitsusel vaja hoida igapäevaselt toimimas ka Eesti riik, kindlustada inimeste igapäevane toimetulek. See ei olnud lihtne.

Kui 1990. märtsis pidas 27% elanikkonnast tõenäoliseks, et nende heaolu lähema aasta jooksul langeb, ja 49% uskus, et see püsib endisel tasemel, siis augustis pelgas juba 64% heaolu vähenemist ja det-

sembriks oli nende inimeste osakaal tõusnud 72 protsendini.

Kui Eesti Kongressile jäi privileeg printsiipselt väljendada oma nõuet taastada iseseisvus õigusliku järjepidevuse alusel, siis valitsusel tuli tegelda raske majanduskriisiga ja inimeste igapäevase heaolu probleemidega, mis 1990. aasta lõpust alates eriti jõuliselt esile kerkisid.

Hinnangud valitsuse tegevusele

olid kogu perioodi vältel kõrged. Oluliselt kõrgemal tasemel, kui oleme harjunud nägema hilisemate valitsuste puhul.

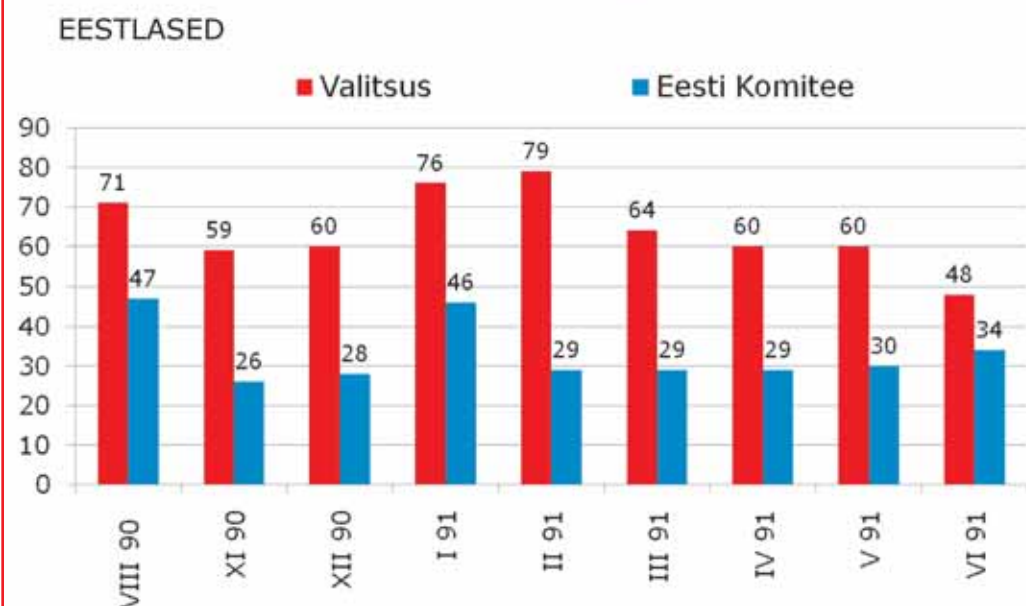
Eriti ühtsena asusid eestlased valitsust toetama mais 1990 (intrite mäss Toompeal), jaanuaris 1991 (verised sündmused Vilniuses ja Riias ning oht nende kordumiseks ka Tallinas). Viimane „emotsionaalne kõrghetk“ Ülemnõukogu ja valitsuse toetuseks oligi sügisel 1991. aastal pärast iseseisvuse taastamist.

Seejärel hakkasid hinnangud võimudele pärast põhieesmärgi, s.o. iseseisvuse saavutamist, muutuma kriitilisemaks. Muud elulised probleemid tungisid jõuliselt esiplaanile. Nüüd oli rahval aeg märgata ka majanduskriisi ja tunda muret oma heaolu languse pärast.

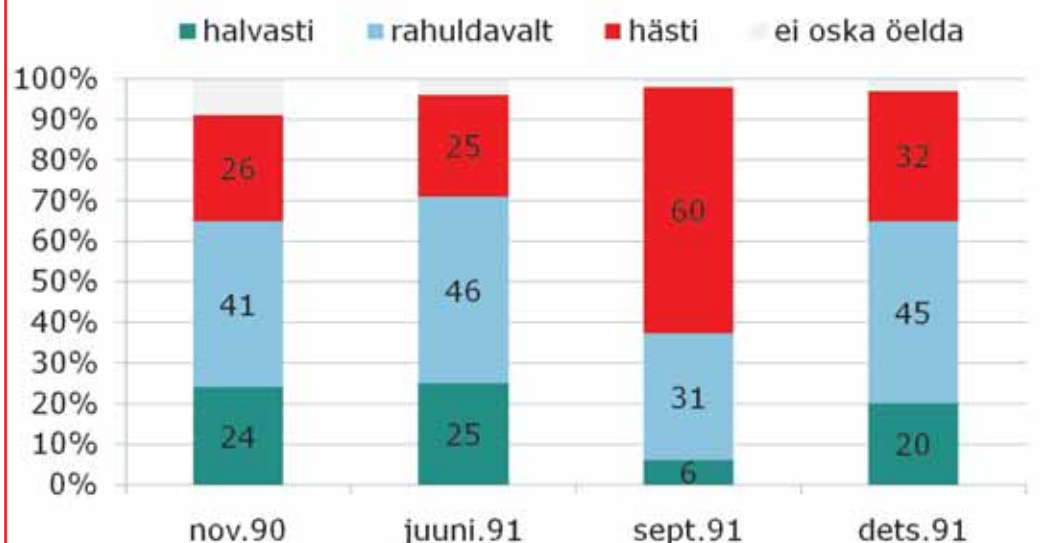
Rahulolunäitajad Savisaare valitsuse suhtes jäid siiski väga kõrgele tänaste kriteeriumidega võrreldes.

TOIMETUSELT:
Juhan Kivirähki tekst on pärit 3. märtsil Teaduste Akadeemias peetud Edgar Savisaare juhitud valitsuse (1990-1992) tegevuse asumise 20. aastapäeva tähistavalt konverentsilt.

Valitsuse ja Eesti Komitee tegevuse kooskõla rahva huvidega /täielikult + põhiliselt/

Kuidas on Savisaar tulnud toime peaministrina?

Genotsiidi tunnistamine on iga riigi ja iga inimese südametunnistuse asi

95 aastat tagasi algas Osmani impeeriumis genotsiid armeenia rahva kallal. Massilistes pogrommides aastail 1915–1923 kaotas elu rohkem kui 1,5 miljonit armeenlast. Üle 600 000 inimese küüditati, nende vara aga rööviti. „Uskmatute“ tapmise eest lubati moslemitest usufanaatikutele „vaikset kohakest paradisiis“. Valitsejate nõusolekul rööviti armeenlaste vara. Nende naised ja tüdrukuid sunniti vägivalgaga vastu võtma islami usku, nende kallal pandi toime elajalikke tapmisi ja piinamisi.

RAFIK GRIGORJAN
filosoofiadoktor

Armeenlastest elanikkonna likvideerimise plaani mõtlesid Türgi riigijuhid välja juba enne Esimest maailmasõda. Sõja varjus viisid nad seda külma-vereliselt ellu. Inimesi hävitati vaid sellepärast, et nad olid armeenlased. Vaid selle eest, et nad kummardasid Kristust, mitte aga Allahit. Koos armeenlastega tapeti veel ka kreeklasi, serblasi, assüürlasi ja bulgaarlasi. Faktiliselt oli see XX sajandi esimene genotsiid. Selle alla sattusid mitte ainult inimesed, vaid ka kristlikud kultuurimälestised. Genotsiidi tagajärjel osutus kogu armeenlaste asuala (350 000 km²) olevat ilma armeenlasteta. Armeenia rahvas, kes kaotas oma ajaloolise elupaiga, muutus paiksest rahvast laialipaisatud kogukonnarahvaks.

Testament

Et mitte „solvata“ türklasi, oli Nõukogude Liidus armeenia genotsiidi probleem pikki aastaid tabuteema. Ohvritest ja kaotustest rääkida ei tohtinud, eriti oli aga keelatud mõelda ja kirjutada kaotatud kodumaast. Hoolimata keelust kandusid aga meenutused tapmis-, vägivalla- ja küüditamisõudustest edasi põlvest põlve, isadelt poegadele, emadelt tütardele. Iga rahva ajalugu, kirjutatakse vene ajaloolane ja kirjanik Nikolai Karamzin, on „esivanemate testament järeltulijatele“. Kui seda testamenti võltsitakse, katkeb põlvkondade vaheline side ning toimub rahvuse ümbersünd või assimileerumine.

Armeenia rahvaga seda ei juhtunud, sest teda toetasid mitmed teised rahvad, kes ei jäänud armeenlaste ränga saatuse suhtes ükskõikseks, vaid aitasid igakülgset ning mõist-

sid genotsiidi teravalt hukka. On ilmunud hulk kirjandusteoseid, mis jutustavad sellest, kuidas Prantsusmaa, Ameerika Ühendriigid, Venemaa ning paljud teised riigid päästsid armeenlasi.

Rohkem kui nelikümmend aastat oma elust pühendas genotsiidiohvritele tuntud misjonär Hedvig Büll (Bühl) Haapsalust. Olles 1915. aasta genotsiidi tunnistajaks, tegi ta tohutuid jõupingutusi, et päästa tuhandet väikest orbu.

Emakese Bülli nimi on kuldtähtedega kirjutatud armeenia rahva ajalukku, teda mäletatakse ja austatakse. Kahjuks on Hedvig Bülli (1887–1981) nimi Eestis vähetuntud. [Armeenia–Eesti kultuuriselts paigutas 1989. a. mälestustahvli tema kodumajale Haapsalus Kooli ja Linda tänava nurgal. – *Toim.*]

Pragmatism või südametunnistus?

On möödunud aastad, on tekkinud uued riigid, kes suhtuvad Türgis armeenlaste kallal toime pandud genotsiidi erinevalt. Ühed on jäänud truuks humanismile ja inimõigustele. Nad tunnustavad armeenlaste kallal toime pandud genotsiidi ning on sellise poliitika hukka mõistnud. Teised riigid aga peavad eelkõige silmas kasulikkuse printsiipi ning oma geopoliitilisi huve – nemad püüavad genotsiidifakti ignoreerida või seda lihtsalt „mitte märgata“. Tihti satuvad need kaks printsiipi riigis vastuollu – üks osa võimustruktuuridest tunnustab genotsiidi, teine osa teeb aga kõik võimaliku, et seda ei tunnustataks. Näiteks selline sisekonflikt leiab aset USA-s – Kongressi ja Riigidepartemangu vahel.

Armeenia riigijuhid ja välisministeerium on korduvalt avalikult teavitanud, et Armeenia ei pane mitte kunagi ei genotsiidi fakti ega selle rahvusvahelise tunnustamise tähtsust kahtluse alla. Türgi võimud aga eitavad järjekindlalt kõiki süüdistusi armeenlaste kallal toime pandud genotsiidis, nimetades seda „olematuks ajalooliseks sündmuseks“ ja reageerivad väga valulikul igasugusele kriitikal.

Armeenia presidendi Serž Sarkisjani sõnul „nad muutsid selge fakti ignoreerimispoliitikaks, vaidlusküsimuseks, elunormiks, käitumismalliks“. Esimesena tunnistas Osmani

impeeriumis armeenlaste kallal toime pandud genotsiidi ja mõistis selle 1965. aastal hukka Uruguai. Hiljem on seda teinud kümned riigid ja organisatsioonid, sealhulgas Venemaa (1995), Prantsusmaa (1998), Itaalia (2000), Brasiilia (2006), Saksamaa (2005), Šveits (2003), Holland (2004), Belgia (1998), Poola (2005), Slovakkia (2004), Leedu (2005), Kreeka (1996), Küpros (1982), Liiibia (2000), Kanada (1996), Argentiina (1985), Venezuela (2005), Tšiili (2007), Austraalia (2009), Rootsi (2010), Vatikan (2000), aga ka 42 USA osariiki 50-st. Genotsiidi armeenlaste kallal on hukka mõistnud Ülemaailmne Kirikute Nõukogu (1995), Euroopa Parlament (1998), Euroopa Nõukogu (1987), ÜRO Inimõiguste Komisjon (1979). Peale selle on Belgias, Šveitsis ja Prantsusmaal tunnustatud armeenlaste kallal toime pandud genotsiidi, nagu ka holokausti, avalik eitamine kriminaalkorras karistatavaks.

Balti riikidest võttis esimesena vastu resolutsiooni, mis mõistis hukka 1915. aastal Türgis armeenia rahva kallal toime pandud genotsiidi, Leedu Seim (2005). Resolutsioon võeti vastu enamhääletage, kus 51 saadikust hääletas poolt 48; kolm saadikut hääletamisest osa ei võtnud. Arutlusel märkisid Leedu rahvaesindajad, et ajaloo faktide eitamine on mõtetu ja võimatu.

Eesti Vabariik, Euroopa Liidu ja NATO liige, eelistab selles küsimuses ametlikku seisukohta mitte võtta – et mitte rikkuda suhteid Türgiga. Samas on igal aastal toimunud Tallinnas ja Tartus armeenia genotsiidi meenutamine, millest võtavad osa armeenia kogukonna esindajad, omavalitsusjuhid jpt. Seoses armeenlaste kallal toime pandud genotsiidi 95. aastapäevaga suureneb nende riikide arv, kes seda ajaloo fakti tunnustavad. 2010. aastal on seda juba teinud Hispaania provintsi Kataloonia parlament, USA Kongressi väliskomisjon ja Rootsi parlament Riksdag.

Dilemma

Euroopa Liit ei tea, mida teha Türgiga, kes juba hulk aega soovib saada EL-i täisliikmeks. Türgi võimalik liituvõtmine kutsub esile teravaid diskussioone. Nende käigus on armeenlaste genotsiidi küsimus mitmeid kordi olnud spekulatsioonide objektiks. Riigid on mitmeid kordi seda küsimust kasutanud Türgile surve avaldamise vahendina, et oma probleeme lahendada. Kohe, kui on saavutatud teatud Türgi poolset järeleandmised, unustatakse kõnealune küsimus. Kuidas oma NATO-liitlasele Türgit on ju Läänele paljudel põhjustel tarvis. Teisest küljest kardavad paljud eurooplased 70 miljonit moslemit, kelle ees on

tarvis oma ukseid avada, kui Türgi saab Euroopa Liitu vastu võetud.

Türgi Euroopa Liitu võtmise vastu on olnud suurem osa küsitletud kodanikest Prantsusmaal, Saksamaal ja Suurbritannias. Suurem osa Poola ja Hispaania kodanikke olid aga Türgi vastuvõtmise poolt. Eestis oli poolthääletajaid natuke rohkem kui neid, kes olid vastu.

Paljud eurooplased ei mõista, miks Türgi nii valulikul ja äärmiselt agressiivselt reageerib üleskutsetele tunnustada armeenlaste kallal toime pandud genotsiidi ning mälestada selle ohvreid, nagu seda on teinud Saksamaa juutide kallal toime pandud holokausti suhtes. Selline reaktsioon hirmutab inimesi ning paneb neid mõtlema, et sellega jätab Türgi valitsus endale õiguse niisugust aktsiooni korrata.

Türgi peaministri Recep Erdogani hiljutine ähvardus Türgis praegu elavate armeenlaste väljasaatmise võimalikkusest toob möödapääsmatult rahva mälu esile 1915. aasta genotsiidi. Ettevaatlikuks teeb ka Türgi Vabariigi võimude suhtumine kurdisse ja teistesse vähemusrahvustesse.

Recep Erdogan teatas intervjuus ajakirjale *Spiegel*: „Genotsiidid ei või isegi juttu olla.“ Pole mitte mingit kriitilist pilku oma ajaloolase, pole südametunnistust, isegi kaastunnet ohvritele pole. Nagu varemgi on võimude ja riigi

alates 1915. aastast toime pandud kuritegusid genotsiidiks. Viimastel aastatel kasutatakse aina rohkem armeenia genotsiidi tunnustamise vastastes aktsioonides türgi ja aseri diasporaad. „Türgi ja Aserbaidžhaan peavad aktiivsemalt ära kasutama oma kogukondade potentsiaali, et seista vastu Armeenia poliitikaline tunnustada armeenlaste väljamõeldud genotsiidi 1915. aastal Osmani impeeriumis,“ ütles Türgi saadik Aserbaidžhaanis.

Ühele uurimisküsimus, teisele fakt

Türgi riigijuhid kardavad põhjendatult, et türgivastane meelsus, mis on tingitud pikaajalisest armeenlaste genotsiidi fakti ignoreerimisest, võib segada Türgi vastuvõtmist Euroopa Liitu. Selleks et juhtida rahvusvaheline tähelepanu küsimusest kõrvale, soovivad nad luua ajaloolaste komisjon, et „seda küsimust uurida“.

Esmapilgul tundub see ettepanek loogiline. Samas on ajaloolaste jaoks armeenlaste genotsiid ajaloo fakt, mis on ammu tõestatud. On olemas terve hulk ajaloolisi publikatsioone ja teadustöid, mis seda kuritegust tõestavad. Veel 1916. aastal kirjutas armeenlaste genotsiidist Türgis inglise diplomaat ja tuntud ajaloolane Arnold Toynbee. Selle sündmuse on hukka mõistnud ka hulk tuntud teadlasi, kirjanikke ja ühiskonnategelasi.

diast vajalikke järeldusi teinud. Genotsiidi ei mõistetud vajalikul määral hukka, ning see tõi endaga kaasa holokausti. Genotsiidisündroomi on näha ka etnilistes puhastustes Kosovos, Bosnias, Somaalias, Ruandas, assüürlaste ja kurdide kallal Iraagis toime pandud kuritegudes jne. Avastamata kuritööd kipuvad korduma ja kurjategijad, kes ei ole karistust kandnud, sooritavad uusi kuritegusid.

Vaikides genotsiidist, me reanimeerime seda. Saatus on armeenlaste naaberriikideks teinud pärslased, türklased, venelased, aserid, grusiinid ja teised rahvad. Kuid selleks, et saaksid areneda heanaaberlikud suhted, mis on ülal ehitatud inimõigustele ja õiglusele, sõprusele ja üksiteismõistmisele, tuleb minevikule joon alla tõmmata, heastada genotsiidi tagajärjed, teha võimatuks selle kole kordumine. Uusi suhteid ei ole võimalik ehitada verisele minevikule, seadustatud röövimisele, valele, vägivallele, genotsiidile.

Genotsiidi tunnustamise küsimus on omamoodi indikaator, mille põhjal on võimalik hinnata ühe või teise riigi moraalsel palet, aga ka sealsete inimeste eetilistust. Genotsiidi tunnustamine on südametunnistuse küsimus ning näitab seda, kui palju hinnatakse üldinimlikke väärtusi. Võõrast muret pole olemas, aga inimeste tragöödiad ei ole rahvus-

Vähemalt jalgpall ühendab türklasi ja armeenlasi ...

reputatsioon tähtsam inimõigustest ning inimeste kannatustest.

2008. aastal alustasid türgi intelligendid Baskin Oran, Ahmed Insel ja teised veebilehel „Vabandage“ kampaaniat „Armeenlased, andke meile andeks!“. 1. veebruariks 2010 oli sinna antud juba 30 000 allkirja.

Teisest küljest aga alustati Türgis vastukampaaniat, kus koguti 100 000 allkirja. 2006. aastal ähvardas üht kõige tuntumat türgi romaanikirjanikku, Nobeli preemia laureaati Orhan Pamukki vanglakaristus selle eest, et ta nimetas armeenia rahva kallal

Nende hulgas on James Braid, William Gladstone, Lloyd George, Herbert Adams Gibbons, Valeri Brjussov, Anatole France, Romain Rolland, Moskva ja kogu Venemaa patriarh Kirill, paavst Johannes Paulus II jpt. Genotsiid – see on ühe rahva teise rahva poolt hävitamise poliitika. See on inimvihkajalik ideoloogia. Genotsiidi-probleem pole mitte ajaloolaste vaidlusi, vaid õiglane hukkamõist, mida ootavad nii armeenlased kui ka paljud teised maailma rahvad ning riigid.

Minevikus pole maailma avalikkus armeenia rahva tragöö-

piire. Genotsiid on kuritegu kogu inimkonna vastu. See on barbaarne moodus lahendada rahvustevahelisi küsimusi. Me räägime armeenia rahva kallal toime pandud genotsiidist mitte selleks, et saavutada teiste rahvaste kaastunnet, vaid selleks, et kaitsta maailma selle kohutava sündmuse kordumise eest. Armeenia rahva vastu toime pandud genotsiidi hinnang ei saa tulla käsukorras väljastpoolt. Selle hinnangu saab anda vaid iga üksiku inimese sisehääle ja südametunnistus.

Vene poliitik ja kirjanik: Venemaa ise ja müüdid

Mõni aeg tagasi käis rahvusvahelisel meediaklubil *Impressum* külas Venemaa Riigiduumaa saadik, kirjanik ja Moskva Rahvusvaheliste Suhete Instituudi professor poliitikadoktor Vladimir Medinski. Ta on kirjutanud kolm raamatut ühise pealkirjaga „Müüdid Venemaast“. Kohtumisel puudutaski ta nende müütide tekkemehhanisme ja ajalookontseptioonide kujunemist tänases Venemaa koolis. Tema sõnul kultiveerivad venelased enda kohta käivaid negatiivseid müüte ise.

Intervjueeris
IVARI VEE
ivari@kesknadal.ee

Te rääkisite Venemaad ja venelasi puudutavatest müütidest, aga ei öelnud, kelle need on kasulikud? Igal müüdil on oma lugu ning omad objektiiivsed ja subjektiivsed huvigrupid. Üldistada pole võimalik.

N-ö müütidel, mis on seotud lähiajaloo, on jah omad, konkreetsed huvigrupid. Kuid näiteks Loll-Ivani, kes ahju peal istub ega tee midagi mõistlikku, peetakse sageli venelase isikupäraseks olemuseks. Tolle müüdi on ju küllalt vanad juured?

Mina suhtun sellesse lihtsalt. Igal rahval on muinasjutte omast lollist. Näiteks Charles Perrault' „Saabastega kass“ – kas seal oli kangelane tark või? Ta ju tegi vaid suu lahti, kass aga organiseeris kõik muu. Saksamaal oli vahva rätsep, kes seitse kärbest ühe hoobiga maha löi ja siis kukkus uhkeldama. Pealegi, ega need olegi negatiivsed kangelased, sest lõppude lõpuks lahendatakse ju kõik probleemid, kuid seda tehakse natuke teisiti – headuse või kavalusega.

Lihtsalt pole tarvis sellest teha „rahvuslikku ideed“. Ei prantslased ega sakslased ole sellest niisugust ideed teinud. Meie aga teeme... Minu arvates muinasjutt jääb ikka vaid muinasjutuks.

Miks tehakse Venemaal ahjupealsest Ivanist „rahvuslik idee“?

Põhjusi võib leida siit ja sealt: õigusest, raskest elust, sellest, et vene intelligents on alati kõigesse kriitiliselt suhtunud. Kõik meie suured kirjanikud on alati olnud ka poliitikatelgelased. Gogol, Dostojevski, Saltõkov-Štšedrin. Samas ei saa ühiskonna üle otsustada Gogoli järgi, kuna Gogol oli satiirik. See oleks sama, kui otsustada ühiskonnas toimuvate protsesside üle Mihhail Zadornovi (*vene tänapäevane suhteliselt keskpärane satiirik – I.V.*) humoreskide järgi.

Tähtis on mõista, kust müüdid tulevad ja kuidas nad veendumuseks muutuvad. Müüdi muutumine veendumuseks on ohtlik, kuna on teada, et kui inimest pidevalt seaks nimetada, hakkab ta lõpuks röhkima. Kui öelda, et inimene on joodik ja otsa veel kinnitada, et viin on traditsiooniline vene jook, kuna selle töötas välja keemik Mendelejev, siis on varsti käes tõsine tragöö-

dia. Pole ju sel juhul tegu enam alkoholismi kui haigusega, vaid traditsiooniga. Siis on sellega võidelda juba ääretult raske.

Kes kultiveerib neid müüte ja kust nad tulevad? Igal müüdil on ajalugu. Mida just silmas peate?

Näiteks kas või müüti joomisest.

Olen vastanud sellele küsimusele väga põhjalikult oma raamatus „Vene joomisest, laiskusest ja julmusest“. Ma ei tahaks hakata siin seda ümber jutustama. Kuid faktid on niisugused: paarsada aastat tagasi oli vene rahvas üks vähemjoo-vaid rahvaid maailmas. Esiteks, Venemaal ei olnud viinategemise traditsioone. Kogu viin imporditi Euroopa riikidest, sest seda tehti viinamarjast, viinamari aga Venemaal ei kasvanud. Viljast hakati viina ajama alles 17.–18. sajandil. Nii et mingit geneetilist soodumust meil ei ole – see on lihtsalt haigus.

Kas praegune äärmiselt nutune seis joomisega ka paremuse poole muutub? Tundub, et vähemalt linnades küll.

Muutub. Eelkõige suurtes linnades – Peterburis, Moskvast. Mõni aeg tagasi tuli sõber tagasi Londonist, kus ta töötas. Tema rääkis, et võrreldes Londoniga on Moskva absoluutselt kaine linn. Ta polnud elus veel näinud nii suurt joomist kui Londonis. Juba lõunast alates juuakse õlut ja kõrtsid on rahvast täis. Neljapäevaõhtust saadik on tänavad purjus inimesi täis, ja nii kogu nädalavahetuse. Ma ei taha küll küsimust sel moel asetada, et seal juuakse rohkem kui meil. See on nende probleem. Lahendada on vaja omi probleeme. Igatahes Mendelejev viina ei leitanud ja ka võrreldes Vladimir võttis ristiusu vastu muul põhjusel. Need on lihtsalt ajaloolised anekdoodid.

Mäletan, et kui möödunud aastal toimus Moskvast Eurovisiooni lauluvõistlus, olid paljud Lääne artistid üllatunud, et linn on ilus ning tänaval ei näe budjonovkates ja automaatidega karusid. Vestlesin kord ühe peterburglasega, kes ütles, et paljus kultiveerivad venelased ise enda kohta igasuguseid müüte – et üleliigset rahvast Venemaast eemal hoida. Kuidas seda kom-

menteerida?

Ise me neid asju muidugi ei kultiveeri, kuid positiivset imagot enda kohta ka ei levita. 2000. aastate algul tuli üks mu Austraalia-tuttav Venemaale tööle. Austraalias olevat talle öeldud, et ta peaks riietuma vaid vanadesse halli värvi riietesse, vastasel juhul röövitakse ta tänaval kohe paljaks. Noh, ta siis ostiski „kaltsukast“ mingid vanad ja hallid hilibud ning lendas Moskvasse. Kui ta tänavale tuli, sai aru, et kohe vahistatakse ta kui kerjus. Esimese asjana läks ta poodi ning ostis korralikud rõivad, mulle aga vihjatas, et Venemaal käiakse tunduvalt ilusamini riides kui Austraalias.

Kust siis selline mulje Venemaa kohta tuleb? Või on venelastel ükskõik, mida nende kohta räägitakse?

Kordan: igal müüdil on oma lugu. On müüt Venemaa impeeriumimeelsusest ja sellest, et Venemaa tahab kogu maailma ära vallutada. Sellega on

kõik äärmiselt lihtne.

On tehtud kindlaks, millal ja kus see müüt tekkis – Napoleoni ajal. Napoleon oli propagandageenius ja valmistas ette ühiskondlikku arvamust. Ta pidi ju kuidagi seletama, miks ta 600-tuhandese armeega Venemaa peale läheb. Nii ta seletaski, et läheb Euroopat päästma, sest Venemaa tahab kallale tungida ning Euroopas pärisorjuse sisse seada. See olevat seotud Peeter Esimese testamendiga. Hilisematel aastatel kasutati sedasama võtet – ikka jälle see Peeter Esimese saladuslik testament, mida tegelikult pole kunagi olemas olnudki. Enne Krimmi sõda Inglismaa ja Prantsusmaaga olid kõik Euroopa ajalehed sama juttu täis. See, et Venemaa kellelegi kallale ei tunginud, pole tähtis – anti ennetav lõök. Või Ameerika. Selleks et kulutada sõjamasinasse triljoneid dollareid, peab ju ameeriklastele seletama, miks seda tehakse. Peab olema vaenlane, kes tahab Ameerikale kallale tungida. Kui öelda, et näiteks Eesti või siis Soome on selline vaenlane, ei usu keegi. Suurem osa ameeriklastest ei teagi, et need riigid üldse olemas on. Kui aga öelda, et koletusuur Venemaa tahab Ameerikale kallale tungida, siis seda usutakse. Vaata vaid kaarti ja kõik on kohe selge!

Nii teenitaksegi roppu raha. Kuidas saaks Saakašvili teisiti

Ameerika käest raha küsida, kui ikka selleks, et end kaitsmata?! See oli ülimalt kasulik mõlemale poolele. Saakašvili sai raha, ameeriklastele aga seletati, et venelased tungisid väikesele ja uhkele Gruusiasse (ingl *Georgia – Toim.*) kallale. Vähe sellest, järgmine saab olema meie Georgia osariik! Hädasti on vaja veel triljon dollarit mingile järgmisele sõjalisele jamale kulutada. Triljonist omakorda tilgub lõviosa kellegi *offshore*-arvetele. Ameeriklased pole ju idioodid, et sellist raha asja ees, teist taga kulutada, kui Vene ohtu ei ole. Vaat selline on ühe müüdi huvigrupp!

ole kunagi demokraatiat olnud, seega peab olema ise-valitseja, mingi järjekordne Ivan Julm, Peeter I või Stalin. Sellised veendumused on äärmiselt kahjulikud. See eeldab ju, et keegi ise ei peagi vastutama – tsaar vastutab. Niisugune stereotüüp aga ei vasta ajaloolisele tõe. Just Venemaal on kõige suurem omavalitsuslik kogemus. Polnud ju võimalik tohtut territooriumi valitseda tsentraliseeritult. Valitses just kohalik võim. Eegi kõige jõulisemate monarhide, näiteks Nikolai I ajal elas maa oma elu. Meil valiti isegi tsaare – seda ei ole mitte kusagil mujal tehtud. Nõukogude ajal räägiti, et rahvale tuuakse vabadust, tegelikult ehitati võimuvetikkaali. Inimesed peavad lihtsalt meelde tuletama, et tegelikult osatakse väga hästi ilma „kindla käeta“ elada ja pole meile vaja mingit Stalinit.

Kuidas on Ameerikal õnnestunud maailma rahuväljajaks ning positiivseks kangelaseks

saada?

Nad on väga oskuslikult töötanud informatsiooniga, nii oma kodumaal kui ka terves maailmas. Kui meil möödunud sajandi 20–30-ndatel aastatel midagi veel tehti, siis hiljem on läinud kõik isevooluted. 1990-ndatel muutusid kole moodsaks kõikvõimalikud paljastuslood. Ameeriklased heroiseerivad absoluutselt kõike, mis olemas olnud, olgu missugune sündmus tahes. Jah, nad usuvad töö-veel tehti, siis hiljem on läinud kõik isevooluted. 1990-ndatel muutusid kole moodsaks kõikvõimalikud paljastuslood. Ameeriklased heroiseerivad absoluutselt kõike, mis olemas olnud, olgu missugune sündmus tahes. Jah, nad usuvad töö-veel tehti, siis hiljem on läinud kõik isevooluted. 1990-ndatel muutusid kole moodsaks kõikvõimalikud paljastuslood. Ameeriklased heroiseerivad absoluutselt kõike, mis olemas olnud, olgu missugune sündmus tahes. Jah, nad usuvad töö-veel tehti, siis hiljem on läinud kõik isevooluted.

Mitte ükski riik ei saa eksisteerida positiivsete müütide enda kohta. Ka perekonnas peab olema teatud mütooloogia, ja mida pikaajalisem see on, seda parem. Ei pannaud ju varem aadliperedes asjata seintel esivanemate pilte ning lastele räägiti: näe, see on su vanaisa, kes võitles kodumaa eest ja sai ordeni; see aga on vanavanaisa, kes ehitas perehäärberi ning teenis kammerteenrina kuninga juures. Või see seal oli sinu vanavanavanaisa, kes teenis välja aadlititli ning kelle mõök, millega ta vaenlase väepealiku pooleks raius, ripub siin seinale. Seepärast oli kasvaval poisil, kui tal

endal tuli sõtta minna, juba makroidee, et ta ei võitle mitte ainult tsaari eest, vaid tema seljataga seisab kogu vana suguvõsa.

Nõukogude ajal kuulutati suguvõsad tabuks. Kui sinu vanemad ei olnud just töölisel või talupojad. Vastasel juhul oli tarvis oma päritolu ära unustada. Oli vaja luua „uus inimene“ – uus põlvkond, keda ajaloolised sidemed ei seo.

Palun rääkige täpsemalt komisjonist, mis võitleb ajaloovaltsimisega vastu ja mille liige te olete. Kas komisjon töötab ainult Venemaal või kirjutab ta ka teistele riikidele ette, mis on tõde ja mis on vale?

Ikka ainult Venemaal muidugi! Ja üldse ei olegi see nagu päris komisjon – pole isegi oma eelarvet ja üldse on tal väga väike potentsiaal. Komisjon on pigem ekspertide kogu, kes tegutseb entusiastmiste. Propaganda töötab aga tunduvalt efektiivsemalt. Näiteks on Euroopas riike, kus on teatud ajalooline diskussioon kohtulikult karistatav. Meil on ajaloo koha pealt kohutav segadus. Näiteks jätkub meil inimesi, kes õigustavad kindral Andrei Vlassovit (*Pärast 1941. aasta talviseid lahinguid Moskva lähistel teadsid kõik Nõukogude Liidu kindral Andrei Vlassovit. Stalini lemmikust kirjutasiid vaimustatult keskajalehed ja teda nimetati „Moskva päästjaks“. Viis aastat hiljem mõisteti Vlassov surma, kuna ta oli 12. juulil 1942. a pärast sõjavangi sattumist asunud Stalini-vastase Vene Vabastusarmee (ROA) etteotsa. Ralf R. Parve, Kesknädal 18.05.2005. – Toim.*). Neid on vähe, kuid siiski on. Nad on veendunud, et Vlassov polnud lihtsalt hitlerlaste poolele üle jooksnud reetur, vaid vabadusvõitleja, kes võitles Stalini vastu. Need vaidlused käivad meil TV-s, raadios ja lehtedes, kirjutatud on terve hulk raamatuid. Vähe sellest, nägin oma silmaga Esimesel Kanalil saadet, kus kaks ajaloolast kõige vaadatavamal ajal tõestasid, et Vlassov oli õige mees.

Need on diskussioonid. Mina olen seisukohal, et reetmisel pole õigustust. Kui Vlassov oleks enne sõja algust sakslaste poolele üle läinud, võiks seda vaadelda kui poliitilist dissidentlust. Et ta tegi seda sõja ajal, oli see selgelt reetmine.

Lõppkokkuvõttes olen veendunud, et kodumaad peab lihtsalt armastama. Venelased peavad armastama Venemaad ja suhtuma oma naabritesse ning neisse rahvastesse, kes Venemaal elavad, austusega. Eestlased peavad armastama Eestit ning austama samuti oma naabreid ning neid rahvaid, kes Eestis elavad. Vaid sel viisil on riik elujõuline.

Tallinn 10130
Toom-Rüütli 3/5

www.kesknadal.ee

Mõned täpsustavad küsimused Lagle Pareki raamatu kohta

Lõpetasin Lagle Pareki äsjailmunud elulooramatut "Mälestused" lugemise. Hästi ja tõetruult kirjutatud!

Väike idealistide grupp alustas kuskil kolmkümmend aastat tagasi tõsist võitlust Moskvast juhitava punavõimu vastu. Paljud pidasid seda mõtetuks, sest olid veendunud, et suurt ja aastaid kehtinud süsteemi pole enam võimalik muuta. Aga see inimrühm tegutses sihikindlalt ja leidis ka kaasaatulejaid. Kõik nad ootasid vabadust, rahvuslikku ja majanduslikku sõltumatust, demokraatiat. Täna on juba 20 aastat uut moodi ühiskonda ehk tänapäevast kapitalismi ehitanud. Nüüd oleks sellest ajajärgust vaja teha ka esimesed kokkuvõtted.

Miks küll läks nii, et kõigil olid suured unistused tulevasest iseseisvast Eestist, aga saime riigi, kus:

- on toimunud suur sotsiaalne kihistumine — tekkinud on väike grupp rikkaid ja vaeste inimeste osakaal pidevalt suureneb;
- punavõimu orjamine on asendunud välismaiste pankade orjamisega;
- tööta on üle 100 000 inimese;
- 100 000 majanduspögenikku on sunnitud välismaal tööd otsima;
- 80 000 inimesel puudub haigekassakindlustus;
- 20 000 last elab suures vaesuses;
- silmakae-operatsiooni tuleb oodata aastapäevade;
- kodutute koguarv riigis on kokku lugemata (Tallinnas olevat neid üle 2000);
- valitsus ei suuda või ei taha teha katsetki alkoholi, narkootikumide, mängupörgute, prostitutsiooni ning lodevate elukommete piiramiseks; päevast päeva suureneb globaalne rahavõimu

poolt tehtav ajupesumeie rahva suhtes (nüüdne ajupesumeie on palju ohtlikum, kui oli seda punase aja ajupesumeie);

- kasvav põlvkond peab juba õigeaks mittevajalikku laenamist ja võlguelamist);

- oleme mitmel korral arutanud: kui suur oli varguse ja varimajanduse maht punasel ajal ja on täna? Enamik on arvamusel, et täna on see vähemalt kümme korda hullem — igasugune slikerdamine üha suureneb;

- rahvuslik majanduse hääbus (pangad on kõik välismaalaste käes ja pidevalt lähevad paljud firmad väliskapitali kätte, kusjuures kõigi nende firmade kasum läheb Eestist maksustamata välja);

- ametnikel puudub oskus või tahtmine riigi või omavalitsuse raha ausaks lugemiseks.

Kui lootsime Moskva juhitud liidust vabaks saamist, kas siis keegi oskas karta, et varsti langeme Brüsselist juhitava liidu rüppe? Kas tavaanimene tunnetab mingit vahet neil kahel liidul?

Nendesarnaseid küsimusi võib veel väga rohkelt esitada. Paljud inimesed leiavad, et nad ootasid ja lootsid veidi teistmoodi uut Eestit.

Oleks tore, kui lugupeetud Lagle Perek (pildil) püüaks selgitada, mida toonased võitlejad teeks tänaste valupunktide ja kujunenud ülekohtu leevendamiseks.

Manivald Müüripeal, 78-aastane pensionär
Varblast Pärnumaalt

Mis eesmärgil pensioniiga tõstetakse?

Minuealiste, nõukogude ajal töötanute pensioni määramine käib igaühel arusaadavalt. Kui töötasid aasta, läks kirja üks pensioniväärne aasta. Kui olid töötanud 44 aastat, hakkasid saama keskmist pensioni, nüüd ligi 4500 krooni kuus. Kel tööaastaid alla 20, saab rahvapensioni (ca 2000 krooni).

Arvestuse aluseks on tõdemus, et pensioni suurus peab alati olema väiksem kui 40% riigi keskmisest palgast ja natuke ületama vaesuspiiri.

Praegune töötav põlvkond hakkab pensioni saama teistel alustel. Kui töötad näiteks ühe aasta ja palga suurus on võrdne riigi keskmise palgaga (praegu 12000 krooni), siis arvestatakse sulle üks staaži-aasta. Töötad aga ühe aasta minipalgaga 3000 krooni, teenid veerand pensioniaastat. Teistmoodi öeldes, sellise palgaga töötad neli aastat, et saada üks pensioniaasta. Näitlikult seletades: keskmise vanaduspensionistiazi (44 aastat) saamiseks tuleks töötada 172 aastat. Kui alustada sellise palgaga töötamist 20-aastaselt, hakkaksid keskmist vanaduspensionistiazi (4500 krooni) saama 192-aastaselt.

Õnnetult tulevase pensionäri Võrumaalt, kus on vähe neid, kes teenivad enam kui 3000 krooni ja kus minuteada pole keegi elanud 192 aastat! Lohutuseks, teenides 4000 krooni kuus, hakkate keskmist pensioni saama 152-aastaselt. On aga

kuupalk 6000 krooni, siis 108-aastaselt.

Võrdluseks: kui olete kogu aeg teeninud 120 000 krooni kuus, tuleks töötada elu jooksul keskmise pensionistiazi saamiseks ainult 4,4 aastat ja 64-aastaselt pensioneerudes oleks pension 45 000 krooni kuus miinus maksud.

Võimalus Võrumaal sellisel 64-aastaselt kätt suruda on ilmselt samaväärne teise planeedi Maa leidmisega maailmaruumist. Aga Tallinnas siiski tõenäoline.

Kõige tõenäolisem variant Võrumaa jaoks on see, et teenite 3000 krooni kuus ja 65-aastaselt pensionile minnes on teil umbes 11 pensionistiazi-aastat ja loota on ainult umbes 2000-kroonist nn rahvapensioni.

Noor loll orjarahvas Võrumaalt (ja mujaltki), kas hakkate juba üksikord aru saama, kuhu teid viib Euroopa Liit koos röövkapitalistliku „vaba turumajandusega“? Nüüd, kui meie nõukogudeaegne mitmekesine majandus ja töökohad on hävitatud, on vaja hävitada ka kohalik inimene, kui mittevalalik siinsel maalapil. Et paljaksriisutud riik ei suuda tulevikus enam maksta isegi rahvapensioni, tahetakse pensioniiga tõsta, et veelgi vähem inimesi elaks pensioniealiseks.

Ülo Palover, keskerakondlasest pensionär,
Lasva vald, Võrumaa

Kas provokatsiooni õnge minek?

Reformierakond avaldas aasta enne presidendivalimisi toetust Ilvesele, et lõhkuda Keskerakonna ja sotsiaaldemokraatide koostööd Tallinna volikogus ja Riigikogus. Max Kaur läks (Kn 7.4) Reformi provokatsioonilise kampaaniaga kaasa ja hakkas põhjama sotside kandidaati Ilvest. Nii saabki Reformil saavutatud eesmärk ajada Kesk ja sotsid enne Riigikogu valimisi tülli. Isiklikud ambitsioonid peab allutama maailmavaatelistele ja liitlaskohustustele. Ka poleks Keskerakonna kandidaadil edu loota, kui Reform ja IRL toetavad Ilvest.

A. Sepp, Rakvere

Ettepanek Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmiseks

Eesti elu arengukäik sunnib taotlema põhiseadusesse alljärgnevat muudatust:

§ 1. Eesti on iseseisev ja sõltumatu demokraatlik vabariik, kus kõrgema riigivõimu kandja on raha

[praegu kehtivas versioonis: **rahvas**].

Mati Jakson,
rahva kui võimukandja esindaja

Iga rahvas on oma õnne sepp

Kuulen ja loen pidevalt väitlusi teemal „Kas eesti rahvas jääb püsima?“. Olen juut, aga kuna mu vanavanemad saabusid eestlaste asualale juba 19. sajandi viimasel veerandil ja mu vanemad integreerisid eesti ühiskonda 20. sajandi esimesel veerandil, pean end täieõiguslikuks Eesti Vabariigi kodanikuks ja tahan oma arvamust avaldada.

Kõik eeldused püsima jääda on eestlastel olemas: vägilusa kõlaga keel, rikkalik rahvaluule, kangelaslik ajalugu, riik, mis loodi selleks, et tagada rahvuse püsimine läbi aegade. Kuid vaja on veel üht eeldust – rahva kindlat tahet ellu jääda. Sama probleem on olnud ka juutidel. Kahe tuhande aasta jooksul on nad seisnud valiku ees: olla või mitte olla? Olime hajutatud võõrastesse maadesse, meil polnud võimalust omavahel suhelda, kadus ühtne kõnekeel, meid püüti vägivaldselt assimileerida. Aga me jäime siiski ellu! Mis meid koos hoidis? Selleks oli enamuse raudne tahe püsima jääda. Rahvas, kel on soov olemas olla, ei kao kunagi.

Lõpp hirmule ja kahtlustele!

Ma ei saa kuidagi aru, miks osa eesti rahvast on hakanud selles kahtlema. Miks eesti ajakirjandus Eestit tuleviku käsitledes teeb seda sageli mustades toonides? Mihkel Mutk mainis

(PM 10.08.2009): „Umbrohtu ei saa keelata, aga samuti ei keela miski harimast oma aeda.“ On viimane aeg umbrohi välja juurida – see on võimalik, kui vaid tahetakse. Raskeid küsimusi ei saa varjata. Jah, eesti keele kõnelejad arv on langenud alla ühe miljoni; see on ohtlik piir. Kümmed tuhandet eestlast on läinud välismaale tööle. Rahva tervist ohustavad alkoholism ja narkomaania. Keskmise eluiga on madal. Levivad hoonid (lõbu- ja naudingukultus – Toim.) ideed.

Neid probleeme saab lahendada, kui seda tõsiselt tahetakse. Rahvuse olemasolu ei saa ohustada kurb asjaolu, et majanduslikult olnetakse suurriikidest, mille kodanikud kontrollivad Eesti pangandust, kaubandust, tööstust ja isegi põllumajandust. Tuleb ainult rangelt nõuda, et Eestis resideeruvad võõrad Eesti riigikeelele ära õpiksid. Ei ohusta rahvast ka praegune majanduskriis. See oli meie endi viga, et võtsime eeskuju

rikaste rahvaste tarbijalikest eluviisist.

Mis siis on ikkagi põhjustanud kartuse, et ka eestlased kuuluvad nende väikerahvaste hulka, kes etnoloogide ennustuste kohaselt lähema poole sajandi jooksul välja surevad? Arvan, et põhjuseks on lakkamatud lahkeliidid rahvaliidrite vahel. Eriarvamusi on eestlastel varemgi olnud, kuid neist on jagu saanud. 5. novembril 1911 avaldas Konstantin Päts ajalehes *Tallinna Teataja* artikli, mis käsitles küsimust: kas on vaja pühitseda talurahva pärisorjusest vabastamise 100. aastapäeva? Selles öeldakse: „Meie näeme omavahelistes väikestes nägemistes, kui raske on oma seisukohalt lahkuda ja vastasele õigust anda, kuid palju suuremad ei olnud aga need takistused, mis 100 aastat tagasi ei lubanud orjarahva kasude ja õiguste eest välja astuda.“ Meenutagem, kui raske oli veerand sajandit tagasi välja astuda taasorjastatud eesti rahva õiguste eest. Aga me ühinesime ja saime sellega hakkama! Nüüd on aeg lõpetada vaidlused selle üle, kelle teened vabanemises on suurimad.

Olgem ühtsed!

Me kõik tahame, et Eestist

saaks maa, mille elanikud oleksid õnnelikud, mitte aga murest murtud. Tahame elada riigis, kus kõigile jätkub tööd ja leiba ning kus rahvas usaldab valitsust. Tahame kodurahu ja omavahelisi sõprusuhteid. On olemas laul, mis algab: „Kas tunned maad, mis Peipsi rannalt käib Läänemere kaldale?“ ja lõpeb: „See ilus maa on minu kodumaa!“ Ja sellel ilusal maal elab rahvas, kes kes on alati kõrgelt hinnatud au ja ausust, töökust ja truudust, õigust ja õiglust.

Kas tõesti ei ole võimalik neid aateid uuesti ausse tõsta? Arvan, et on küll. Üleskutsule Eestimaa puhtaks teha reageeris rohkem kui 50 000 inimest. Mõttetalgutes osales üle 11 tuhande. Spordiüritustest võtavad osa kümned tuhandet. 2009. a laulu- ja tantsupidu vaimustas kogu rahvast. Kui ühineda, siis jääb rahvas püsima. Selles saavad kahelda ainult eesti rahva vaenlased.

Õnn on rahva enda kättes!

Mul ei ole voli ega õigust eestlasti õpetada, sest iga rahvas on ise oma õnne sepp. Aga räägiksin paar sõna sellest, mida juudid on teinud ja teevad.

Meie rahvas oli väga perekne ja enamik meist on seda

Tallinna uus sünaagooon on silmapaistev sakraalhoitis.

ka tänapäeval. Meie ideaaliks on perekond, kus isa, ema ja lapsed austavad ja armastavad üksteist. Lahkhelid tekib, eriarvamused on paratamatud, aga häda korral ollakse üksteisele toeks. See kehtib ka vanavanemate ja lastelaste ning lähisugulaste kohta.

Rahvaarv sõltub laste arvust. Keskajal, kui juute rängalt rõhuti ja suuremus oli suur, sünnitasid juuditarid palju lapsi. Tänapäeval on tendents veidi väiksem, kuid keskmiselt siiski 2,2 last.

Kõige tähtsam laste kasva-

tamisel on neile võimalikult hea haridus anda. Minult on küsitud, millest on tingitud juutide suur mõju nii kultuuri ja majanduse kui ka poliitika valdkonnas. Selleks on väga kõrge haridustase. Vähe on juute, kel oleks ainult alg-haridus. Palju lihtsam on leida neid, kes on lõpetanud mitu ülikooli; paljud õpivad töö kõrvalt eluajaks.

Juudid ei ole suletud rahvas, nagu ekslikult arvatakse, vaid väga avatud. Me võtame enda hulka kõik, kes tahavad olla juudid. Loomulikult tuleb ära õppida meie keelt, tutvuda meie traditsioonidega, jagada meie saatust. Meid ühendab üheks rahvaks mitte veri, vaid vaim.

Me abistame oma rahvuskasulast, kes seda vajavad. Lidselt ajast on hoolitsus orbude, leskede ja haigete eest olnud juutidel oluline missioon. Sealjuures on abiandmine anonüümne, mitte käest kätte; vanasti käis see koguduste ja rabide kaudu, nüüd fondide vahendusel.

Ja lõpuks – juudid on oma rahvusriigi patrioodid. Ka need, kes seal ei ela. Kõikidel kriitilistel aegadel on tuhandet vabatahtlikud, nii mehed kui ka naised, sõitnud appi oma esisade maale.

Elhonen Saks, Tallinn

Naerata, kuni pole hilja!

Kirjastus Mantra üllitas rahvusvahelise bestselli – psühholoogidest abielupaari Aleksander ja Julia Sviyashi raamatu “Naerata, kuni pole hilja”. Kui nad varem on lahanud, MIKS kõik läheb nii, et inimene pole oma eluga rahul, siis seekord aitavad leida teid, KUIDAS tegutseda, et võiks rahul olla.

ANNE RATMAN

Ajakirjanike Liidu liige

Aeg-ajalt kerkib inimese ette raskusi, mis nõuavad psühholoogilist nõuannet. Enamasti rabeldakse oma probleemidest ise välja, toetudes mõnele targale sugulasele või sõbrale. Alles viimases hädas, kui nemadki enam aidata ei suuda, pööratakse psühholoogi poole.

Edu ja õnne tööriist

See raamat on võimas abivahend iseseisvaks tööks, raskes olukorras hädavajalik eneseabi. Paljudele on ta juba saanud laararamatuku, kuhu aeg-ajalt kasulik sisse vaadata, et ebaõnne põhjuste üle juurelda. Praegu on poeriilid loomata raamatutest, mis töötavad õnne, edu, rikkust, tervist. Nende autorid põlevad soovist teha kogu inimkond paugupealt õnnelikuks. On leitud palju riikaid, kuidas inimest suunata salajasima unistuse poole olla

jõukas ja õnnelik. Mõni autor lubab lugejast teha oligarhi, teine töötab kaunist juuksepuhma ja seda juba homseks. “Naerata”-raamatu autorid jagavad lihtsaid ja läbiproovitud näpunäiteid, mis on paljudel mõistuse “koju kutsunud”. Humoorika teose iga peatüki ees seisab mõni tore tsitaat, hulganisti on elust enesest pärit patsiendilugusid. Sisalduvad tabelid, mida lugeja peab täitma, analüüsides oma paheid ja viltulaskmisi. Lõpuks tuleb igaühel kirjutada iseenda kohta kiidulaul – ood iseendale, nii pikk ja ülistav kui soovite! Kaunis köites ja väga heal paberil õppevahend neile, kes on valmis astuma samme oma elu parandamiseks.

Kuidas oma elu edukalt ära rikkuda?

Varem on eesti keelde tõlgitud Julia Sviyashi humorikas menuraamat, millel prentsiionikas pealkiri “Kuidas

ruttu ja edukalt enda ja teiste elu ära rikkuda”. Nii mõnigi omast arust targemast targem tunneb seal ära iseenda!

Kus on viga? Autor humooritseb, et inimene polevatki loodud täielikuks õnneks, polevat alateadlikult selleks valmis. Tõsi mis tõsi – mis saaks, kui äkki oleks... Siis poleks ju maailmikirjanduse šedöövreid ega häid filme! Millel need põhinevad? Ikka inimlike kannatuste, tragöödiate ja kuritegude nautimisel. Inimene tegeleb ju kogu elu sellega, et leiutab nippe, mis hoiavad teda õnnest eemal. Ei anta siin nõu, kuidas olla õnnelik, edukas ja rikas, vaid autor läheb vastassuunas.

“Teie ebaõnn on Teie endi kätes!” kuulutab Julia. Mõnele tundub raamat küüniline, aga autor ei mõnita kedagi; enamik inimesi ise mürgitab oma elu vabatahtlikult ja süstemaatilistelt. Mõni näide.

“Müstilist oopiumi on rahvale alati pakutud ja see on nõutud ka meie päevil. Mis siis ikka, tilgutame siia meepotti ka mõne tilga tõrva,” ütleb autor. “Kui teil on probleemid rahaga, siis ärge hakake uurima, kuidas ise need tekitasite, vaid ostke raa-

mat “Rikkuse feng-shui”. Hakake saladuslikult liigutama kodus lillepotte, puistama igale poole münte ja riputama ukstelävele kellukesti. Kõik see tõrjub efektiivselt välja reaalsed teod raha siginemiseks.

Pole vaja lihtsaid viise oma probleemi lahendamiseks. Pole midagi lihtsat, mida ei saaks keeruliseks muuta. Pöörduge sagedamini igat sorti ennustajate, hiroantide, kolmanda silmaga nägijate, astraalsete kõrvaga kuulajate, seljaajuga aimajate poole! Pärige neilt järjekindlalt: ega teid ähvarda mingisugune õnnetus? Ega pole teile peale pandud needust?”

Raamatu peatükkidel on uudishimuaratavad pealkirjad: *Andke inimesele õigus olla õnnetu! Kuidas endas lõplikult pettuda? Kuidas tekitada ajapuudust? Roheline tuli probleemidele!*

Kokkuvõtteks on moto: “Parem hilja kui mitte kunagi, ütles arst ja tegi surnule süsti.”

Temaatikaga saab lähemalt tutvuda saidil www.sviyash.ru

Aprillimälestused

Hommiikul voogavad udulaamad üle tänavate, õhtuti tupruvad niisked pilved madalalt maadligi. Päikesenappus on masendav, hüllem kui raha-puudus. Ja see olevatki kevad!?

IMBI JELETZKY
ajaleht Videvik

Lume alt on välja sulanud kõikmõeldavaid muresid: ei tea, kas 17 aasta pärast on 65-aastane tõeliselt muldvana ätike või tunneb ta end niisama elutahteliselt kui praegu; ei tea, kas eurorahaga oleme vaid viie rikkama hulgas või juba rikkaim; ei tea sedagi, kas lähenevad valimised pürstivad Toompea suure saali päris tühjaks või jäävad mõned mohikaanlased veel paigale? Aprill ülddakse olevat ärkamiskuu. Eestimaa elus vähemasti on see varemgi ootamatusi (või ammudatud!) toonud. Ei, ma ei taha meenutada Pronksioõd, aga mäletame veel paarikümne aasta tagust aega. Ei ole vist liialdus väita, et aprilli esimestel päevadel olid kogu Eesti meeled ja mõtted Toompeal.

Loomeliitide ühispleenumi (1988) sõnavõttudes räägiti esmakordselt kõva häälega neist asjust, mida vaikselt oli omavahel aastaid arutatud: kuidas rahvas muutub ühe inim põlve jooksul minoriteediks omal maal; kuidas põlisrahva keelt lähendatakse meid okupeerinud riigi oma; kuidas arutu sundmigratsioon kahjustab eesti kultuuri ja vaimust; kuidas meeleto maavarade kaevandamine tekitab looduskeskkonnale pöördumatuid kahjustusi; kuidas suurmajandid on hävitanud traditsioonilise külaühiskonna ning talupojakultuuri. Küllap enamik kuulis esmakordselt põhjalikult nii sellest, kuidas hävitati kirjasõna ja ajaloomälestisi, kui ka sellest, mida tähendas stalinlik režiim Venemaa rahvastele.

Tõed, mida hiljem palju-palju kordi üle on räägitud, toodi tol ajal esmakordselt ereda valguse kätte.

Jah, räägitud ju on, ent on asju, mida ikka jälle tuleks üle korrata. Kuigi omal ajal ilmusid loomeliitide ühispleenumi sõnavõttud nii *Loomingus* kui ka eraldi kaante vahel, kipub inimene argiasjades sumbates mineviku tähiseid unustama. Just seepärast võiks (peaks) need tekstid taas üllitama. Neil on peale ajalooäärtuse ju teinegi tähtsus ja tähendus – kinnitus sellest, et loominguline intelligents ei elanud elevandiluust tornis, vaid tahtis ja suutis olla poliitika kujundaja ning rahva koondaja. Võib-olla on natuke liialdatud usk, et sellest algas Eesti vabaneimine, aga üks tähtis teetähis noil aprillipäevil püstitati. Meelde tuli see taas nüüd, kus projekt “Ühtne Eesti” meelitas Rocca al Mare suurhalli tuhandeid ning päris täpselt ei tea vist keegi, mis õigupoolest on teoksil: kas minnakse kalli raha eest vaatama, kuidas näitlejad laval poliitiku märgivad (parodeerivad?) või toimub meie poliitikaalus midagi tõepoolest tähenduslikku?

Omavahel õeldes: ühe uue erakonna loomist paljude eelmiste kõrvale ei oska enam küll suursündmuseks pidada. Palju neid erakondi Eestis praegu ongi? Riigikogus on oma fraktsiooniga esindatud kuus. Neid, kes valimiskünnist ei ületanud või valimistel oma nimekirjaga ei kandideerinud, on vähemalt teist sama palju, kui mitte rohkemgi. Registreeritud ja tegutsed erakondi on meil praegu kirjas kuraditosin, aga tegevuse lõpetanute loetelu on, jumal paraku, vähemalt kolm korda pikem. Niisiis – vaevalt, et veel üks uus kõigi nende *Äraostmatute, Tegusate, Ausate ja Õiglaste* kõrval pilti muudaks. Kummatigi on NO99 teatrühingu pannud mõtlema, rääkima, vaidlema. Miks? Küllap on asi selles, et need kakskümmend aastat, mil Eesti riigitiitri on pööranud omad mehed, ei ole enamiku unistusi täitnud.

Tõsi küll, unistustega on ju nõnda, et need kipuvad igaühel veidi erinäolised olema. Eks vanem rahvas tahtis tagasi oma lapsepõlveaegset sinikuldset maailma, kus perenaine taluhäärberi trepilt õhtuti helehäälselt karja koju hõikas. Keskealised unistasid sellisest maast, mida harvadel turismireisidel või Soome TV-st sai nähtud. Noorte ja veel nooremate maailmapilt on teist-kolmatmoodi.

Ja seda päris oma ei ole iseseisev Eesti Vabariik veel kellelegi anda suutnud.

Miks see nii on, küllap sellelegi leiab igaüks just talle meelepäraste seletuse – valitsejate raha- ja kogemustepuudusest alustades ning poliitikutelt nartsissismi, omakasupüüdlikkuse, müüdavuse ja veel seitsme muu surmapatuga lõpetades. Täiesti loomulik, et pettunuid ja rahulolematuid on rohkem kui neid, kes valitsusele vaimustusega aplodeerivad. See, et vaimuimimesed on taas tunnetanud, et nende kutsumus (kohustus) on ees käia, on tore. Vähemasti poliitikaalu ebaohutadele tähelepanu juhtimise suurt asi. Riigikogu valimisteni on napp aasta. Kui projekt “Ühtne Eesti” ei suudagi enam kui valupunktidele osutada, võiks seegi valija mõtlema panna, ärgitada sõnade varjust tegusid otsima, endalt küsima: millise tagamõttega üht või teist on tehtud, kellele sellest kasu on? Nõnda et paarikümne aasta pärast oleks kevadkuudel tehtud tõepoolest meie ajalooarvamus suurte tähtedega kirjas.

Koolmeistri suur juubel – Väino Ratassepp 80

Väino Ratassepp on tõsine Saaremaa mees, kelle kohta tuleb öelda “koolmeister”, pannes erilise rõhu selle sõna teisele poolele.

URVE LÄÄNEMETS
õpetaja

Eks ole igal alal omad meistrid, kuid igaühele nii austavat tiitlit ei anta. Väino Ratassepp on selle kuhjaga ära teeninud. Põide kõstri Eduard Ratasepa ja tema kooliõpetajast naise Maria Ratasepa perest on tulnud nii palju kooliga seotud inimesi, et neist jätkus kunagi terve raadiosaate tegemiseks. Õpetajad on ka Väino tütre Marge Toome ja Liina Paroll ning nende tütre Kail Paroll ja Kati-Mai Toome.

Väino oli oma vanemate kuues laps ja kuigi ta kasvas üles talletes mitte just kõige kerge- matas oludes, sai ta Tallinna Õpetajate Instituudi lõpetamise järel 1952. aastal bioloogija- geograafia-keemia õpetaja kutse. 1956. aastal aga lõpetas Tallinna Pedagoogilise Instituudi matemaatika-loodus- teaduskonna, saades diplomereitud bioloogija- ja keemia- õpetajaks.

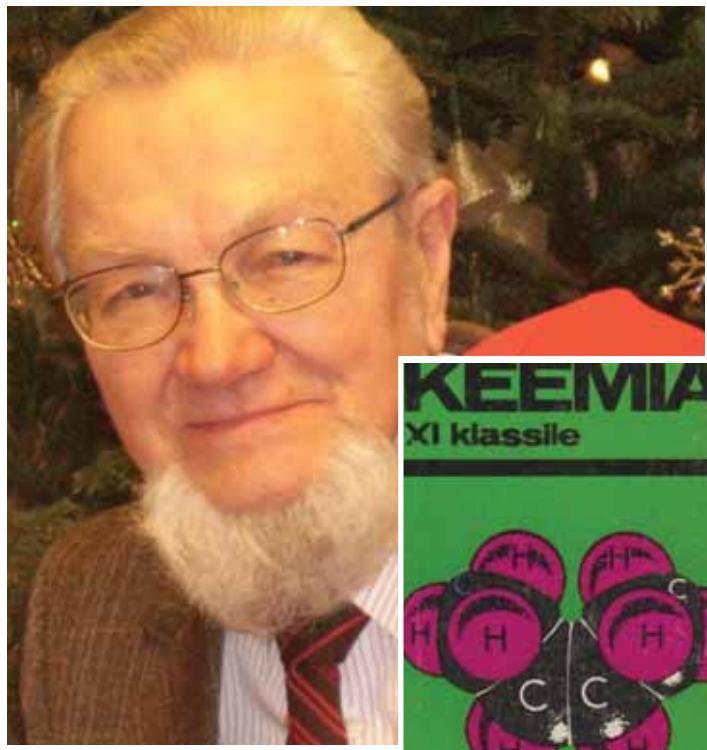
Õpetajaks on ta jäänud tänaseni. 58 tööaastat on tõenäoliselt omamoodi rekord, mida enamik tänastest õpetajatest ette ei kujuta.

Väino esimene töökoht oli Tallinna 21. keskkool, seejärel Tallinna 16. keskkool. 1961. aastal algas teadustöö Pedagoogika Teadusliku Uurimise Instituudis (PTUI). 1974. aastal kaitses Väino Ratassepp kandidaadikraadi keemia õpetamise meetodikast, juhend-

dajaks prof. Aarne Tõldsepp. Aastatel 1982–1993 Väino Ratassepp töötas Vabariiklikus Õpetajate Täiendusinstituudis, pärast selle reorganiseerimist oli Eesti Hariduse Arenduskeskuse osakonnajuhataja ja teadusdirektor. Alates 1993. aastast oli keemiadidaktika dotsent Pedagoogikaülikoolis ja õpetas mitmes koolis: 22. keskkoolis, Tallinna Kõrgemas Tehnikakoolis, Rummu erikoolis. Praegu õpetab ta keemiat Tallinna Muusika- keskkoolis ja Tallinna Ehitus- koolis. Uskumatu, aga tõsi.

Väino on inimene, kes oskab õpetada igasuguseid õpilasi, nii tavakoolis kui ka kutsekoolis. Ta oskab nõu anda nii tudengile kui ka tegevõpetajale, ja eks ikka seetõttu, et tal on, millest rääkida ja mida soovitada. Selliseid inimesi leidub Eestis vähe, kes tegevõpetaja töö kõrval on suutnud teha tulemuslikku teadustööd ja samas osanud kasutada oma uurimistöö vilju parimal võimalikul viisil. Õpilaste sõnul oskab õpetaja Ratassepp keemia nii huvitavaks teha, et teda õhinal kuulatakse, ja mis kõige tähtsam – õpetatavat tahetakse selgeks saada.

Ometi on Väino Ratasepa suurim panus Eesti pedagoogikasse seotud ainekavade ja õppekirjandusega ning nende koolikõlblikkuse selgitamisega kooliekspriimendi kaudu. Tema esimene keemia-

ÕPETAJA JA ÕPIK: Õpetaja Ratassepp ja 1980. a koos Hergi Karikuga välja antud õpik.

õpik koostöös Karl Prinkmani ja Hergi Karikuga ilmus 1962. aastal. Sai selgeks, et enne kirjastamist kooliõpiku või töövihikuna on kõiki õppemateriale otstarbekas katsetada. “Eiseni aeg” Eesti hariduses aitas säilitada hea emakeelse hariduse ja eestikeelse õpikud kõikides koolides üle Eesti. PTUI tollane tegevus väärrib vähemalt taasavastamist! Väino Ratasepa seni viimane õpik kannab aastanumbrist 2004. Eesti Keemiaõpetajate Liidu tunnustuskiri elutöö eest keemiaõpetuse arendamisel nende koolikõlblikkuse selgitamisega kooliekspriimendi kaudu. Tema esimene keemia-

ammune muusikaharrastus. Keemik Borodini kombel pole ta veel ooperit kirjutanud, kuid 2008. aastal sai tema laul “Üks heli, üks mõttelend” üle-eestilisel lauluvõistlusel II koha; tema laule ja luuletusi on esitatud kontsertidel. [Laulu “Kallistagem!” noot ilmus Kn 16.9.2009 – *Toim.*] 17. aprillil saab austusväärt teadlane ja koolMEISTER 80, ning seda tähistatakse autori- kontserdigiga. Soovime juubilarile tervist ja jaksu, et ta jõuaks meie kõigi rõõmuks ja õpetuseks üksikasjalikult kirja panna kõik, mida tasub mõeldud aegadest teada ja mäletada.

ETV	ETV 2	KANAL 2	KANAL 11	
ETV ESMASPÄEV 19.04 06:55 Terevisioon 08:55 Draamasari Súdameasi 09:45 Terevisioon* 11:45 Sõida maale! 12:30 Mida teie arvate? 13:25 Sind otsides* 13:55 Jamie Oliver: 14:20 Komöödiasari Allo Allo! 14:50 Kriminaalsari Hercule Poirot 16:30 Õne 13 17:00 Aktuaalne kaamera 17:05 Lasteekraan 17:40 Draamasari Súdameasi 18:30 Aktuaalne kaamera 19:00 Ringvaade 20:05 Osoon 20:30 Tööotsija 21:00 Aktuaalne kaamera 21:40 Väilisilm 22:10 Väilisilm esitleb 23:15 Erisaade* 23:40 Ringvaade* 00:45 Tagatargemad* 01:17 ERR uudised TEISIPÄEV 20.04 06:55 Terevisioon 08:55 Draamasari Súdameasi 09:45 Terevisioon* 11:40 Prillitoosi õnnesoovid* 11:50 Prillitoos 12:40 Osoon* 13:05 Väilisilm* 13:35 Väilisilm esitleb: Piraatide küüsis 14:35 Mõõt on täis 15:00 Neelaja (ETV 1999)* 15:30 Tööotsija* 16:00 Eesti aja lood. 16:30 Õne 13 17:00 Aktuaalne kaamera 17:05 Lasteekraan 17:40 Draamasari Súdameasi 18:30 Aktuaalne kaamera 19:00 Ringvaade 20:05 Vabariigi kodanikud 21:00 Aktuaalne kaamera 21:39 Luuletus 21:40 OP! 22:10 Mängufilm Kuldne värav 00:05 Ringvaade* 01:10 Batareja* 01:41 ERR uudised KOLMAPÄEV 21.04 06:55 Terevisioon 08:55 Draamasari Súdameasi 09:45 Terevisioon* 11:45 OP!* 12:15 Batareja* 12:45 Meelte maailm 13:00 Riigikogu infotund. 14:00 Vabariigi kodanikud* 14:55 Muuseumirott: Henrik Visnapuu 15:10 Dokumentaalsari Kõigusoojaste elu 16:00 Tagatargemad* 16:30 Õne 13 17:00 Aktuaalne kaamera 17:05 Lasteekraan 17:40 Draamasari Súdameasi 18:30 Aktuaalne kaamera 19:00 Ringvaade 20:05 Lotokolmapäev 20:30 Pealtnägija 20:55 Viking Lotto 21:00 Aktuaalne kaamera 21:39 Luuletus 21:40 Foorum 22:30 Maestro 23:00 Ringvaade* 23:30 Lotokolmapäev* 00:00 Viking Lotto* 00:05 Riigikogu infotund* 01:08 ERR uudised NELJAPÄEV 22.04 06:55 Terevisioon 08:55 Draamasari Súdameasi 09:45 Terevisioon* 11:45 Pealtnägija* 12:30 Maestro 13:00 NATO välisministrid Tallinnas 14:00 Foorum* 14:50 Tegutseja* 15:15 Tähelaev: Andres Mustonen* 16:30 Õne 13 17:00 Aktuaalne kaamera 17:05 Lasteekraan 17:50 NATO välisministrid 18:30 Aktuaalne kaamera 19:00 Ringvaade 20:05 Kahekõne 21:00 Aktuaalne kaamera 21:51 Luuletus 21:55 MI 22:20 Jazziauhind 2009 23:20 Ringvaade* 00:25 Vandekohus* 01:28 ERR uudised REEDE 23.04 06:55 Terevisioon 09:00 ES2Q (ETV 2008) 09:30 NATO välisministrid	ETV 2 ESMASPÄEV 19.04 16:45 AegRuum 17:40 Karusmarjad metsikus looduses 18:45 Tweenie-põngerjad 19:20 Aktuaalne kaamera (viipekeeles) 19:30 Aktuaalne kaamera (vene keeles) 20:00 Vandekohus 21:00 Reisile minuga 21:25 Omid Djallil show 21:55 Mängufilm Jäine linn 23:25 Uued trikid 00:20 ERR uudised TEISIPÄEV 20.04 16:55 Ars et vita 17:25 Anima tsoon 17:40 Tweenie-põngerjad 18:05 Lasteekraan 18:50 Lastelavastus Mõmmi aabits 19:20 Aktuaalne kaamera (viipekeeles) 19:30 Aktuaalne kaamera (vene keeles) 20:00 Pealtnägija 20:45 Eestimaa kuulsad inimesed: Köler 21:00 Reisile minuga 21:25 Kodu 22:25 Kõigusoojaste elu 23:15 Mängufilm Jäine linn 00:51 ERR uudised KOLMAPÄEV 21.04 16:45 Ohhoo! 17:15 Bionina 17:40 Lastelavastus Oh seda eesliit, 5 18:05 Lasteekraan 18:50 Draakonikütid II 19:20 Aktuaalne kaamera (viipekeeles) 19:30 Aktuaalne kaamera (vene keeles) 20:00 Tööotsija (venekeelsete subtiitritega) 20:30 Subjektiiv: Näost näkku. 21:00 Reisile minuga: Hispaania 21:25 Mullast oled sa võetud... 22:15 BFM esitleb: lühikas Pole hullu 22:25 BFM esitleb: lühikas Pühapäev Matildaga 22:45 BFM esitleb: lühikas Peatus 23:25 Mängufilm Kuldne värav 00:41 ERR uudised NELJAPÄEV 22.04 16:45 Eesti aja lood 17:15 MuinasTeeVee: Side 17:40 Lastelavastus Kikerikii 18:05 Lasteekraan. 18:50 Tweenie-põngerjad: Aktuaalne kaamera (viipekeeles) 19:20 Aktuaalne kaamera (vene keeles) 20:00 Batareja 20:30 Tegutseja 21:00 Reisile minuga: Barcelona dokkaader Lood Yodokist 21:25 Wikmani poisid, 11/12 22:50 NATO välisministrid Tallinnas* 23:15 Mullast oled sa võetud... 01:51 ERR uudised REEDE 23.04 16:50 Tagatargemad* 17:15 Miljon senti 17:40 Animalia 18:05 Lasteekraan 18:20 Verine John 18:45 Inami: Salapärane küla 19:20 Aktuaalne kaamera (viipekeeles) 19:30 Aktuaalne kaamera (vene keeles) 20:00 Sind otsides 20:30 Perekonnaportree: 2020 20:50 Minuscule 21:00 Reisile minuga 21:25 Hercule Poirot 23:00 Laborirotid: Doonor 23:30 NATO välisministrid Tallinnas* 01:05 dokkaader Lood Yodokist 02:25 Sugababes. "Live at the Indigo O2" 03:33 ERR uudised LAUPÄEV 24.04 09:05 Osoon (ETV 2009) 09:30 Ajalik ja ajatu 10:00 OP!* 10:30 MI* 10:55 Batareja* 11:25 Jazziauhind 2009 12:25 Sinead O'Connori kontsert	13:20 Perekonnaportree 13:45 Vaataja soovil: Lugu N. linna kirurgias 15:15 Kolm rubiini, 5 16:00 Ob-la-di, Ob-la-da 16:40 Osoon 17:05 Taas Hiinas, 3/4 17:35 Lastefilm Peter ja Petra 18:45 Tweenie-põngerjad 19:05 Künkaotsa kliinik 19:20 Aktuaalne kaamera (viipekeeles) 19:30 Aktuaalne kaamera (vene keeles) 19:45 Loomise laul 20:00 24 tunni reportaaž 20:20 Laine laulab laevalael 20:35 Kummaline missis 23:20 Savage 23:45 Swing mind ikka lohutab... 00:33 ERR uudised PÜHAPÄEV 25.04 09:05 Osoon (ETV 2009) 09:35 Agu Sihvka annab aru 10:00 AegRuum 10:50 Mõõt on täis: Venemaa 2020: Tulevikuta maja või tulevikumaja? 11:50 Bionina 12:15 Ohhoo! 12:45 Vita brevis: Identiteet, 2 13:25 Loomise laul 13:40 Liblikalend 14:00 Kõik, millest unistasin... 14:30 Kuuvikerkaar 15:00 Helin (Eesti 1985)* 15:55 Veel kord! Kukurpillid 16:30 Subjektiiv 17:00 Osoon (ETV 2009)* 17:25 Keskpäev 18:30 Muumioru lood 18:55 Jupstigi! Nummi ja sõprade seiklused 19:20 Aktuaalne kaamera 19:30 Aktuaalne kaamera (vene keeles) 19:45 Bermuda 19:55 Kolmnurk 20:10 Viola 20:20 Krokodill 20:40 Armastuse võima likkusest 20:55 Karl ja Marilyn 21:20 Mont Blanc 21:30 Weitzenbergi tänav 21:45 Kõõgi dimensioonid 22:05 Ja teeb trikke 22:15 Eine murul 22:40 Elu ilma Gabriella Ferrita 23:25 Frank ja Wendy 00:44 ERR uudised ESMASPÄEV 19.04 6:00 Trikimees 6:25 Joonissari Karupoeg Puhhi seiklused 6:45 Joonissari Superkoer Krypto 7:10 Joonissari Chip ja Dale tõttavad appi 7:30 Joonissari 101 dalmaatsia koera seiklused 8:00 Reporter* 9:00 Tee õnele*, 417 10:00 Armastuse nimel*, 157/170 11:00 Kodus ja võõrsil*, 4707 11:30 Kahevõitlus* 12:00 Ärapanija* 12:30 Tähed muusikas* 13:30 Komissar Rex 14:25 Lastega kodus 15:00 Unistajad, 2/175 16:00 Armastuse nimel, 157/170 17:00 Reporter 17:55 Võsareporter 18:25 Ühikarotid* 19:00 Mentalist 20:00 Meedium 22:35 Kaks ja pool meest 23:30 Ärapanija* 0:00 Tõehetk* 0:30 Peamine kahtlusalune 3:15 Tuvikesed 3:40 Reporter* 4:30 Rosamunde Pilcher - Taaskõhtumise Rose Abbeys* TEISIPÄEV 20.04 6:00 Trikimees 6:25 Joonissari Karupoeg Puhhi seiklused 6:45 Joonissari Superkoer Krypto 7:10 Joonissari Chip ja Dale tõttavad appi 7:30 Joonissari 101 dalmaatsia koera seiklused 8:00 Reporter* 9:00 Tee õnele*, 417 10:00 Armastuse nimel*, 157/170 11:00 Kodus ja võõrsil*, 4707 11:30 Kahevõitlus* 12:00 Ärapanija* 12:30 Tähed muusikas* 13:30 Komissar Rex 14:25 Lastega kodus 15:00 Unistajad, 5/175 16:00 Armastuse nimel, 161/170 17:00 Reporter 17:55 Kodus ja võõrsil, 4711 18:25 Kahevõitlus* 19:00 Reporter 20:00 See vist ongi armastus 20:30 Ajujaht miljoni-ideele 21:40 Mängufilm Liblikas piinarattal 23:30 Mängufilm Pooltoobised 1:05 Tuvikesed 1:55 Komissar Rex* 2:45 Hooaeg* 3:20 Kodusaade* 3:55 Reporter* 4:45 Kodusaade - Lusikas* 5:20 Võsareporter* REEDE 23.04 6:00 Trikimees 6:25 Joonissari Karupoeg Puhhi seiklused 6:45 Joonissari Superkoer Krypto 7:10 Joonissari Chip ja Dale tõttavad appi 7:30 Joonissari 101 dalmaatsia koera seiklused 7:30 Joonissari 101 dalmaatsia koera seiklused 7:30 Reporter*	9:00 Tee õnele*, 418 10:00 Armastuse nimel*, 158/170 11:00 Kodus ja võõrsil*, 4708 11:30 Kahevõitlus* 12:00 Võsareporter* 12:35 Ühikarotid* 13:30 Komissar Rex 14:25 Lastega kodus 15:00 Unistajad, 3/175 16:00 Armastuse nimel, 159/170 17:00 Tee õnele, 419 17:55 Kodus ja võõrsil, 4709 18:25 Kahevõitlus 19:00 Reporter 20:00 Krimi 20:30 Ülisalajane 21:35 Mängufilm Miami Vice 0:05 Terminaator - Sarah 0:50 Connori kroonikad 1:10 Supernatural 2:00 Kaks ja pool meest* 2:25 Tuvikesed 2:50 Komissar Rex* ülesandeks. 3:40 Võsareporter* 4:05 Reporter* 4:55 Dokumentaalfilm Kõige eakamad lapsevanemad 5:20 Meedium* KOLMAPÄEV 21.04 6:00 Trikimees 6:25 Joonissari Karupoeg Puhhi seiklused 6:45 Joonissari Superkoer Krypto 7:10 Joonissari Chip ja Dale tõttavad appi 7:30 Joonissari 101 dalmaatsia koera seiklused 8:00 Reporter* 9:00 Tee õnele*, 419 10:00 Armastuse nimel*, 159/170 11:00 Kodus ja võõrsil*, 4709 11:30 Kahevõitlus* 12:00 Krimi* 12:30 Kelgukoerad* 13:30 Komissar Rex 14:25 Lastega kodus 15:00 Unistajad, 4/175 16:00 Armastuse nimel, 160/170 17:00 Tee õnele, 420 17:55 Kodus ja võõrsil, 4710 18:25 Kahevõitlus 19:00 Reporter 20:00 RD: Geeniused 21:00 Ameerika supermodell 22:00 Jälgi jätmata 22:55 Vahelevõtja 23:55 Las Vegas Bordell 232 2:40 Tuvikesed 3:05 Komissar Rex* 3:55 Reporter* 4:45 Rooli võim* 5:10 Krimi* NELJAPÄEV 22.04 6:00 Trikimees 6:25 Joonissari Karupoeg Puhhi seiklused 6:45 Joonissari Superkoer Krypto 7:10 Joonissari Chip ja Dale tõttavad appi 7:30 Joonissari 101 dalmaatsia koera seiklused 8:00 Reporter* 9:00 Tee õnele*, 420 10:00 Armastuse nimel*, 160/170 11:00 Kodus ja võõrsil*, 4710 11:30 Kahevõitlus* 12:00 Pehmed ja karvased* 12:30 Ameerika supermodell 13:30 Komissar Rex 14:25 Lastega kodus 15:00 Unistajad, 5/175 16:00 Armastuse nimel, 161/170 17:00 Reporter 17:55 Kodus ja võõrsil, 4711 18:25 Kahevõitlus* 19:00 Reporter 20:00 See vist ongi armastus 20:30 Ajujaht miljoni-ideele 21:40 Mängufilm Liblikas piinarattal 23:30 Mängufilm Pooltoobised 1:05 Tuvikesed 1:55 Komissar Rex* 2:45 Hooaeg* 3:20 Kodusaade* 3:55 Reporter* 4:45 Kodusaade - Lusikas* 5:20 Võsareporter* REEDE 23.04 6:00 Trikimees 6:25 Joonissari Karupoeg Puhhi seiklused 6:45 Joonissari Superkoer Krypto 7:10 Joonissari Chip ja Dale tõttavad appi 7:30 Joonissari 101 dalmaatsia koera seiklused 7:30 Reporter*	8:00 Reporter* 9:00 Tee õnele*, 421 10:00 Armastuse nimel*, 161/170 11:00 Kodus ja võõrsil*, 4711 11:30 Kahevõitlus* 12:00 See vist ongi armastus* 12:30 RD: Geeniused* 13:30 Komissar Rex 14:25 Lastega kodus 15:00 Unistajad, 6/175 16:00 Armastuse nimel, 162/170 17:00 Reporter 17:55 Kodus ja võõrsil, 4712 18:25 Kahevõitlus 19:00 Reporter 20:00 Eestlane ja venelane 20:30 Rooside sõda 21:30 Kelgukoerad 22:35 Tõelised kriminalistid 23:30 Mängufilm Sihtmärk nr 1 1:15 Mängufilm Hokibeibed 2:40 Mängufilm Liblikas piinarattal* Reporter* Komissar Rex* LAUPÄEV 24.04 6:40 Tõelised kriminalistid* 7:25 Reporter* 8:20 Joonissari Miki Hiir tegutseb 8:45 Tudivillu tuleb õue 9:15 Kokasaade - Lusikas 10:00 Rooli võim 10:30 Kodusaade 11:15 Hooaeg 12:00 Subboteja 13:00 Mootorite maailmas 13:20 Mängufilm Maailma parim laps-mustkunstnik 15:10 Ameerika supermodell 10 16:10 Inetu Betty 17:05 Rosamunde Pilcher - Õne lapsed 19:00 Reporter+ 19:35 Pehmed ja karvased 20:05 Tähed muusikas 21:05 Mängufilm Nagu kaks tilka vett 23:35 Mängufilm Metsikud 1:35 Mängufilm Kodu maailma äärel 3:10 Mängufilm Sihtmärk nr 1* 4:40 Reporter+* 5:10 Mängufilm Pooltoobised* PÜHAPÄEV 25.04 6:35 Rooli võim* 7:00 Eestlane ja venelane* 7:25 Inetu Betty* 8:10 Joonissari Johnny Bravo 8:35 Joonissari Kutsikas Scooby-Doo 9:00 Tudivillu tuleb õue 9:30 Lastega kodus* 11:30 Pehmed ja karvased* 12:00 Tähed muusikas* 13:00 Rooside sõda* 14:00 Ajujaht miljoni-ideele* 15:10 Mängufilm Metsik hõbetakk 17:05 Rosamunde Pilcher - Las see olla armastus 19:00 Reporter+ 19:35 Tee õnele*, 420 20:05 Armastuse nimel*, 160/170 21:10 Kodus ja võõrsil*, 4710 23:45 Kahevõitlus* 1:25 Pehmed ja karvased* 3:10 Ameerika supermodell 3:40 Komissar Rex Lastega kodus Unistajad, 5/175 Armastuse nimel, 161/170 Tee õnele, 421 Kodus ja võõrsil, 4711 Kahevõitlus* Reporter See vist ongi armastus Ajujaht miljoni-ideele Mängufilm Liblikas piinarattal Mängufilm Pooltoobised 1:05 Tuvikesed 1:55 Komissar Rex* 2:45 Hooaeg* 3:20 Kodusaade* 3:55 Reporter* 4:45 Kodusaade - Lusikas* 5:20 Võsareporter* REEDE 23.04 6:00 Trikimees 6:25 Joonissari Karupoeg Puhhi seiklused 6:45 Joonissari Superkoer Krypto 7:10 Joonissari Chip ja Dale tõttavad appi 7:30 Joonissari 101 dalmaatsia koera seiklused 7:30 Reporter*

22:45 Põrgulikud pruudid 4
23:35 Reporter
0:25 Aardekütt*
1:10 Night Chat
5:00 After Chat

TEISIPÄEV 20.04

6:10 Uudised vene keeles
6:40 Victoria*, 117/171
7:20 Tee õnnele*, 220
8:05 Meedium*
8:55 Oprah*
9:45 Top Shop
10:00 Victoria, 118/171
10:55 Kodusaade*
11:40 Ameerika supermodell 9*
12:35 Naiste vahetus
13:30 Top Shop
13:45 Mängufilm Vaatega tuba*
15:30 Tee õnnele, 221
16:20 Oprah
17:10 McLeodi tütreid
18:00 Aafrika südames
18:55 Üks teist
19:20 Ameerika supermodell 9
20:10 Aardekütt
21:00 Häbitud
21:55 90210
22:45 Pushing Daisies
23:30 Reporter
0:20 Aardekütt*
1:05 Night Chat
5:00 After Chat

KOLMAPÄEV 21.04

6:00 Uudised vene keeles
6:30 Victoria*, 118/171
7:15 Tee õnnele*, 221
8:00 Aafrika südames*
8:55 Oprah*
9:45 Top Shop
10:00 Victoria, 119/171
10:55 Hooaeg*
11:40 Ameerika supermodell 9*
12:35 Selgeltnägijate tuleproov*
13:30 Top Shop
13:45 Da Vinci juurdlus*
14:35 Naiste salajased elud*
15:30 Tee õnnele, 222
16:20 Oprah
17:10 McLeodi tütreid
18:00 Aafrika südames
18:55 Üks teist
19:20 Ameerika supermodell 9
20:10 Aardekütt
21:00 Superlapsehoidja
21:55 Meie salajane elu
22:45 Illusioonide isandad
23:35 Reporter
0:25 Aardekütt*
1:10 Night Chat
5:00 After Chat

NELJAPÄEV 22.04

6:05 Uudised vene keeles
6:35 Victoria*, 119/171
7:20 Tee õnnele*, 222
8:05 Aafrika südames*
9:05 Oprah*
9:55 Top Shop
10:10 Victoria, 120/171
11:05 Nigella ampsud*
11:40 Ameerika supermodell 9*
12:35 Põrgulikud pruudid 4*
13:30 Top Shop
13:45 Abracadabra
14:35 Häbitud*
15:30 Tee õnnele, 223
16:20 Oprah
17:10 McLeodi tütreid
18:00 Aafrika südames
18:55 Üks teist
19:20 Ameerika supermodell 9
20:10 Aardekütt
21:00 Mängufilm Täiuslik mees
22:50 Hollywoodi elud
23:20 Reporter
0:10 Aardekütt*
0:55 Night Chat
5:00 After Chat

REEDE 23.04

6:05 Uudised vene keeles
6:35 Victoria*, 120/171
7:20 Tee õnnele*, 223
8:05 Aafrika südames*
9:05 Oprah*
10:00 Top Shop
10:15 Victoria, 121/171
11:10 Ostuhetk
11:40 Ameerika supermodell 9*
12:35 Meie salajane elu*
13:30 Top Shop
13:45 Pöörased Eesti retro-reklaamid
14:35 Superlapsehoidja*
15:30 Tee õnnele, 224
16:20 Oprah
17:10 McLeodi tütreid
18:00 Aafrika südames
18:55 Üks teist
19:20 Ameerika supermodell 9
20:10 Aardekütt
21:00 Mängufilm Hull äiapapa
22:40 Mängufilm Riskikuller 3
0:25 Reporter
Aardekütt*
1:10 Night Chat
5:00 After Chat

LAUPÄEV 24.04

7:15 Uudised vene keeles

7:45 Top Shop
8:00 Mängufilm Vaatega tuba*
9:45 Tantsi, kui oskad! 3
10:30 Top Shop
10:45 Põrgulikud pruudid 4*
11:40 Mängufilm Täiuslik mees* võimaluse...

13:30 Mängufilm Hull äiapapa*
15:10 Da Vinci juurdlus*
16:00 90210*
16:50 Meie salajane elu*
17:45 Superlapsehoidja*
18:35 Häbitud*
19:30 Ellujääja
20:00 Rosamunde Pilcher - Armastuse meloodia

21:40 Selgeltnägijate tuleproov
22:35 Naiste salajased elud*
23:25 Pöörased Eesti retro-reklaamid*
0:10 hittkomöödiad "Borat".
0:10 Reporter+
0:40 Night Chat
5:00 After Chat

PÜHAPÄEV 25.04

7:20 Uudised vene keeles
7:50 Top Shop
8:05 Rosamunde Pilcher - Armastuse meloodia*
9:45 Tantsi, kui oskad! 3
10:30 Top Shop
10:45 Kodusaade
11:30 Nigella ampsud
12:05 Kokasaade - Lusikas
12:50 Hooaeg
13:30 Oprah*
17:40 Illusioonide isandad*
18:30 Naiste salajased elud*
19:20 Selgeltnägijate tuleproov*
20:15 Tähed muusikas
21:05 Mängufilm Hea Will Hunting
23:20 Häbitud*
0:05 Reporter+
0:35 Night Chat
5:00 After Chat

3 TV 3**ESMASPÄEV 19.04**

06.15 Multifilm Titaanide klass
06.40 Multifilm Minu sõbrad
07.05 Tigger ja Puhh
07.05 Multifilm Käsnakalle
07.30 Kantpüks
07.30 Multifilm Avatar
07.55 Igavene homme*
08.55 Kirgedes torm*
09.55 Vaprad ja ilusad*
10.20 Kodu keset linna*
10.50 Miami Vice
11.45 Top Shop
12.10 Laulud tähtedega*
14.05 H2O - Merineitsid:
Koletis
14.35 A-Rühm:
15.30 Kodu keset linna
16.30 Igavene homme
17.30 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgedes torm
18.55 TV3 uudised
19.30 Kodu keset linna
20.00 Kõige naljakamad kodu videod
20.35 Oprah
21.05 C.S.I. Miami: DeLuca motell
22.00 SUUR FILM: Mängufilm Laskur
00.25 C.S.I. New York
01.25 Miami Vice
02.15 NYPD Blue
03.00 Telejazz Live
05.15 Raport*
05.45 TV3 uudised

TEISIPÄEV 20.04

06.15 Multifilm Titaanide klass
06.40 Multifilm Minu sõbrad
07.05 Tigger ja Puhh
07.05 Multifilm Käsnakalle
07.30 Kantpüks
07.30 Multifilm Avatar
07.55 Igavene homme*
08.55 Kirgedes torm*
09.55 Vaprad ja ilusad*
10.20 Kodu keset linna*
10.50 Miami Vice: Glades
11.45 Top Shop
12.10 C.S.I. Miami: DeLuca motell*
13.10 Suhkruherstogid:
14.05 H2O - Merineitsid
14.35 A-Rühm: Tuli
15.30 Kodu keset linna
16.30 Igavene homme
17.30 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgedes torm
18.55 TV3 uudised
19.30 Kodu keset linna
20.00 Kaua võib
20.30 Saatejuht Ain Allas.
21.30 Dr House
21.30 Mängufilm Vaenlase tagalas
23.30 C.S.I. New York:nd võib juhtumi tõttu hädaohus olla.

00.30 Pögenemine
01.25 NYPD Blue
02.20 Kaua võib*
02.50 Telejazz Live
04.55 Stop!*
05.20 Kaua võib*
05.45 TV3 uudised

KOLMAPÄEV 21.04

06.15 Multifilm Titaanide klass
06.40 Multifilm Minu sõbrad
07.05 Tigger ja Puhh
07.05 Multifilm Käsnakalle
07.30 Kantpüks
07.30 Multifilm Avatar
07.55 Igavene homme*
08.55 Kirgedes torm*
09.55 Vaprad ja ilusad*
10.20 Kodu keset linna*
10.50 Miami Vice: Võta ja jäta
11.45 Top Shop
12.10 Dr House: Mõlemad pooled*
13.10 Täitsa tavaline mees - Hawaii
14.05 H2O - Merineitsid
14.35 A-Rühm: Ehituspuit
15.30 Kodu keset linna
16.30 Igavene homme
17.30 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgedes torm
18.55 TV3 uudised
19.30 Kodu keset linna
20.00 Unistuste printsess
21.00 Elu veinimõisas
22.00 Top Gear
23.05 Kõik mängus!
00.05 Kondid
01.05 Shark:
01.55 Mis toimub?
02.25 Kuni surm meid lahutab
02.50 Telejazz Live
04.55 Top Gear*
05.45 TV3 uudised

NELJAPÄEV 22.04

06.15 Multifilm Titaanide klass
06.40 Multifilm Minu sõbrad
07.05 Tigger ja Puhh
07.05 Multifilm Käsnakalle
07.30 Kantpüks
07.30 Multifilm Avatar
07.55 Igavene homme*
08.55 Kirgedes torm*
09.55 Vaprad ja ilusad*
10.20 Kodu keset linna*
10.50 Miami Vice
11.45 Top Shop
12.10 Laulud tähtedega*
14.05 H2O - Merineitsid:
A-Rühm: Topeltkuumus
15.30 Kodu keset linna
16.30 Igavene homme
17.30 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgedes torm
18.55 TV3 uudised
19.30 Kodu keset linna
20.00 Stiilpäevik
20.30 Grey anatoomia
21.30 Kättemaksukontor
22.30 Värske Ekspress
23.30 Saatejuht Mihkel Raud
Päästjad: Kaldale aetud
00.30 Vastasseis: Tagasilööki Hopkins
01.20 Hopkins
02.05 Värske Ekspress*
2.55 Telejazz Live
04.55 Stiilpäevik
05.20 Naistemaailm*
05.45 TV3 uudised

REEDE 23.04

06.15 Multifilm Titaanide klass
06.40 Multifilm Minu sõbrad
07.05 Tigger ja Puhh
07.05 Multifilm Käsnakalle
07.30 Kantpüks
07.30 Multifilm Avatar
07.55 Igavene homme*
08.55 Kirgedes torm*
09.55 Vaprad ja ilusad*
10.20 Kodu keset linna*
10.50 Miami Vice
11.45 Top Shop
12.10 Värske Ekspress*
13.10 Kättemaksukontor
14.05 H2O - Merineitsid
14.35 A-Rühm: Häda ratastel
15.30 Kodu keset linna
16.30 Igavene homme
17.30 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgedes torm
18.55 TV3 uudised
19.30 Kodu keset linna
20.00 Vanad ja kobedad
20.35 Võta või jäta
21.35 NCIS
22.30 Mängufilm Õudne film 2
00.05 Mängufilm Surnute koidik
03.35 Mängufilm Unes kõndijad
05.10 TV3 uudised

LAUPÄEV 24.04

05.40 Kirgedes torm
07.20 Multifilm Teismelised ninjakilpkonnad
07.45 Multifilm Rentsliisõdalased
08.10 Multifilm Eriagent Oso
08.35 Multifilm Roosa panter
09.00 Multifilm Mehed mustas

09.30 Imelaps Malcolm
10.00 Head isu
10.30 Stiilpäevik
11.00 Nurgakivi
11.30 Naistemaailm
12.00 Grey anatoomia
13.00 Kättemaksukontor
14.00 Mängufilm Bratzi film
16.05 Mängufilm Katkenud side

18.00 Homsed uudised
18.55 TV3 uudised.
Nädalalõpp
19.30 Vilde tee
20.30 Mängufilm Seltis segasem 2
22.25 Mängufilm Mul lihtsalt veab
00.25 Mängufilm Armastus tapab
02.35 Mängufilm Mackenna kuld
04.45 Head isu*
05.10 TV3 uudised.
Nädalalõpp

PÜHAPÄEV 25.04

05.40 Kirgedes torm
07.20 Multifilm Teismelised ninjakilpkonnad
07.45 Multifilm Rentsliisõdalased
08.10 Multifilm Eriagent Oso
08.35 Multifilm Roosa panter
09.00 Multifilm Mehed mustas
09.30 Imelaps Malcolm
10.00 Mängufilm Platsikuningas
11.40 Vilde tee*
12.40 Kõige naljakamad koduvideod*
13.10 Stop!
13.45 Saatejuht Allan Muuk
15.50 Mängufilm Kaks venda
Mängufilm Tänu Winn-Dixiele
17.55 Unistuste printsess*
18.55 TV3 uudised.
19.30 Laulud tähtedega
21.10 Laulud tähtedega:
Hääletus
21.30 Mängufilm Indiana Jones ja hukatuse Tempel
23.50 Mängufilm Rikka mehe naine
01.40 NCIS: Kriminalistid
02.30 Telejazz Live
04.35 NCIS: Kriminalistid
05.20 Mis toimub?*05.45 TV3 uudised.

14 TV 14**ESMASPÄEV 19.04**

00:00 Info TV
18:25 Eesti Mehe tervis
18:45 Tallinna Horse show
20:10 Eesti Mehe tervis
20:15 Pealinnapiit
20:45 Riigikogu istung
02:00 Info TV

TEISIPÄEV 20.04

00:00 Info TV
18:15 Pealinnapiit*
18:45 Dokumentaaltrilooogia
Võitlus sinimustvalge eest: Valge
19:20 20 aastat omariikluse taastanud valitsuse moodustamisest. I osa.
21:05 Esinevad maailmameistrisid standard-tantsudes.
21:30 Eelnõu SE 656. Rein Lang, Hans H.Luik ja Carri Ginter
22:45 EALL meediakonverents 2010. Mart Kadastik
23:15 Info TV

KOLMAPÄEV 21.04

00:00 Info TV
18:25 EMT Estoloppet
18:40 Dokumentaaltrilooogia
Võitlus sinimustvalge eest. Must
19:15 20 aastat omariikluse taastanud valitsuse moodustamisest. II osa. Esinevad Raivo Vare, Edgar Savisaar, Erik Terk, Rein Ruutsoo ja Mati Graf
21:00 Pealinnapiit*
21:30 Tallinna Horse show 2010
22:45 Info TV

NELJAPÄEV 22.04

00:00 Info TV
18:25 Eesti Poks 100. Eesti meistrivõistlused 2010 Tartus
18:55 Dokumentaaltrilooogia

Võitlus sinimustvalge eest. Valge
19:35 20. Augusti klubi.
20:55 Eesti Mehe Tervis.
21:25 Eesti Mehe Tervis.
22:25 Esinevad maailmameistrisid standard-tantsudes
22:50 Info TV

REEDE 23.04

00:00 Info TV
18:30 Valgusetoojad. Jüri Lina dokumentaalfilm massoonidest
19:45 Neljas
21:50 Omavalitsusfoorum - Haridusreform. Edgar Savisaar, Mailis Repsi, Katrin Saksa jt esinemised
22:40 Vaatefilm Taist. Info TV

LAUPÄEV 24.04

00:00 Info TV

16:55 Eesti MV jalgpallis
18:55 Eelnõu SE 656. Rein Lang,
20:15 Hans H.Luik ja Carri Ginter
20:15 Dokumentaalfilm
20:50 Valmisolek - August 1991. 20. Augusti klubi.
22:10 Juubeliistung Riigikogus.
22:10 Eesti Meistrivõistlused 10 Tantsus. Täiskasvanute klass
23:00 Info TV

PÜHAPÄEV 25.04

00:00 Info TV
13:00 Riigikogu istung 19.04
18:45 Eesti Mehe Tervis.
19:15 Tallinna Horse Show 2010
20:30 Eesti Mehe Tervis. Esineb Maris Jesse
21:00 Eesti MV jalgpallis IX voor: JK Tulevik - FC Kuressare
23:00 Info TV

KUTSE

Olete oodatud 15. aprillil 2010 algusega kell 18.00 Nõmme Muuseumi (Jaama 18, Nõmme), kus jätkame loengutega sarjas

Nõmme on minu kodu

MIDA TEHA, ET INIMENE OLEKS FÜÜSILISELT JA VAIMSELT TERVE

teoloog Einar Laigna

Üritust korraldavad MTÜ Meie kodu Nõmme ja Eesti Keskerakonna Nõmme piirkond.

OOTAME AKTIIVSET OSAVÕTTU!

Toomas Paur Jõgeval

Laupäeval, 17. aprillil kell 10 - 14 kohtub

elanikega Keskerakonna Jõgevamaa piirkonna büroos (Suur tn 14, Jõgeva) erakonna Lõuna-Eesti koordinaator ja Võru Linnavolikogu liige
Toomas Paur.

Olga Barabaner Haaberstis

Teisipäeval, 20. aprillil kell 17-18

Keskerakonna Haabersti piirkonna büroos Õismäe tee 57a kohtub valijatega Tallinna Linnavolikogu liige
Olga Barabaner.
Kõik tulijad on oodatud.

Kohtumised Tartus

Neljapäeval, 22. aprillil kell 12

kohtub Tartu büroos linlastega haigekassa juhataja
Maili Parv.

Teisipäeval, 27. aprillil kell 17-18 kohtuvad tartlastega linnavolikogu liikmed **Harri Jallajas** ja **Igor Abarenkov.**

Kõik on oodatud!

Telekava ilmub 1. juulini 2010

Nädala juubilar INNO TÄHISMAA 40

Kui mees saab neljakümneseks, siis tal kõrvtagused enam väga märjad ei ole, on arvanud eesti vanarahvas. Kuid pärismeeste hulka arvatakse meesinimene, tõsikul, 50-aastaselt, ka see on kindlaks määratud. Kuuekümnesele olevat lootust jõuda väarikate mentorite sekka, kel ei kummita veel raugaiga ja ka noorus pole eriti kaugel – see on parim aeg mälestusi kirja panna.

Millegagi peab ju inimene end lohutama, kui ollakse sammumas keskearõmude suunas!

17. aprillil saab 40-aastaseks Inno Tähismaa – ajakirjanik, kes on suutnud endast rääkima panna suure osa meedia- ja poliitikaühiskonnast, ja see rääkimine on olnud parajalt okkiline. Ikka poolt ja vastu, ja ikka rohkem vastu kui poolt. Selle kohta on piiblis öeldud, et ole kuum ehk ole külm, aga ära ole leige! Ja leige ei ole Inno Tähismaa mitte. Samaga vastavad talle ka tema lugejad – leiged teda hinnates ei olda. Ikka ollakse kas pahu- rad või lausa vihased, või siis toetajad ja tunnustajad. Leidub neid, kes hindavad seda, mida Inno teeb, millest kirjutab ja kuidas arutleb, kuid nad ei julge oma head suhtumist Inno töösse välja näidata – see tõepoolest nõuab omajagu julgust, sest

Inno on oma avaldustes avalikult opositsiooniline tegelane.

„Ajakirjaniku töö tähendab pidevalt ühiskonnaga opositsioonis olekut,“ ütles Inno 2005. aastal Äripäevale. See toimus hetkel, kui ta lahkus oma kauaaegselt töökohalt sealtsamast Äripäevast, et võtta vastu riigiametniku koht – Rahandusministeeriumi pressiesindaja oma. Äripäeva peatoimetaja Igor Rõtov ütles tookord, et Inno Tähismaa on üks väheseid ajakirjanikke, kes on suutnud oma nime ümber luua müüdi.

Viis aastat hiljem võiks kinnitada, et see müüt on veel suurem – Inno Tähismaad saadab küll omamoodi skandaalne kuulsus, kuid teda täiesti maha vaikida ei ole võimalik. Ja nagu on selgunud, loevad blogi, mida Inno koos abikaasa Irjaga peab, nii linnapead kui ka valajuhid, nii ministrid kui ka riigikoguliikmed, nii ajakirjanikud kui ka midu uudishimulikud. Ja loomulikult loevad ennekoike need inimesed, kellest seal aeg-ajalt kirjutatakse.

Siin on ka Inno Tähismaa nõrgim koht – ta on mõnedele inimestele oma blogis tõsiselt haiget teinud. Seda teemat on vast raskem tõsta sünnipäeva puhul, kui peab kirjutama nagu

Foto: Martin Siplane

ainult head. Kuid mina küll ei tahaks, et minust niimoodi kirjutataks, nagu seal mõnda inimest eksponeeritakse! Kui just poliitikut, siis võib veel mõista, – neil avaliku elu tege- lastel peabki paksem nahk olema. Kuid mõnest oluliselt väiksema ühiskondliku kaliib-

riga inimesest ei tahaks sealt küll kahtlast infõ (et mitte öelda – valet) lugeda.

Kuid Inno ise ütleb selle kohta: ära loe! Et see on nende isiklik (veebi)päevik, ja ära topi oma nina sinna, kui ei meeldi! Siis olla see ilukirjandus...

Viimasel Ajakirjanike Liidu kongressil ütles justiitsminister Rein Lang otse suure auditoriumi ees välja, et tema meelest on blogimine ka ajakirjandus. Järelikult peab blogijatelgi olema vastutustunne (ausus, eetika ja need teised ilusad mõisted) samas suurusjärgus nn suure ajakirjandusega. Aga samas kerkib kohe vastupidine küsimus: kas see tõeline ajakirjandus on iga kord väga vastutustundlik, aus, eetiline? Üksikisiku ees? Ühiskonna ees? Ajaloo ees?

Kui Inno läks ministeeriumiametnikuks, avaldas ta lootust, et kord veel avaneb tal võimalus teha ajakirjandust – aga sellist, millega saab inimestele head teha.

Ta nimelt peab ajakirjanduse eesmärgiks ühiskonna teenimist, ühiskonnale kasu toomist. Seda on ta üritanudki – töötades pärast Tartu Ülikooli ajakirjandusosakonna lõpetamist ajakirjas Luup (oli kord selline ühiskonnatemaatiline ajakiri, mida vajaks väga ka tänane päev!) ja ligi 10 aastat ajalehes Äripäev. Viimased viis aastat on toonud talle kaasa dramaatilisi pöörded isiklikus elus, millesse peaaegu terve eesti rahvas on kaasatud nagu mõnda seriaali – kuid loodetavasti võtab see kõik rahulikuma suuna järgmiseks

juubeliks...

Kui Äripäevas sai Inno Tähismaast Bonnieri preemia nominent, siis blogi eest keegi talle, nagu öeldud, avalikult ühtegi head sõna ei ütle. Koos Irja Tähismaaga 2009. aastal kirjutatud valitsuskriitiline „Vaba ühiskonna raamat“ (mida rahastas Tallinna linnavalitsus vaba ühiskonna päeva sisseadmise puhul, mis oli ajendatud Vladimir Panovi juhtumist) on küll teeninud kiitvaid hinnanguid ja jääb oma aega mäletama. Samuti on Inno olnud hea, s.t terav Kesknädala autor.

2010. aasta on Tähismaadele toonud uusi tuuli. Märtsis võeti nad vastu Eesti Ajakirjanike Liidu liikmeks (kuuldavasti käinud nende nimede ümber kõva vaidlus, kuid õnneks jätkus ka kartmatuid kaitsjaid). Ning märtsis said neist ka maakonnalehe Võrumaa Teataja reporterid – ehk Innost ongi taas saanud ajakirjanik. Loodetavasti jätkuvalt oma kreedo vääriline – ta saab jälle teenida ühiskonda, tuua inimestele kasu ja teha midagi head.

Et siis 60-aastaselt oleks, mida tormilisest nii töö- kui ka eraelust järgnevatel põlvedele kirja panna. Jõudu, indu ja usku Sulle, Inno, ka Kesknädala toimetuse poolt!

Urmi Reinde

Ristsõna: JAANUS KÕRV

Il künnimees: "Täna ju künnipäev, peaks ka koorma..." "Sõnnikut põllule vilma..." "Seda on valitsus juba kolm aastat laotanud ja..." "Vaad on ka üsna kõverad."